

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 5. juuli 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0257(NLE)

11485/23
ADD 2

LIMITE

COLAC 81
POLCOM 146
SERVICES 27
FDI 15

ETTEPANEK

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor

Kättesaamise kuupäev: 5. juuli 2023

Saaja: Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: COM(2023) 431 final

Teema: LISA järgmise dokumendi juurde:
Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili Vabariigi vahelise täiustatud raamlepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 2/4.

Lisatud: COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 2/4

Brüssel, 5.7.2023
COM(2023) 431 final

ANNEX 1 – PART 2/4

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS

ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili Vabariigi vahelise täiustatud raamlepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

III OSA

KAUBANDUS JA KAUBANDUSEGA SEOTUD KÜSIMUSED

8. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED JA INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

A JAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 8.1

Vabakaubanduspiirkonna loomine

Käesolevaga loovad lepinguosalisel vabakaubanduspiirkonna koostöös GATT 1994 XXIV artikliga ja teenustekaubanduse üldlepingu V artikliga.

ARTIKKEL 8.2

Eesmärgid

Käesoleva lepingu käesoleva osa eesmärgid on järgmised:

- a) lepinguosaliste vahelise kaubavahetuse laiendamine ja mitmekesistamine kooskõlas GATT 1994 XXIV artikliga, vähendades tariifseid ja mittetariifseid kaubandustõkkeid või kaotades need;
- b) kaubavahetuse lihtsustamine, eelkõige sätetega, mis käsitlevad tolliprotseduuride ja kaubanduse lihtsustamist, standardeid, tehnilisi norme ja vastavushindamismenetlusi ning sanitaar- ja fütosanitaarmeetmeid, säilitades samal ajal kummagi lepinguosalise õiguse kehtestada õigusnorme avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks;
- c) teenuskaubanduse liberaliseerimine kooskõlas GATSi V artikliga;
- d) investeerimisvoogude suurenemist soodustava majanduskeskkonna arendamine ning asutamistingimuste parandamine mittediskrimineerimise põhimõtte alusel, säilitades samal ajal kummagi lepinguosalise õiguse võtta vastu ja jõustada meetmeid, mis on vajalikud õiguspäraste poliitikaeesmärkide saavutamiseks;
- e) lepinguosaliste vahelise kaubanduse ja investeerimise lihtsustamine, sealhulgas jooksvate maksete vaba ülekandmise ja kapitali vaba liikumise kaudu;

- f) investeeringuid soodustava keskkonna väljatöötamine, nähes ette läbipaistvad, stabiilsed ja prognoositavad eeskirjad, mis tagavad investorite õiglase kohtlemise, ja kohtusüsteemi loomine, et lahendada investorite ja riigi vahelised vaidlused tulemuslikult, õiglaselt ja prognoositaval viisil;
- g) lepinguosaliste riigihanketurgude tulemuslik vastastikune avamine;
- h) innovatsiooni ja loovuse edendamine, tagades intellektuaalomandi õiguste piisava ja tulemusliku kaitse kooskõlas lepinguosaliste vahel kehtivate rahvusvaheliste kohustustega;
- i) moonutamata konkurentsi soodustavate tingimuste edendamine eelkõige lepinguosaliste vahelises kaubanduses ja investeerimistegevuses;
- j) rahvusvahelise kaubanduse arendamine viisil, mis toetab kestliku arengu majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõõdet; ning
- k) tulemusliku, õiglase ja prognoositava vaidluste lahendamise mehhanismi loomine käesoleva lepingu käesoleva osa tõlgendamise ja kohaldamisega seotud vaidluste lahendamiseks.

ARTIKKEL 8.3

Üldkohaldatavad mõisted

Käesoleva lisa käesoleva osa, lisade 9, 10-A–10-E, 13-A–13-H, 15-A, 15-B, 16-A, 16-B, 16-C, 17-A–17-I, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A, 21-B, 25, 28-A, 28-B, 29, 32-A, 32-B, 32-C, 38-A ja 38-B ning käesolevale lepingule lisatud protokollide kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „põllumajandusleping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv põllumajandusleping;
- b) „dumpinguvastane leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VI artikli rakendamise leping;
- c) „tollimaks“ – mis tahes maks või lõiv, mis on kehtestatud kaupade impordile või sellega seoses, välja arvatud:
 - i) lõiv, mis on samaväärne käesoleva lepingu artikli 9.4 kohaselt kehtestatud riigisisese maksuga;
 - ii) dumpinguvastane, erikaitse-, tasakaalustav- või kaitsetollimaks, mida kohaldatakse kooskõlas GATT 1994ga, dumpinguvastase lepinguga, põllumajanduslepinguga, subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepinguga või kaitsemeetmete lepinguga; ning
 - iii) tasu või muu lõiv, mis on kehtestatud impordile või sellega seoses ja mille suurus on piiratud osutatud teenuste ligikaudse maksumusega;

- d) „ÜRO ühtne tooteklassifikaator (CPC)“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator (Statistical Papers, Series M, nr 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991);
- e) „päev“ – kalendripäev, sh nädalavahetused ja pühad;
- f) „olemasolev“ – käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval kehtiv;
- g) „GATS“ – WTO asutamislepingu 1B lisas sisalduv teenuskaubanduse üldleping;
- h) „GATT 1994“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv 1994. aasta üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe;
- i) „lepinguosalise kaup“ – omamaine kaup GATT 1994 tähenduses, mis hõlmab ka selle lepinguosalise päritolustaatusega kaupa;
- j) „harmoneeritud süsteem“ või „HS“ – kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteem, sealhulgas selle tõlgendamise üldreeglid ning jaotiste, gruppide ja alamrubriikide märkused, mille on välja töötanud Maailma Tolliorganisatsioon;
- k) „rubriik“ – harmoneeritud süsteemi klassifitseerimisnumbri neli esimest kohta;

- l) „juriidiline isik“ – kohaldatava õiguse alusel nõuetekohaselt kas kasumi saamiseks või muuks otstarbeks asutatud või muul viisil korraldatud ning kas era- või riigi omandis olev juriidiline isik, sealhulgas äriühing, usaldusühing, täisühing, ühissettevõtte, ühe osanikuga äriühing või ühistu;
- m) „meede“ – mis tahes meede kas seaduse, määruse, eeskirja, menetluse, otsuse, haldustoimingu, nõude või tava kujul või muul kujul;
- n) „lepinguosalise meede“ – meede, mille on kehtestanud või kehtima jätnud¹:
- i) mis tahes tasandi valitsus või ametiasutus;
 - ii) valitsusväline üksus mis tahes tasandi valitsuse või ametiasutuse delegeeritud volitusi kasutades² või

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mõiste „meede“ hõlmab ka lepinguosalise käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks vajalike meetmete võtmata jätmist.

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesoleva lepingu alusel kohaldatakse lepinguosalise kohustusi riigi omanduses oleva ettevõtte või muu isiku suhtes, kui ta täidab regulatiiv- või haldusülesandeid või muid valitsuse funktsioone lepinguosalise delegeeritud volituste alusel, näiteks on tal luba sundvõõrandada, litsentse väljastada, kiita heaks äritehinguid või kehtestada kvoote, makse või muid tasusid.

- iii) mis tahes üksus, kes tegelikult tegutseb meetmega seoses lepinguosalise juhiste kohaselt või lepinguosalise juhtimise või kontrolli all¹;
- o) „füüsiline isik“ –
- i) ELi poole puhul liikmesriigi kodanik vastavalt selle liikmesriigi õigusele² ning
- ii) Tšiili puhul Tšiili kodanik vastavalt Tšiili õigusele;
- p) „päritolustaatusega kaup“ – kaup, mis vastab 10. peatükis sätestatud päritolureeglitele;
- q) „isik“ – füüsiline või juriidiline isik;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kui lepinguosaline väidab, et teatav üksus tegutseb alapunktis iii osutatud viisil, on tal tõendamiskohustus ja ta peab esitama vähemalt kindlad kaudsed tõendid.

² 17–27. peatüki kohaldamisel hõlmab mõiste „füüsiline isik“ ka Läti Vabariigis alaliselt elavat füüsilist isikut, kes ei ole Läti Vabariigi ega ühegi teise riigi kodanik, kuid kellel on Läti Vabariigi õigusnormide kohaselt õigus saada määratlemata kodakondsusega isiku pass.

- r) „isikuandmed“ – mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta;
- s) „kaitsemeetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv kaitsemeetmete leping;
- t) „sanitaar- või fütosanitaarmeede“ – WTO sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu A lisa punktis 1 osutatud meede;
- u) „subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping;
- v) „sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete rakendamise leping;
- w) „tehniliste kaubandustõkete leping“ – WTO asutamislepingu 1. lisas sisalduv tehniliste kaubandustõkete leping;
- x) „intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping“ – WTO asutamislepingu 1C lisas sisalduv intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping; ning
- y) „WTO asutamisleping“ – 15. aprillil 1994 sõlmitud Marrakeshi leping, millega loodi Maailma Kaubandusorganisatsioon.

ARTIKKEL 8.4

Seos WTO asutamislepinguga

ja muude käesoleva lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse kuuluvate olemasolevate lepingutega

1. Lepinguosalised kinnitavad oma õigusi ja kohustusi üksteise suhtes, mis tulenevad WTO asutamislepingust ja muudest käesoleva lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse kuuluvatest olemasolevatest lepingutest, mille osalised nad on.
2. Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist tegutsema viisil, mis on vastuolus tema WTO asutamislepingust tulenevate kohustustega.
3. Kui käesolev leping on vastuolus mõne muu olemasoleva lepinguga, millega mõlemad lepinguosalistid on ühinenud (v.a WTO asutamisleping) ja mis kuulub käesoleva lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse, konsulteerivad lepinguosalistid viivitamata teineteisega, et leida vastastikku rahuldav lahendus.

B JAGU

INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

ARTIKKEL 8.5

Kaubanduskoosseisus tegutseva ühisnõukogu eriülesanded

1. Kui artikli 40.1 kohaselt asutatud ühisnõukogu käsitleb lepingu käesoleva osaga¹ seotud küsimusi, võib ta:

a) võtta vastu otsuseid, millega muudetakse järgmist:

- i) liidetes 9-1 ja 9-2 esitatud tariifitabelid, et kiirendada tariifide kaotamist;
- ii) peatükk 10 ja 10-A kuni 10-E lisa;
- iii) 13-F ja 13-G lisa ning liide 13-E-1;
- iv) 16-A, 16-D ja 16-E lisa ning 16-B lisa punkt 1;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Tšiili rakendab kõiki kaubanduskoosseisus tegutseva ühisnõukogu vastuvõetud otsuseid täidesaatvate lepingute *acuerdos de ejecución* kaudu kooskõlas Tšiili õigusega.

- v) 21-B lisa;
- vi) 29. lisa;
- vii) artikli 31.2 lõikes 1 esitatud „subsiidiumi“ määratlus niivõrd, kui võrd see on seotud teenuseid osutavate ettevõtetega, et võtta arvesse nende arutelude tulemusi, mis peetakse tulevikus selles küsimuses WTOs või sellega seotud mõnepoolsetel foorumitel;
- viii) 32-A lisa seoses viidetega lepinguosaliste territooriumil kohaldatavale õigusele;
- ix) 32-B lisa seoses kriteeriumidega, mis lisatakse vastulausete ja vastuväidete menetlusse;
- x) 32-C lisa seoses geograafiliste tähistega;
- xi) 38-A ja 38-B lisa; ning
- xii) mis tahes muu säte, lisa, liide või protokoll, mille muutmise on ette nähtud käesoleva lepingu käesoleva osaga;
- b) võtta vastu otsuseid lepingu käesoleva osa sätete tõlgenduste kohta, mis on lepinguosaliste ja kõikide käesoleva lepingu käesoleva osa alusel loodud organite ning 33. ja 38. peatükis osutatud vahekohtute jaoks siduvad;

- c) moodustada kooskõlas artikli 40.3 lõikega 3 täiendavaid allkomiteid ja muid organeid, mis vastutavad lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse kuuluvate küsimuste eest; ning
- d) kui ta peab seda vajalikuks, kehtestada allkomiteede ja muude artikli 8.8 ja käesoleva punkti alapunkti c alusel moodustatud organite töökorra.
2. Lepingu käesoleva osa koordinaatorid kinnitavad kaubanduskoosseisus tegutseva ühisnõukogu istungi päevakorra artikli 8.7 lõike 2 kohaselt.

ARTIKKEL 8.6

Kaubanduskoosseisus tegutseva ühiskomitee eriülesanded

1. Kui artikli 40.2 kohaselt asutatud ühiskomitee käsitleb lepingu käesoleva osaga¹ seotud küsimusi, võib ta:
- a) abistada ühisnõukogu kaubandus- ja investeerimisküsimustega seotud ülesannete täitmisel;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Tšiili rakendab kõiki kaubanduskoosseisus tegutseva ühiskomitee vastuvõetud otsuseid täidesaatvate lepingute *acuerdos de ejecución* kaudu kooskõlas Tšiili õigusega.

- b) vastutada lepingu käesoleva osa nõuetekohase rakendamise eest; sellega seoses ja ilma et see piiraks 38. peatükis sätestatud õigusi, võib lepinguosaline suunata ühiskomitees arutamiseks kõik küsimused, mis on seotud lepingu käesoleva osa kohaldamise või tõlgendamisega;
- c) jälgida vajaduse korral lepingu käesoleva osa sätete edasiarendamist ja hinnata selle kohaldamisel saadud tulemusi;
- d) otsida asjakohaseid viise, kuidas ennetada ja lahendada probleeme, mis võivad lepingu käesoleva osaga hõlmatud valdkondades tekkida;
- e) teha järelevalvet kõigi artikli 8.8 alusel moodustatud allkomiteede ja selliste artikli 40.3 lõike 3 alusel moodustatud allkomiteede töö üle, mis täidavad käesoleva lepingu III osa kohaseid ülesandeid; ning
- f) uurida, kuidas mõjutab lepingu käesolevat osa see, kui Euroopa Liiduga ühineb uus liikmesriik.

2. Kaubanduskoosseisus tegutsev ühisnõukogu võib:

- a) moodustada kooskõlas artikli 40.3 lõikega 3 täiendavaid allkomiteid ja muid organeid, mis vastutavad lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse kuuluvate küsimuste eest;

- b) võtta vastu otsuseid, et muuta lepingu käesolevat osa vastavalt artikli 8.5 lõike 1 punktile a ja anda artikli 8.5 lõike 1 punktis b osutatud tõlgendusi ühisnõukogu istungite vahelisel ajal, kui ühisnõukogu ei saa kohtuda, või nagu käesolevas lepingus on muul viisil ette nähtud; ning
- c) kehtestada allkomiteede ja muude artikli 8.8 ja käesoleva punkti alapunkti a alusel moodustatud organite töökorra, kui ta peab seda vajalikuks.
3. Lepingu käesoleva osa koordinaatorid kinnitavad kaubanduskoosseisus tegutseva ühiskomitee istungi päevakorra artikli 8.7 lõike 2 kohaselt.

ARTIKKEL 8.7

Lepingu käesoleva osa koordinaatorid

1. Kumbki lepinguosaline määrab 60 päeva jooksul alates käesoleva lepingu jõustumisest lepingu käesoleva osa koordinaatori ja teatab teisele lepinguosalisele koordinaatori kontaktandmed.
2. Koordinaatorid koostavad ühiselt päevakorra ja teevad kõik muud vajalikud istungite ettevalmistused ühisnõukogu, ühiskomitee ja artikli 8.8 moodustatud allkomiteede ja muude organite või selliste artikli 40.3 lõike 3 alusel moodustatud allkomiteede ja muude organite jaoks, mis täidavad käesoleva lepingu III osa kohaseid ülesandeid. Koordinaatorid võtavad vajaduse korral järelmeetmeid seoses kaubanduskoosseisus tegutseva ühisnõukogu ja kaubanduskoosseisus tegutseva ühiskomitee otsustega ning seoses allkomiteede otsustega artiklites 17.39 ja 25.20 osutatud juhtumite korral.

ARTIKKEL 8.8

Lepingu käesoleva osaga seotud allkomiteed ja muud organid

1. Lepinguosalised moodustavad järgmised allkomiteed:
 - a) kaubandus- ja investeerimisvaldkonna korrupsiooni tõkestamise allkomitee;
 - b) tolli, kaubanduse lihtsustamise ja päritolureeglite allkomitee;
 - c) finantsteenuste allkomitee;
 - d) intellektuaalomandi allkomitee;
 - e) riigihangete allkomitee;
 - f) sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete allkomitee;
 - g) teenuste ja investeeringute allkomitee;
 - h) kestlike toidusüsteemide allkomitee;
 - i) tehniliste kaubandustõkete allkomitee;

- j) kaubavahetuse allkomitee ning
- k) kaubanduse ja kestliku arengu allkomitee.

2. Lepingu käesoleva osa koordinaatorid kinnitavad lepingu käesoleva osa kohaldamisalasse kuuluvate küsimuste eest vastutavate allkomiteede ja muude organite istungite päevakorra artikli 8.7 lõike 2 kohaselt.

9. PEATÜKK

KAUBAVAHEATUS

ARTIKKEL 9.1

Eesmärk

Lepinguosalised liberaliseerivad järk-järgult ja vastastikku kaubavahetuse vastavalt käesoleva lepingu käesolevale osale.

ARTIKKEL 9.2

Kohaldamisala

Kui käesoleva lepingu käesolevas osas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse lepinguosalise kaubavahetuse suhtes käesoleva peatüki sätteid.

ARTIKKEL 9.3

Mõisted

Käesolevas peatükis ja 9. lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „impordi litsentsimise protseduuride leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv impordi litsentsimise protseduuride leping;
- b) „konsulaartehing“ – menetlus, mille kaudu hangitakse eksportiva lepinguosalise territooriumil või kolmanda isiku territooriumil asuva importiva lepinguosalise konsulilt konsulaararve või konsulaarviisa faktuurarvele, päritolusertifikaadile, manifestile, kaubasaatjate ekspordideklaratsioonile või muule kauba impordiga seotud tollidokumendile;
- c) „tolliväärtuse määramise leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv GATT 1994 VII artikli rakendamise leping;

- d) „ekspordi litsentsimise protseduur“ – haldusmenetlus, mille kohaselt nõutakse ekspordiva lepinguosalise territooriumilt eksportimise eeltingimusena taotluse või muude kui tollivormistuseks üldiselt nõutavate dokumentide esitamist asjaomasele haldusasutusele või asjaomastele haldusasutustele;
- e) „impordi litsentsimise protseduur“ – haldusmenetlus, mille kohaselt nõutakse importiva lepinguosalise territooriumile importimise eeltingimusena taotluse või muude kui tollivormistuseks üldiselt nõutavate dokumentide esitamist asjaomasele haldusasutusele või asjaomastele haldusasutustele;
- f) „taastoodetud kaup“ – HSi gruppidesse 84–90 või rubriiki 94.02 klassifitseeritud kaup (v.a HSi rubriikidesse 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 ja 87.03 või alamrubriikidesse 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 ja 8517.11 klassifitseeritud kaup):
- i) mis täielikult või osaliselt koosneb kasutatud kaupadest saadud osadest;
 - ii) millel on samasugused toimivus- ja tööomadused nagu samaväärsel uuel kaubal ning
 - iii) millele antakse sama garantii nagu samaväärsele uuele kaubale.

- g) „parandamine“ – kauba töötlemine, et parandada töödefekte või olulisi kahjustusi, millega kaasneb kauba algse funktsiooni taastamine, või et tagada kauba vastavus tehnilistele kasutusnõuetele, milleta kaupa ei saaks enam ettenähtud eesmärgil tavapärasel viisil kasutada; kauba parandamine hõlmab restaureerimist ja hooldust, kuid ei hõlma toimingut või protsessi,
- i) mis hävitab kauba põhiomadused või loob uue või kaubanduslikult erineva kauba;
 - ii) mis muudab lõpetamata kauba valmiskaubaks või
 - iii) mida kasutatakse kauba tehnilise toimivuse parandamiseks või täiustamiseks;
- h) „üleminekukategooria“ – tollimaksude kaotamise ajavahemik, mille kestus on 0–7 aastat ja pärast mida on kaup tollimaksuvaba (kui 9. lisas esitatud tariifitabelites ei ole sätestatud teisiti).

ARTIKKEL 9.4

Võrdne kohtlemine riigisisesele maksustamisele ja reguleerimisele

Kumbki lepinguosaline tagab teise lepinguosalise kaupade võrdse kohtlemise kooskõlas GATT 1994 III artikliga ning selle märkuste ja lisasätetega. Selleks inkorporeeritakse GATT 1994 III artikkel ning selle märkused ja lisasätted käesolevasse lepingusse ning muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

ARTIKKEL 9.5

Tollimaksude vähendamine või kaotamine

1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, vähendab kumbki lepinguosaline teise lepinguosalise päritolustaatusiga kaupade suhtes kohaldatavaid tollimakse või kaotab need vastavalt oma tariifitabelile, mis on esitatud 9. lisas.
2. Lõike 1 kohaldamisel loetakse tollimaksu baasmääraks 9. lisas esitatud tariifitabelis vastava kauba puhul märgitud baasmäär.

3. Kui lepinguosaline vähendab oma kohaldatavat enamsoodustusrežiimi tollimaksumäära, kohaldatakse vähendatud maksumäärade suhtes selle lepinguosalise tariifitabelit, mis on esitatud 9. lisas. Kui lepinguosaline vähendab oma kohaldatavat enamsoodustusrežiimi tollimaksumäära konkreetse tariifirea baasmäärast madalamale tasemele, arvutab ta kohaldatava soodusmäära, mis tagab tollimaksumäära vähendamise kooskõlas enamsoodustusrežiimi tollimaksumäära vähendamisega, ja säilitab asjaomase tariifirea puhul võrreldava soodustuse seni, kuni kohaldatav enamsoodustusrežiimi tollimaksumäär on baasmäärast madalam. Asjaomase tariifirea puhul vastab võrreldav soodustus igal üleminekuperioodil lepinguosalise 9. lisa esitatud tariifitabelis sätestatud baasmäära ja selle tariifirea puhul kõnealuse tariifitabeli kohaselt kohaldatava tollimaksumäära vahele, mis on jagatud kõnealuse baasmääraga, väljendades tulemuse protsentides.

4. Emma-kumma lepinguosalise taotlusel konsulteerivad lepinguosalsed teineteisega, et kaaluda võimalust kiirendada 9. lisa tariifitabelites sätestatud tollimaksude vähendamist või kaotamist. Seda konsulteerimist arvesse võttes võib ühisnõukogu võtta vastu otsuse 9. lisa muutmise kohta, et kiirendada tollitariifide vähendamist või kaotamist.

ARTIKKEL 9.6

Meetme võtmisest loobumine

1. Kui käesoleva lepingu käesolevas osas ei ole sätestatud teisiti, ei tõsta kumbki lepinguosaline ühtegi 9. lisa sätestatud tollimaksumäära, mis on sätestatud baasmäärana, ega kehtesta teise lepinguosalise päritolustaatusega kaubale ühtegi uut tollimaksu.

2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et pärast tollimaksu ühepoolset vähendamist võib lepinguosaline tõsta kõnealuse tollimaksu 9. lisa kohaselt asjaomaseks ülemineku perioodiks määratud tasemele.

ARTIKKEL 9.7

Eksporditollimaksud ja muud ekspordimaksud või -tasud

1. Kumbki lepinguosaline ei kehtesta ega jäta kehtima ühtegi tollimaksu, muud maksu ega tasu, mida kohaldatakse kauba teise lepinguosalise territooriumile eksportimise suhtes või sellega seoses; ega ühtegi teisele lepinguosalisele eksporditavalt kaubalt tasutavat riigisisest maksu või muud tasu, mis ületab maksu või tasu, mida kohaldataks samasuguse kauba suhtes siis, kui see on ette nähtud omamaiseks tarbimiseks.

2. Käesolev artikkel ei takista kumbagi lepinguosalist maksustamast eksporti artikli 9.8 kohaselt lubatud tasu või lõivuga.

ARTIKKEL 9.8

Tasud ja formaalsused

1. Tasud ja muud lõivud, mille lepinguosaline kehtestab teise lepinguosalise kauba impordile või ekspordile või sellega seoses, piirduvad osutatud teenuste ligikaudse maksumusega ega kujuta endast omamaiste kaupade kaudset kaitset ega impordi või ekspordi maksustamist fiskaaleesmärkidel.

2. Lepinguosalised ei kehtesta impordile ega ekspordile ega sellega seoses tasusid ega muid lõive väärtuse alusel.

3. Kumbki lepinguosaline võib kehtestada lõive või nõuda kulude hüvitamist üksnes konkreetsete teenuste osutamise korral, sealhulgas järgmistel juhtudel:

- a) tollitöötajate kohalolu väljaspool tolliasutuse ametlikke lahtiolekuaegu või väljaspool tolliasutuse tööruume, kui selleks on esitatud taotlus;
- b) analüüsid või eksperdiaruanded kauba kohta ja postitasud kauba tagastamise eest taotlejale, eelkõige otsuste puhul, mis on seotud siduva teabega või tollialaste õigusnormide kohaldamist käsitleva teabe esitamisega;
- c) kauba läbivaatamine või kaubaproovide võtmine kontrollimise eesmärgil või kauba hävitamine, kui sellega kaasnevad muud kulud kui tollitöötajate kasutamisega seotud kulud; või
- d) erakorralised kontrollimeetmed, kui need on vajalikud kauba laadi või võimaliku ohu tõttu.

4. Kumbki lepinguosaline avaldab viivitamata kõik impordi või ekspordiga seoses kohaldatavad tasud ja lõivud viisil, mis võimaldab valitsustel, kauplejatel ja teistel huvitatud isikutel nendega tutvuda.

5. Kumbki lepinguosaline ei nõua teise lepinguosalise mis tahes kauba impordi puhul konsulaartehinguid ega nendega seotud tasusid või lõive.

ARTIKKEL 9.9

Parandatud kaubad

1. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu mis tahes päritoluga kauba suhtes, mis siseneb uuesti tema tolliterritooriumile pärast seda, kui see on ajutiselt eksporditud tema tolliterritooriumilt teise lepinguosalise tolliterritooriumile parandamiseks.
2. Lõiget 1 ei kohaldata tollilattu, vabakaubanduspiirkonda või sarnase staatusega piirkonda imporditud kauba suhtes, mis eksporditakse seejärel parandamiseks, kuid mida ei reimpordita tollilattu, vabakaubanduspiirkonda või sarnase staatusega piirkonda.
3. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu mis tahes päritoluga kauba suhtes, mis imporditakse ajutiselt teise lepinguosalise tolliterritooriumilt parandamiseks¹.

¹ Euroopa Liidus kasutatakse käesoleva lõike kohaldamisel määruses (EL) nr 952/2013 sätestatud seestöötlemise protseduuri.

ARTIKKEL 9.10

Taastoodetud kaubad

1. Kui käesoleva lepingu käesolevas osas ei ole sätestatud teisiti, ei kohalda lepinguosaline teise lepinguosalise taastoodetud kaupade suhtes korda, mis on ebasoodsam kui see, mida ta kohaldab samasuguste uute kaupade suhtes.
2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et taastoodetud kaupade impordi- ja ekspordikeeldude või -piirangute suhtes kohaldatakse artiklit 9.11. Kui lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima kasutatud kaupade suhtes kohaldatavaid impordi- ja ekspordikeelde või -piiranguid, ei kohalda ta neid meetmeid taastoodetud kaupade suhtes.
3. Lepinguosaline võib nõuda, et taastoodetud kaubad tuleb tema territooriumil turustamiseks või müügiks identifitseerida taastoodetud kaupadena ning et need peavad vastama kõigile tehnilistele nõuetele, mida kohaldatakse samasuguste uute kaupade suhtes.

ARTIKKEL 9.11

Impordi- ja ekspordipiirangud

GATT 1994 XI artikkel, sealhulgas selle märkused ja lisasätted, inkorporeeritakse käesoleva lepingu käesolevasse ossa ning muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks. Seetõttu ei või kumbki lepinguosaline kehtestada ega jätta kehtima teise lepinguosalise kauba impordi suhtes või teise lepinguosalise territooriumile suunatud kauba ekspordi või ekspordiks müügi suhtes kohaldatavaid keelde ega piiranguid, mis ei ole kooskõlas GATT 1994 XI artikliga, sh selle märkuste ja lisasätetega.

ARTIKKEL 9.12

Päritolu märkimine

Kui Tšiili kohaldab ELi poole kaupade suhtes päritoluriigi kohustusliku märkimise nõuet, võib ühiskomitee otsustada, et Tšiilisse importimisel vastavad märgistusega „Made in EU“ või sarnase kohalikus keeles märgistusega kaubad kõnealusele nõudele. Käesolev artikkel ei mõjuta kummagi lepinguosalise õigust täpsustada nende toodete liiki, mille puhul on päritoluriigi märkimine kohustuslik. Käesoleva artikli suhtes ei kohaldata 10. peatükki.

ARTIKKEL 9.13

Impordi litsentsimise protseduurid

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et lepinguosaliste vahelises kaubavahetuses kohaldatavaid impordi litsentsimise protseduure kohaldatakse neutraalselt ning hallatakse ausalt, õiglaselt, mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.
2. Lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima impordi litsentsimise protseduurid teise lepinguosalise territooriumilt tema territooriumile importimise tingimusena üksnes juhul, kui halduseesmärgi saavutamiseks ei ole mõistlikult võimalik rakendada muud asjakohast korda.
3. Lepinguosaline ei kehtesta ega jäta kehtima impordi mitteautomaatse litsentsimise protseduuri teise lepinguosalise territooriumilt tema territooriumile importimise tingimusena, välja arvatud juhul, kui see on vajalik käesoleva lepingu käesoleva osaga kooskõlas oleva meetme rakendamiseks. Lepinguosaline, kes kehtestab impordi mitteautomaatse litsentsimise protseduuri, teatab teisele lepinguosalisele selgelt, millist meetet selle kaudu rakendatakse.
4. Kumbki lepinguosaline tagab, et võimalikud impordi litsentsimise protseduurid kehtestatakse ja neid hallatakse kooskõlas impordi litsentsimise protseduuride lepingu artiklitega 1, 2 ja 3. Sel eesmärgil inkorporeeritakse kõnealuse lepingu artiklid 1, 2 ja 3 käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

5. Lepinguosaline, kes kehtestab impordi litsentsimise uued protseduurid või muudab olemasolevaid impordi litsentsimise protseduure, teatab sellest teisele lepinguosalisele 60 päeva jooksul pärast impordi litsentsimise uute protseduuride või olemasolevates impordi litsentsimise protseduurides tehtud muudatuste avaldamise kuupäeva. Teade peab sisaldama käesoleva artikli lõikes 3 ja impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 5 lõikes 2 osutatud teavet.

Lepinguosaline loetakse olevat selle kohustuse täitnud, kui ta on impordi litsentsimise uutest protseduuridest või olemasolevates impordi litsentsimise protseduurides tehtud muudatustest teatanud impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 4 kohaselt moodustatud impordi litsentsimise komiteele, esitades kõnealuse lepingu artikli 5 lõikes 2 nimetatud teabe.

6. Teise lepinguosalise taotlusel esitab lepinguosaline viivitamata kogu asjakohase teabe, sealhulgas impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 5 lõikes 2 nimetatud teabe, impordi litsentsimise protseduuride kohta, mille ta on kehtestanud, jätab kehtima või kavatses kehtestada, samuti impordi litsentsimise olemasolevate protseduuride muudatuste kohta.

ARTIKKEL 9.14

Ekspordi litsentsimise protseduurid

1. Kumbki lepinguosaline avaldab nii ekspordi litsentsimise võimalikud uued protseduurid kui ka ekspordi litsentsimise olemasolevate protseduuride muudatused viisil, mis võimaldab valitsustel, kauplejatel ja teistel huvitatud isikutel nendega tutvuda. Võimaluse korral toimub selline avaldamine hiljemalt 30 päeva enne protseduuride või muudatuse jõustumist ja igal juhul hiljemalt asjaomaste protseduuride või muudatuse jõustumise kuupäeval.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et ekspordi litsentsimise protseduuride avaldamisel avaldatakse järgmine teave:

- a) ekspordi litsentsimise protseduuride või nendes tehtavate muudatuste tekst;
- b) kaubad, mille suhtes konkreetset ekspordi litsentsimise protseduuri kohaldatakse;
- c) ekspordi litsentsimise protseduuri puhul ekspordilitsentsi taotlemise protsessi kirjeldus ja kriteeriumid, millele taotleja peab vastama, et tal oleks õigus ekspordilitsentsi taotleda, näiteks lepinguosalise territooriumil tegevusloa omamine, investeringu tegemine või säilitamine või teatava ettevõtte vormis tegutsemine;
- d) kontaktpunkt või -punktid, kust huvitatud isikud saavad lisateavet ekspordilitsentsi saamise tingimuste kohta;
- e) haldusasutus või -asutused, kellele tuleb esitada taotlus või muud asjakohased dokumendid;
- f) ekspordi litsentsimise protseduuri kaudu rakendatava(te) meetme(te) kirjeldus;
- g) ajavahemik, mille jooksul ekspordi litsentsimise protseduur kehtib, välja arvatud juhul, kui protseduur jääb kehtima kuni selle tühistamise või muutmiseni uues väljaandes;

- h) kui lepinguosaline kavatses kasutada ekspordi litsentsimise protseduuri ekspordikvoodi haldamiseks, siis kvoodi üldkogus ja vajaduse korral väärtus ning kvoodi avamise ja sulgemise kuupäevad; ning
- i) võimalikud vabastused või erandid, mis asendavad ekspordilitsentsi saamise nõuet, teave selle kohta, kuidas neid vabastusi või erandeid taotleda või kasutada, ning nende võimaldamise kriteeriumid.

3. Kumbki lepinguosaline teatab oma kehtivatest ekspordi litsentsimise protseduuridest teisele lepinguosalisele 30 päeva jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist. Lepinguosaline, kes võtab vastu uued ekspordi litsentsimise protseduurid või muudab olemasolevaid ekspordi litsentsimise protseduure, teatab sellest teisele lepinguosalisele 60 päeva jooksul pärast ekspordi litsentsimise uute protseduuride või olemasolevates ekspordi litsentsimise protseduurides tehtud muudatuste avaldamise kuupäeva. Teade peab sisaldama viidet allika(te)le, kus on avaldatud lõike 2 kohaselt nõutav teave, ning vajaduse korral asjaomase riikliku veebisaidi või veebisaitide aadressi.

4. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et ükski käesoleva artikli säte ei kohusta lepinguosalist andma ekspordilitsentsi ega takista lepinguosalist täitmast oma kohustusi, mis tulenevad ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidest ning mitmepoolsetest massihävitusrelvade leviku tõkestamise kokkulepetest ja ekspordikontrolli kokkulepetest.

ARTIKKEL 9.15

Tolliväärtuse määramine

Kumbki lepinguosaline määrab tema territooriumile imporditavate teise lepinguosalise kaupade tolliväärtuse vastavalt GATT 1994 VII artiklile ja tolliväärtuse määramise lepingule. Sel eesmärgil inkorporeeritakse GATT 1994 (sealhulgas selle märkused ja lisasätted) VII artikkel ning tolliväärtuse määramise lepingu (sealhulgas selle tõlgendusmärkused) artiklid 1–17 käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

ARTIKKEL 9.16

Soodustuste kasutamine

1. Käesoleva lepingu käesoleva osa toimimise jälgimiseks ja soodustuste kasutamise määra arvutamiseks vahetavad lepinguosalisel igal aastal impordistatistika ajavahemiku jooksul, mis algab üks aasta pärast käesoleva lepingu jõustumist ja lõpeb 10 aasta möödudes tollimaksude kaotamise lõpuleviimisest kõigi kaupade puhul vastavalt 9. lisa sätetud tariifitabelitele. Kui ühiskomitee ei otsusta teisiti, pikendatakse seda ajavahemikku automaatselt viie aasta võrra ja seejärel võib ühiskomitee otsustada seda veelgi pikendada.

2. Lõike 1 kohane impordistatistika vahetamine hõlmab andmeid kõige viimase aasta kohta, mille andmed on kättesaadavad, sealhulgas väärtust ja asjakohasel juhul mahtu tariifirea tasandil teise lepinguosalise nende kaupade impordi puhul, mille suhtes kohaldatakse käesoleva lepingu käesoleva osa kohast sooduskohtlemist, ja nende kaupade puhul, mille suhtes ei kohaldata sooduskohtlemist.

ARTIKKEL 9.17

Sooduskohtlemise haldamise erimeetmed

1. Lepinguosalised teevad koostööd, et hoida ära, avastada ja tõkestada tollialaste õigusnormide rikkumisi, mis on seotud käesoleva peatüki alusel võimaldatud sooduskohtlemisega, kooskõlas oma kohustustega, mis tulenevad 10. peatükist ja käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitlevast protokollist.

2. Lepinguosaline võib lõikes 3 sätestatud korras ajutiselt peatada asjaomaste kaupade sooduskohtlemise, kui ta on objektiivse, veenva ja kontrollitava teabe põhjal teinud kindlaks, et käesoleva peatüki alusel võimaldatud sooduskohtlemise saamiseks on teine lepinguosaline tollialaseid õigusnorme ulatuslikult ja süstemaatiliselt rikkunud, ning on jõudnud järeldusele, et:

a) teine lepinguosaline on päritolureeglite rikkumise avastamisel või tõkestamisel süstemaatiliselt jätnud rakendamata meetmed kaupade päritolustaatus kontrollimiseks ja käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitleva protokolliga muude nõuete täitmiseks või need meetmed on ebapiisavad;

- b) teine lepinguosaline on süstemaatiliselt keeldunud päritolutõendi hilisemast kontrollimisest, kui lepinguosaline on seda taotlenud, või kontrollimise tulemuste õigeaegsest edastamisest või on kontrollimisel või tulemuste edastamisel põhjendamatult viivitanud või
- c) teine lepinguosaline on seoses sooduskohtlemisega süstemaatiliselt keeldunud käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitlevast protokollist tulenevate kohustuste kohase koostöö tegemisest või abi osutamisest.

3. Lepinguosaline, kes on teinud lõikes 2 osutatud järeltule, teatab sellest põhjendamatult viivitusega ühiskomiteele ja alustab teise lepinguosalisega ühiskomitees konsultatsioone, et jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni.

Kui lepinguosalised ei jõua vastastikku rahuldava lahenduse suhtes kokkuleppele kolme kuu jooksul alates teatamise kuupäevast, võib kõnealuse järeltule teinud lepinguosaline otsustada ajutiselt peatada asjaomaste kaupade sooduskohtlemise. Sooduskohtlemise ajutisest peatamisest tuleb põhjendamatult viivitusega teatada ühiskomiteele.

Ajutist peatamist kohaldatakse üksnes ajavahemiku jooksul, mis on vajalik asjaomase lepinguosalise finantshuvide kaitsmiseks, ja mitte kauem kui kuus kuud. Kui olukord, mis tingis sooduskohtlemise esialgse peatamise, püsib ka pärast kuuekuulise ajavahemiku möödumist, võib asjaomane lepinguosaline otsustada peatamist pikendada. Iga ajutise peatamise üle peetakse ühiskomitees korrapäraseid konsultatsioone.

4. Kumbki lepinguosaline avaldab kooskõlas oma sisekorraga importijatele suunatud teated lõikes 3 osutatud ajutist peatamist käsitlevate teadete ja otsuste kohta.

ARTIKKEL 9.18

Kaubavahetuse allkomitee

Artikli 8.8 lõike 1 kohaselt moodustatud kaubavahetuse allkomitee:

- a) teostab järelevalvet käesoleva peatüki ja 9. lisa rakendamise ja haldamise üle;
- b) edendab lepinguosaliste vahelist kaubavahetust, sealhulgas artikli 9.5 lõike 4 kohaste konsultatsioonide kaudu, mis käsitlevad turulepääsuga seotud tariifse kohtlemise parandamist ja vajaduse korral muid küsimusi;
- c) pakub foorumit käesoleva peatükiga seotud küsimuste arutamiseks ja lahendamiseks;
- d) tegeleb viivitamata lepinguosaliste vahelise kaubavahetuse takistustega, eelkõige nendega, mis on seotud mittetariifsete meetmete kohaldamisega, ning vajaduse korral suunab sellised küsimused arutamiseks ühiskomiteele;
- e) esitab lepinguosalistele soovitusi käesoleva peatüki muutmiseks või täiendamiseks;

- f) koordineerib soodustuste kasutamisega seotud teabe vahetamist või lepinguosaliste vahelist kaubavahetust käsitleva muu teabe vahetamist, mida ta vajalikuks peab;
- g) vaatab harmoneeritud süsteemi võimalikud tulevased muudatused läbi, et tagada, et kummagi lepinguosalise käesoleva lepingu käesolevast osast tulenevad kohustused ei muutu, ning annab nõu võimalike sellega seotud vastuolude lahendamiseks;
- h) täidab artiklis 15.17 sätestatud ülesandeid.

10. PEATÜKK

PÄRITOLUREEGLID JA PÄRITOLUMENETLUSED

A JAGU

PÄRITOLUREEGLID

ARTIKKEL 10.1

Mõisted

Käesolevas peatükis ja 10-A – 10-E lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „klassifitseerimine“ – toote või materjali liigitamine harmoneeritud süsteemi teatavasse gruppi, rubriiki või alamrubriiki;
- b) „kaubasaadetus“ – tooted, mis saadetakse samaaegselt ühelt eksportijalt ühele kaubasaajale või mis saadetakse eksportijalt kaubasaajale üheainsa veodokumendi alusel või selle dokumendi puudumisel üheainsa arve alusel;
- c) „tolliasutus“ –
 - i) Tšiili puhul riiklik tolliteenistus ning

- ii) ELi poole puhul tolliküsimuste eest vastutavad Euroopa Komisjoni talitused ning Euroopa Liidu liikmesriikide tolliasutused ja muud asutused, kes vastutavad tollialaste õigusnormide kohaldamise ja täitmise tagamise eest;
- d) „eksportija“ – lepinguosalise territooriumil asuv isik, kes kooskõlas selle lepinguosalise õigusnormidega ekspordib või toodab päritolustaatusega toodet ja kes väljastab päritolukinnituse;
- e) „identsed tooted“ – tooted, mis igas aspektis vastavad tootekirjelduses kirjeldatud toodetele; mitme kaubasaadetise puhul päritolukinnituse esitamiseks kasutatavas kaubandusdokumendis sisalduv tootekirjeldus peab olema piisavalt täpne, võimaldamaks selgelt identifitseerida nii asjaomast toodet kui ka identseid tooteid, mida selle kinnituse alusel edaspidi imporditakse;
- f) „importija“ – isik, kes impordib päritolustaatusega toodet ja taotleb selle suhtes tariifset sooduskohtlemist;
- g) „materjal“ – toote tootmisel kasutatud aine, sealhulgas koostisosa, tooraine, komponent või muu osa;
- h) „toode“ – tootmise tulemus, isegi kui see on ette nähtud edaspidiseks kasutamiseks materjalina teise toote tootmisel; ning
- i) „tootmine“ – iga liiki töö või töötlemine, kaasa arvatud komplekteerimine.

ARTIKKEL 10.2

Üldnõuded

1. Kui lepinguosaline kohaldab vastavalt käesoleva lepingu käesolevale osale teise lepinguosalise päritolustaatusega kauba suhtes tariifset sooduskohtlemist, siis tingimusel, et toode vastab kõigile muudele käesolevas peatükis sätestatud kohaldatavatele nõuetele, käsitatakse teise lepinguosalise päritolustaatusega toodetena järgmisi tooteid:
 - a) tooted, mis on artikli 10.4 kohaselt täielikult saadud selle lepinguosalise territooriumil;
 - b) tooted, mille tootmiseks on kasutatud vaid selle lepinguosalise päritolustaatusega materjale; ning
 - c) tooted, mis on toodetud selle lepinguosalise territooriumil, kasutades päritolustaatuseta materjale, tingimusel et need vastavad 10-B lisas sätestatud nõuetele.
2. Kui toode on omandanud päritolustaatuse vastavalt lõikele 1, ei käsitata selle toote tootmisel kasutatud päritolustaatuseta materjale päritolustaatuseta materjalidena, kui seda toodet kasutatakse sisendmaterjalina muus tootes.
3. Päritolustaatuse omandamise nõuded peavad olema lepinguosalise territooriumil katkestusteta täidetud.

ARTIKKEL 10.3

Päritolu kumulatsioon

1. Lepinguosalise toodet käsitatakse teise lepinguosalise päritolustaatusega tootena, kui seda toodet kasutatakse sisendmaterjalina teise toote tootmisel kõnealuse teise lepinguosalise territooriumil, tingimusel et tehtav töö ja töötlus on ulatuslikum kui üks või mitu artiklis 10.6 osutatud toimingut.
2. Harmoneeritud süsteemi gruppi 3 klassifitseeritud materjale, mis on pärit lõike 4 punktis b osutatud riikidest ja mida kasutatakse harmoneeritud süsteemi alamrubriiki 1604.14 klassifitseeritud tuunikalakonservide tootmiseks, võib käsitada lepinguosalise päritolustaatusega materjalidena, kui on täidetud lõike 3 punktides a–e sätestatud tingimused ning kui kõnealune lepinguosaline saadab teate artiklis 10.31 osutatud allkomiteele läbivaatamiseks.
3. Ühiskomitee võib allkomitee soovitusel otsustada, et teatavaid käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kolmandatest riikidest¹ pärit materjale võib käsitada lepinguosalise päritolustaatusega materjalidena, kui neid kasutatakse toote tootmiseks selle lepinguosalise territooriumil, tingimusel et:
 - a) kummalgi lepinguosalisel on kehtiv kaubandusleping, mille kohaselt on selle kolmanda riigiga moodustatud vabakaubanduspiirkond GATT 1994 XXIV artikli tähenduses;

¹ Viide: „kolmas riik“ on määratletud artikli 8.3 punktis aa.

- b) käesolevas lõikes osutatud materjalide päritolu määratakse kindlaks kooskõlas päritolureeglitega, mida kohaldatakse:
- i) vastavalt ELi poole kaubanduslepingule, mille kohaselt on kõnealuse kolmanda riigiga moodustatud vabakaubanduspiirkond, kui asjaomast materjali kasutatakse toote tootmiseks Tšiilis; ning
 - ii) vastavalt Tšiili kaubanduslepingule, mille kohaselt on kõnealuse kolmanda riigiga moodustatud vabakaubanduspiirkond, kui asjaomast materjali kasutatakse toote tootmiseks ELi poole territooriumil;
- c) lepinguosalise ja kõnealuse kolmanda riigi vahel on sõlmitud kokkulepe piisava halduskoostöö kohta, millega tagatakse käesoleva peatüki täielik rakendamine ja mis sisaldab sätteid materjalide päritolu käsitlevate asjakohaste dokumentide kasutamise kohta, ning lepinguosaline teavitab teist lepinguosalist kõnealusest kokkuleppest;
- d) materjalide tootmine või töötlemine selle lepinguosalise territooriumil on ulatuslikum kui üks või mitu artiklis 10.6 osutatud toimingut ning
- e) lepinguosalised lepivad kokku võimalikes muudes kohaldatavates tingimustes.
4. Lõikes 3 osutatud kolmandad riigid on:
- a) Kesk-Ameerika riigid Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Panama ning
 - b) Andide piirkonna riigid Colombia, Ecuador ja Peruu.

ARTIKKEL 10.4

Täielikult ühes riigis või ühel territooriumil saadud kaup

1. Järgmisi tooteid käsitatakse kaubana, mis on täielikult saadud ühe lepinguosalise territooriumil:
 - a) tema territooriumil kasvatatud või koristatud taimed ja köögiviljatooted;
 - b) tema territooriumil sündinud ja kasvatatud elusloomad;
 - c) tema territooriumil kasvatatud elusloomadest saadud tooted;
 - d) tema territooriumil küttimise, püümisjahi, kalapüügi, kogumise või kinnipüüdmise (kuid mitte väljaspool selle lepinguosalise territoriaalmerd) tulemusena saadud tooted;
 - e) tema territooriumil sündinud ja kasvatatud ning tapetud loomadest saadud tooted;
 - f) tema territooriumil vesiviljelusest saadud tooted, kui veeorganismid, sealhulgas kalad, molluskid, koorikloomad, muud veeselgrootud ja veetaimed on sündinud või kasvatatud sellisest seemnevarust nagu munad, kalamari ja niisk, kalavastsed, kalamaimud või vastsed, sekkudes tootmise suurendamiseks kasvatus- või kasvuprotsessidesse, näiteks korrapärase asustamise, söötmise või rõövlomade eest kaitsmise teel;

- g) tema territooriumil kaevandatud või muul viisil hangitud mineraalid või muud looduslikult esinevad ained, mida ei ole nimetatud punktides a–f;
- h) merekalapüügisaadused ja muud saadused, mis on selle lepinguosalise laevaga püütud väljaspool territoriaalmerd;
- i) selle lepinguosalise kalatöötlemislaevade pardal üksnes punktis h osutatud saadustest valmistatud tooted;
- j) selle lepinguosalise või tema isiku poolt väljaspool territoriaalmerd merepõhjast või selle aluspinnasest kaevandatud saadused, tingimusel et sellel lepinguosalisel või tema isikul on õigus asjaomast merepõhja või selle aluspinnast töödelda;
- k) tema territooriumil toodetud või seal kogutud kasutatud toodete jäätmed või jäägid, tingimusel et need tooted sobivad üksnes tooraine taaskasutamiseks; ning
- l) tema territooriumil toodetud tooted, mis on toodetud üksnes punktides a–k nimetatud toodetest.

2. Lõike 1 punktides h ja i kasutatud mõisted „lepinguosalise laev“ ja „lepinguosalise kalatöötlemislaev“ tähendavad vastavalt laeva ja kalatöötlemislaeva, mis:

- a) on registreeritud Euroopa Liidu liikmesriigis või Tšiilis;
- b) sõidab Euroopa Liidu liikmesriigi või Tšiili lipu all ja

c) vastab ühele järgmistest tingimustest:

i) kuulub enam kui 50 % ulatuses Euroopa Liidu liikmesriigi või Tšiili füüsilistele isikutele või

ii) kuulub juriidilisele isikule:

A) mille peakontor ja peamine tegevuskoht on Euroopa Liidu liikmesriigis või Tšiilis ning

B) millest üle 50 % kuulub vastava lepinguosalise isikutele.

ARTIKKEL 10.5

Lubatud kõrvalekalded

1. Kui toote tootmisel kasutatud päritolustaatuseta materjal ei vasta 10-B lisa sätestatud nõuetele, loetakse see toode järgmistel tingimustel siiski lepinguosalise päritolustaatusega tooteks:

a) kõigi toodete puhul,¹ välja arvatud harmoneeritud süsteemi gruppidesse 50–63 klassifitseeritud tooted, ei ületa päritolustaatuseta materjalide koguväärtus 10 % toote tehasehinnast;

¹ Harmoneeritud süsteemi grupid 1–24, kooskõlas 10-A lisa märkusega 9.

- b) harmoneeritud süsteemi gruppidesse 50–63 klassifitseeritud toodete puhul kohaldatakse 10-A lisa märkustes 6–8 sätestatud lubatud kõrvalekaldeid.
2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui toote tootmisel kasutatud päritolustaatuseta materjalide väärtus või mass ületab päritolustaatuseta materjalide väärtuse või massi suhtes kehtestatud maksimummäära, mis on kindlaks määratud 10-B lisa sätestatud nõuetes.
3. Lõiget 1 ei kohaldata toodete suhtes, mis on artikli 10.4 tähenduses täielikult saadud ühe lepinguosalise territooriumil. Kui 10-B lisa kohaselt peavad toote tootmisel kasutatavad materjalid olema täielikult saadud ühes riigis või ühel territooriumil, kohaldatakse lõikeid 1 ja 2.

ARTIKKEL 10.6

Ebapiisav töö või töötlus

1. Olenemata artikli 10.2 lõike 1 punktist c ei loeta toodet lepinguosalise päritolustaatusena tooteks, kui selle lepinguosalise territooriumil tehakse päritolustaatuseta materjalidega ainult üks või mitu järgmistest toimingutest:
- a) säilitustoimingud, nagu kuivatamine, külmutamine, soolvees hoidmine jms toimingud, mille ainus eesmärk on tagada toote hea seisukorra säilimine selle vedamisel ja ladustamisel;

- b) pakendite lahtivõtmine ja kokkupanek;
- c) pesemine, puhastamine, tolmu, oksiidi, õli, värvi või muu katte eemaldamine;
- d) tekstiili ja tekstiiltoodete triikimine või pressimine;
- e) lihtsad värvimis- ja poleerimistoimingud;
- f) riisi koorimine ja osaline või täielik kroovimine; teravilja ja riisi poleerimine ja glaseerimine;
- g) suhkru toonimine või maitsestamine või tükkipressimine; tahke kristallsuhkru osaline või täielik jahvatamine;
- h) puuviljade, pähklite ja köögiviljade koorimine, kividest või seemnetest puhastamine ja lüdimine;
- i) teritamine, lihtlihvimine või lihtlõikamine;
- j) tuulamine, uhtmine, sortimine, klassifitseerimine, liigitamine või kokkusobitamine;
- k) lihtne klaas- või plastpudelitesse, plekkpurkidesse, kottidesse, karpidesse, kastidesse pakkimine, alustele jms kinnitamine ning kõik muu lihtne pakendamine;
- l) märkide, etikettide, logode ja muude eristusmärkide kinnitamine või trükkimine toodetele või nende pakenditele;

- m) ühte või mitut sorti toodete segamine, sh suhkru segamine mis tahes muu ainega;
- n) toote osade lihtne kokkupanemine terviktoote saamiseks või toote osadeks lammutamine;
- o) lihtne vee lisamine või toodete lahjendamine või dehüdreerimine või denatureerimine või
- p) loomade tapmine.

2. Lõike 1 kohaldamisel käsitatakse toimingut lihtsana, kui selle tegemiseks ei ole vaja erioskusi ega spetsiaalselt toodetud või paigaldatud masinaid, aparate või seadmeid.

ARTIKKEL 10.7

Kvalifikatsiooniühik

1. Käesoleva peatüki kohaldamisel on kvalifikatsiooniühikuks konkreetne toode, mida käsitatakse põhiühikuna toote klassifitseerimisel harmoneeritud süsteemi alusel.

2. Kui kaubasaadeti koosneb mitmest identsest tootest, mis on klassifitseeritud samasse HSi rubriiki, võetakse käesoleva peatüki kohaldamisel arvesse iga üksikut toodet.

ARTIKKEL 10.8

Tarvikud, varuosad ja tööriistad

1. Seadme, masina, aparaadi või sõidukiga kaasas olevaid tarvikuid, varuosi ja tööriistu, mis kuuluvad tavavarustuse hulka ja mis sisalduvad selle hinnas või mille kohta ei esitata eraldi arvet, käsitatakse koos kõnealuse seadme, masina, aparaadi või sõidukiga ühe tootena.

2. Lõikes 1 osutatud tarvikuid, varuosi ja tööriistu ei võeta toote päritolu määramisel arvesse, välja arvatud päritolustaatuseta materjalide maksimaalse väärtuse arvutamisel, kui toote suhtes kohaldatakse 10-B lisas sätestatud päritolustaatuseta materjalide maksimaalset väärtust.

ARTIKKEL 10.9

Komplektid

Harmoneeritud süsteemi tõlgendamise 3. üldreeglis määratletud komplekte käsitatakse lepinguosalise päritolustaatusega komplektidena, kui kõik nende koostisosad on päritolustaatusega tooted. Kui komplekt koosneb päritolustaatusega ja päritolustaatuseta toodetest, käsitatakse komplekti tervikuna lepinguosalise päritolustaatusega komplektina, tingimusel et päritolustaatuseta toodete väärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast.

ARTIKKEL 10.10

Neutraalsed elemendid

Selleks et määrata kindlaks, kas toode on lepinguosalise päritolustaatusega toode või mitte, ei ole vaja kindlaks määrata järgmiste toote tootmisel kasutatavate elementide päritolu:

- a) kütus, energia, katalüsaatorid ja lahustid;
- b) toote katsetamiseks ja kontrollimiseks kasutatavad seadmed, aparaadid ja tarvikud;

- c) masinad, tööriistad, stantsid ja valuvormid;
- d) seadmete ja hoonete hooldamiseks kasutatavad varuosad ja materjalid;
- e) lubrikandid, määrded, liitmismaterjalid ning muud tootmisel või seadmete ja hoonete käitamisel kasutatavad materjalid;
- f) kindad, prillid, jalatsid, rõivad, ohutusvahendid ja tarvikud;
- g) muu materjal, mida toode ei sisalda, kuid mille puhul on võimalik tõendada, et selle kasutamine moodustab osa toote tootmisest.

ARTIKKEL 10.11

Pakendid, pakkematerjalid ja mahutid

1. Kui harmoneeritud süsteemi tõlgendamise 5. üldreegli kohaselt klassifitseeritakse koos tootega ka pakkematerjalid ja mahutid, millesse toode on pakendatud jaemüügiks, ei võeta neid pakkematerjale ja mahuteid toote päritolu määramisel arvesse, välja arvatud päritolustaatuseta materjalide maksimaalse väärtuse arvutamisel, kui toote suhtes kohaldatakse 10-B lisas sätestatud päritolustaatuseta materjalide maksimaalset väärtust.

2. Selle kindlakstegemisel, kas tegemist on lepinguosalise päritolustaatusega tootega, ei võeta arvesse pakkematerjale ja mahuteid, mida kasutatakse toote kaitsmiseks veo ajal.

ARTIKKEL 10.12

Asendatavate materjalide arvestuslik eraldamine

1. Asendatavad päritolustaatusega ja päritolustaatuseta materjalid eraldatakse ladustamise ajal füüsiliselt, et säilitada nende vastav staatus. Neid materjale võib kasutada toote tootmisel, ilma et neid ladustamise ajal füüsiliselt eraldataks, tingimusel et kasutatakse arvestusliku eraldamise meetodit.

2. Lõikes 1 osutatud arvestusliku eraldamise meetodit kohaldatakse kooskõlas varude haldamise meetodiga, mis tuleneb lepinguosalise territooriumil rakendatavatest üldtunnustatud raamatupidamispõhimõtetest. Arvestusliku eraldamise meetod peab tagama, et nende toodete arv, mida võib käsitada lepinguosalise päritolustaatusega toodetena, ei ületa ühelgi ajahetkel arvu, mis oleks saadud varude füüsilisel eraldamisel nende ladustamise ajal.

3. Lõike 1 kohaldamisel tähendavad „asendatavad materjalid“ sama liiki ja sama kaubandusliku kvaliteediga materjale, millel on samad tehnilised ja füüsikalised omadused ning mida ei saa üksteisest eristada, kui need on lõpptootesse lisatud.

ARTIKKEL 10.13

Tagastatud tooted

Kui lepinguosalise päritolustaatusega toode, mis eksporditakse selle lepinguosalise territooriumilt kolmandasse riiki, tagastatakse selle lepinguosalise territooriumile, käsitatakse seda päritolustaatuseta tootena, välja arvatud juhul, kui selle lepinguosalise tolliasutusele tõendatakse, et:

- a) tagastatud toode on täpselt sama toode kui eksporditud toode ja
- b) tagastatud tootega ei ole kolmandas riigis ega eksportimise ajal tehtud ühtegi muud toimingut peale nende, mis olid vajalikud toote hea seisukorra säilitamiseks.

ARTIKKEL 10.14

Mittemuutmise reegel

1. Lepinguosalise territooriumil vabasse ringlusse laskmiseks deklareeritud päritolustaatusega toodet ei tohi pärast eksportimist ja enne vabasse ringlusse laskmiseks deklareerimist muuta ega muundada ning sellega ei tohi teha muid toiminguid peale nende, mis on vajalikud toote hea seisukorra säilitamiseks, välja arvatud märkide, etikettide, plommide või dokumentide lisamine, et tagada vastavus importiva lepinguosalise konkreetsetele siseriiklikele nõuetele.

2. Toodet võib ladustada või esitleda kolmandas riigis, tingimusel et see jääb kõnealuses kolmandas riigis tollijärelevalve alla.

3. Ilma et see piiraks B jao kohaldamist, võib kaubasaadetised kolmanda riigi territooriumil jagada osadeks, kui seda teeb eksportija või see toimub tema vastutusel, tingimusel et need kaubasaadetised jäävad kolmandas riigis tollijärelevalve alla.

4. Kui tekib kahtlus, kas lõigetes 1–3 sätestatud tingimused on täidetud või mitte, võib importiva lepinguosalise tolliasutus nõuda, et importija tõendaks nende tingimuste täitmist. Seda võib teha mis tahes viisil, sealhulgas selliste lepinguliste veodokumentidega nagu veokiri, faktiliste või konkreetsete tõenditega, mis põhinevad pakendite märgistamisel või nummerdamisel, või muude tootega seotud tõenditega.

ARTIKKEL 10.15

Näitused

1. Päritolustaatusega toodete suhtes, mis saadetakse kolmandasse riiki näitusele ja müüakse pärast näitust impordiks lepinguosalise territooriumile, kohaldatakse importimisel käesoleva lepingu käesoleva osa sätteid, kui tolliasutusele tõendatakse, et:

- a) eksportija on saatnud need tooted lepinguosalise territooriumilt sellesse kolmandasse riiki, kus näitus toimus, ja on neid seal eksponeerinud;

- b) see eksportija on tooted müünud või muul viisil võõrandanud lepinguosalise territooriumil asuvale isikule;
- c) tooted on saadetud näituse ajal või vahetult pärast seda samas seisukorras, milles need näitusele saadeti; ning
- d) tooteid ei ole pärast näitusele saatmist kasutatud muudel eesmärkidel kui näitusel esitlemiseks.

2. Päritolukinnitus väljastatakse kooskõlas B jaoga ja esitatakse tolliasutustele importiva lepinguosalise tolliprotseduuride kohaselt. Päritolukinnitusele tuleb märkida näituse nimi ja aadress.

3. Lõiget 1 kohaldatakse kõikide kaubandus-, tööstus-, põllumajandus- või käsitöönäituste, messide või samalaadsete avalike näituste või väljapanekute suhtes, mida ei korraldata isiklikel eesmärkidel kauplustes või äriruumides välismaiste toodete müümiseks ja mille jooksul tooted jäävad tollikontrolli alla.

4. Importiva lepinguosalise tolliasutus võib nõuda tõendeid selle kohta, et tooted on jäänud näituse toimumise riigis tollikontrolli alla, ning täiendavaid dokumentaalseid tõendeid selle kohta, millistel tingimustel neid tooteid on eksponeeritud.

B JAGU

PÄRITOLUMENETLUSED

ARTIKKEL 10.16

Tariifse sooduskohtlemise taotlus

1. Importiv lepinguosaline võimaldab tariifset sooduskohtlemist käesoleva peatüki tähenduses teise lepinguosalise päritolustaatusena tootele importija tariifse sooduskohtlemise taotluse alusel. Importija vastutab tariifse sooduskohtlemise taotluse õigsuse ja käesolevas peatükis sätestatud nõuete täitmise eest.
2. Tariifse sooduskohtlemise taotluse aluseks on kas:
 - a) päritolukinnitus, mille eksportija on väljastanud vastavalt artiklile 10.17;
 - b) importija teadmine, arvestades ka artiklis 10.19 sätestatud tingimusi.
3. Tariifse sooduskohtlemise taotlus ja selle alus, millele on osutatud lõikes 2, esitatakse tollideklaratsioonis kooskõlas importiva lepinguosalise õigusnormidega.

4. Importija, kes esitab tariifse sooduskohtlemise taotluse, mis põhineb lõike 2 punktis a osutatud päritolukinnitusel, säilitab päritolukinnituse ja esitab selle nõudmise korral importiva lepinguosalise tolliasutusele.

ARTIKKEL 10.17

Päritolukinnitus

1. Toote eksportija väljastab päritolukinnituse, mis põhineb toote päritolustaatusel tõendaval teabel, sealhulgas asjakohasel juhul teabel toote tootmisel kasutatud materjalide päritolustaatusel kohta.
2. Eksportija vastutab väljastatud päritolukinnituse ja lõike 1 kohaselt esitatud teabe õigsuse eest. Kui eksportijal on alust arvata, et päritolukinnitus sisaldab ebaõiget teavet või põhineb ebaõigel teabel, teavitab ta importijat viivitamata toote päritolustaatusel mõjutavatest muutustest. Sel juhul parandab importija impordideklaratsiooni ja maksab tasumisele kuuluva tollimaksu.
3. Eksportija kasutab päritolukinnituse väljastamiseks üht 3-C lisas sätestatud keeleversioonidest ja esitab päritolukinnituse kaubaarvel või muul äridokumendil, milles päritolustaatusel toodet kirjeldatakse piisavalt täpselt, et seda oleks võimalik harmoneeritud süsteemi nomenklatuuris identifitseerida. Importiv lepinguosaline ei nõua importijalt päritolukinnituse tõlke esitamist.

4. Päritolukinnitus kehtib üks aasta alates selle koostamise kuupäevast.
5. Päritolukinnitus võib väljastada:
 - a) ühest või mitmest tootest koosneva ühekordse kaubasaadetise kohta, mis imporditakse lepinguosalise territooriumile; või
 - b) mitme identsetest toodetest koosneva kaubasaadetise kohta, mis imporditakse lepinguosalise territooriumile päritolukinnituses märgitud ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud.
6. Importiv lepinguosaline lubab importija taotlusel ja juhul, kui importiva lepinguosalise kehtestatud nõuetest ei tulene teisiti, esitada üheainsa päritolukinnituse harmoneeritud süsteemi tõlgendamise 2. üldreegli punkti a tähenduses kokkupanemata või lahtivõetud toodete kohta, mis on klassifitseeritud harmoneeritud süsteemi XV–XXI jaotisesse ja mis imporditakse osade kaupa.

ARTIKKEL 10.18

Väikesed lahknevused ja väikesed vead

Importiva lepinguosalise tolliasutus ei lükka tariifse sooduskohtlemise taotlust tagasi, kui päritolukinnituse ja tolliasutusele esitatud dokumentide vahel esinevad väikesed lahknevused või kui päritolukinnituses esinevad väikesed vead.

ARTIKKEL 10.19

Importija teadmine

1. Importiv lepinguosaline võib oma õigusnormides sätestada tingimused, mille kohaselt määratakse kindlaks, millised importijad võivad esitada tariifse sooduskohtlemise taotluse importija teadmise alusel.
2. Olenemata lõikest 1 peab importija teadmine, et toode on päritolustaatusena, põhinema tabel, mis tõendab, et toode kvalifitseerub tegelikult päritolustaatusena tooteks ja vastab päritolustaatusena omandamiseks käesolevas peatükis sätestatud nõuetele.

ARTIKKEL 10.20

Andmete säilitamise nõuded

1. Importija, kes taotleb lepinguosalise territooriumile imporditava toote suhtes tariifset sooduskohtlemist, peab:
 - a) juhul, kui sooduskohtlemise taotlus põhineb päritolukinnitusel, säilitama eksportija väljastatud päritolukinnitust vähemalt kolm aastat alates toote sooduskohtlemise taotluse kuupäevast; ning

- b) juhul, kui sooduskohtlemise taotlus põhineb importija teadmisel, säilitama teavet, mis tõendab, et toode vastab päritolustaatuse omandamiseks käesolevas peatükis sätestatud nõuetele, vähemalt kolm aastat alates sooduskohtlemise taotluse esitamise kuupäevast.
2. Päritolukinnituse väljastanud eksportija säilitab päritolukinnituse koopiaid ja kõiki muid dokumente, mis tõendavad toote vastavust päritolustaatuse omandamiseks käesolevas peatükis sätestatud nõuetele, vähemalt neli aastat pärast päritolukinnituse väljastamist.
3. Käesoleva artikli kohaselt säilitatavaid dokumente võib hoida elektroonilisel kujul vastavalt importiva või eksportiva lepinguosalise õigusnormidele.

ARTIKKEL 10.21

Erandid päritolukinnitusi käsitlevatest nõuetest

1. Tooteid, mis saadetakse pakkidena eraisikult eraisikule või mis kuuluvad reisijate isikliku pagasi hulka, võib importida päritolustaatusega toodetena, ilma et päritolukinnitus oleks nõutav, tingimusel et neid tooteid ei impordita kaubanduslikul eesmärgil, need on deklareeritud käesoleva peatüki nõuetele vastavatena ja sellise deklaratsiooni õigsuses ei ole kahtlust.

2. Importi, mis on juhuslik ja koosneb üksnes kauba saajate või reisijate või nende pereliikmete isiklikuks tarbeks mõeldud toodetest, ei käsitata impordina kaubanduslikul eesmärgil, kui kauba laadi ja koguse põhjal on ilmne, et sellel puudub kaubanduslik eesmärk, tingimusel et import ei ole osa impordiseeriast, mida võib põhjendatult pidada impordiks, mida teostatakse eraldi selleks, et vältida päritolukinnituse nõude täitmist.

3. Lõikes 1 osutatud toodete koguväärtus ei tohi ületada 500 eurot või sellega võrdväärset summat lepinguosalise vääringus, kui tegemist on pakkidega, või 1 200 eurot või sellega võrdväärset summat lepinguosalise vääringus, kui tegemist on reisijate isikliku pagasi hulka kuuluvate toodetega.

ARTIKKEL 10.22

Kontrollimine

1. Importiva lepinguosalise tolliasutus võib kontrollida toote päritolustaatus või muude käesolevas peatükis sätestatud nõuete täitmist riskihindamise meetodite alusel, mis võivad hõlmata juhuvalikut. Selliseks kontrollimiseks võib importiva lepinguosalise tolliasutus saata teabenõude importijale, kes esitas sooduskohtlemise taotluse vastavalt artiklile 10.16.

2. Importiva lepinguosalise tolliasutus, kes saadab lõike 1 kohase teabenõude, ei nõua toote päritolu kohta rohkem kui järgmist teavet:

- a) päritolukinnitus, kui sooduskohtlemise taotlus põhines päritolukinnitusel; ning
- b) teave päritolukriteeriumide täitmise kohta, mis on järgmine:
 - i) kui päritolukriteerium on „täielikult saadud ühes riigis või ühel territooriumil“, siis kohaldatav kategooria (nt saagikoristus, kaevandamine, kalapüük) ja tootmiskoht;
 - ii) kui päritolukriteerium põhineb tariifse klassifitseerimise muutmisel, siis kõigi päritolustaatuseta materjalide loetelu, sealhulgas nende materjalide tariifne klassifikatsioon (päritolukriteeriumist sõltuvalt kas 2-, 4- või 6-kohaline number);
 - iii) kui päritolukriteerium põhineb väärtusmeetodil, siis lõpptoote väärtus ja kõigi tootmisel kasutatud päritolustaatuseta materjalide väärtus;
 - iv) kui päritolukriteerium põhineb toote massil, siis lõpptoote mass ja lõpptootes kasutatud asjaomaste päritolustaatuseta materjalide mass; ning
 - v) kui päritolukriteerium põhineb konkreetset tootmisprotsessil, siis selle konkreetse protsessi kirjeldus.

3. Nõutud teavet esitades võib importija lisada muud teavet, mida ta peab kontrollimise seisukohast asjakohaseks.
4. Kui tariifse sooduskohtlemise taotlus põhineb eksportija väljastatud päritolukinnitusel, millele on osutatud artikli 10.16 lõike 2 punktis a, esitab importija kõnealuse päritolukinnituse, kuid võib vastata importiva lepinguosalise tolliasutusele, et käesoleva artikli lõike 2 punktis b osutatud teavet ei ole võimalik esitada.
5. Kui tariifse sooduskohtlemise taotlus põhineb importija teadmisel, millele on osutatud artikli 10.16 lõike 2 punktis b, võib kontrolli teostav importiva lepinguosalise tolliasutus pärast selle artikli lõike 1 kohase teabenõude esitamist saata importijale täiendava teabenõude, kui ta leiab, et toote päritolustaatus või muude käesolevas peatükis sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks on vaja lisateavet. Importiva lepinguosalise tolliasutus võib vajaduse korral nõuda importijalt konkreetseid dokumente ja teavet.
6. Kui importiva lepinguosalise tolliasutus otsustab peatada asjaomastele toodetele tariifse sooduskohtlemise kohaldamise kuni kontrollitulemuste selgumiseni, võib ta pakkuda importijale võimalust tooted vabastada. Toodete vabastamise tingimusena võib importiv lepinguosaline nõuda tagatist või muud asjakohast ettevaatusabinõud. Tariifse sooduskohtlemise peatamine lõpetatakse võimalikult kiiresti pärast seda, kui importiva lepinguosalise tolliasutus on kindlaks teinud asjaomaste toodete päritolustaatus või muude käesolevas peatükis sätestatud nõuete täitmise.

ARTIKKEL 10.23

Halduskoostöö

1. Selleks et tagada käesoleva peatüki nõuetekohane kohaldamine, teevad lepinguosalised toodete päritolustaatuse või muude käesolevas peatükis sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks teineteisega oma tolliasutuste kaudu koostööd.
2. Kui tariifse sooduskohtlemise taotlus põhineb artikli 10.16 lõike 2 punktis a osutatud päritolukinnitusel, võib kontrolli teostav importiva lepinguosalise tolliasutus pärast seda, kui ta on artikli 10.22 lõike 1 kohaselt nõudnud teavet importijalt, saata kahe aasta jooksul pärast sooduskohtlemise taotluse esitamise kuupäeva teabenõude eksportiva lepinguosalise tolliasutusele, kui ta leiab, et toote päritolustaatuse või käesolevas peatükis sätestatud muude nõuete täitmise kontrollimiseks on vaja lisateavet. Importiva lepinguosalise tolliasutus võib vajaduse korral nõuda eksportiva lepinguosalise tolliasutuselt konkreetseid dokumente ja teavet.
3. Importiva lepinguosalise tolliasutus lisab lõikes 2 osutatud teabenõudele järgmise teabe:
 - a) päritolukinnitus või selle koopia;

- b) teabenõude esitanud tolliasutuse andmed;
- c) kontrollitava eksportija nimi;
- d) kontrollimise objekt ja ulatus ning
- e) vajaduse korral kõik asjakohased dokumendid.

4. Eksportiva lepinguosalise tolliasutus võib kooskõlas kõnealuse lepinguosalise õigusnormidega teostada omapoolse kontrolli, nõudes eksportijalt dokumentide või mis tahes muude tõendite esitamist või külastades eksportija valdusi, et vaadata läbi dokumendid ja tutvuda toote tootmisel kasutatavate vahenditega.

5. Pärast lõikes 2 osutatud teabenõude saamist esitab eksportiva lepinguosalise tolliasutus importiva lepinguosalise tolliasutusele järgmise teabe:

- a) nõutavad dokumendid, kui need on olemas;
- b) arvamus toote päritolustaatus kohta;
- c) kontrollitud toote kirjeldus ning päritolureeglite kohaldamiseks vajalik tariifne klassifikatsioon;

- d) toote päritolustaatus kinnitav tootmisprotsessi kirjeldus ja selgitus;
- e) teave selle kohta, kuidas toote päritolustaatus lõike 4 kohaselt kontrolliti; ning
- f) vajaduse korral lisadokumendid.
6. Eksportiva lepinguosalise tolliasutus ei edasta lõike 5 punktis a või f osutatud teavet importiva lepinguosalise tolliasutusele ilma eksportija nõusolekuta.
7. Lepinguosaliste tolliasutused peaksid kogu nõutud teavet, sealhulgas lisadokumente ja kogu muud kontrolli käsitlevat teavet, soovitavalt vahetama elektrooniliselt.
8. Lepinguosalised esitavad käesoleva lepingu käesoleva osa kohaselt määratud koordinaatorite kaudu teineteisele oma tolliasutuste kontaktandmed, samuti neis kontaktandmetes toimunud muutused 30 päeva jooksul pärast muutuse toimumist.

ARTIKKEL 10.24

Vastastikune abi pettusevastases võitluses

Käesoleva peatüki sätete rikkumise kahtluse korral osutavad lepinguosalisel üksteisele vastastikust abi vastavalt käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitlevale protokollile.

ARTIKKEL 10.25

Tariifse sooduskohtlemise taotluste rahuldamata jätmine

1. Kui lõigetes 3–5 sätestatud nõuetest ei tulene teisiti, võib importiva lepinguosalise tolliasutus jätta tariifse sooduskohtlemise taotluse rahuldamata, kui:
 - a) kolme kuu jooksul pärast artikli 10.22 lõike 1 kohase teabenõude esitamist:
 - i) ei ole importija vastanud;
 - ii) ei ole päritolukinnitust esitatud, kuigi tariifse sooduskohtlemise taotlus põhines artikli 10.16 lõike 2 punktis a osutatud päritolukinnitusel; või

- iii) ei ole importija esitanud piisavat teavet toote päritolustaatuse kinnitamiseks, kuigi tariifse sooduskohtlemise taotlus põhines artikli 10.16 lõike 2 punktis b osutatud importija teadmisel;
- b) kolme kuu jooksul pärast lisateabe nõudmist vastavalt artikli 10.22 lõikele 5:
- i) ei ole importija vastanud; või
 - ii) ei ole importija esitanud piisavat teavet toote päritolustaatuse kinnitamiseks;
- c) kümne kuu jooksul pärast artikli 10.23 lõike 2 kohase teabenõude esitamist:
- i) ei ole eksportiva lepinguosalise tolliasutus vastanud või
 - ii) ei ole eksportiva lepinguosalise tolliasutus esitanud piisavat teavet toote päritolustaatuse kinnitamiseks.

2. Importiva lepinguosalise tolliasutus võib tariifse sooduskohtlemise taotluse rahuldamata jätta, kui taotluse esitanud importija ei täida muid käesolevas peatükis sätestatud nõudeid kui need, mis on seotud toodete päritolustaatusega.

3. Kui importiva lepinguosalise tolliasutusel on piisav alus tariifse sooduskohtlemise taotluse rahuldamata jätmiseks vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ja kui eksportiva lepinguosalise tolliasutus on esitanud artikli 10.23 lõike 5 punkti b kohase arvamuse, milles kinnitatakse toodete päritolustaatus, teatab importiva lepinguosalise tolliasutus eksportiva lepinguosalise tolliasutusele oma kavatsusest sooduskohtlemise taotlus rahuldamata jätta kahe kuu jooksul alates kõnealuse arvamuse kättesaamisest.

4. Pärast lõikes 3 osutatud teate edastamist korraldatakse emma-kumma lepinguosalise taotlusel konsultatsioonid kolme kuu jooksul kõnealuse teate kuupäevast arvates. Konsultatsioonide pidamise aega võib poolte tolliasutuste vastastikusel kokkuleppel igal üksikjuhul eraldi pikendada. Konsulterimine võib toimuda allkomitee kehtestatud korras.

5. Konsulterimise tähtaja möödumisel jätab importiva lepinguosalise tolliasutus tariifse sooduskohtlemise taotluse rahuldamata üksnes juhul, kui tal ei ole võimalik toote päritolustaatus kinnitada ja ta on andnud importijale õiguse olla ära kuulatud.

ARTIKKEL 10.26

Konfidentsiaalsus

1. Kumbki lepinguosaline kohustub kooskõlas oma õigusnormidega tagama teise lepinguosalise poolt käesoleva peatüki kohaselt talle esitatud teabe konfidentsiaalsuse ja kaitsma seda teavet avalikustamise eest.
2. Importiva lepinguosalise asutused kasutavad neile laekunud teavet üksnes käesoleva peatüki kohaldamiseks.
3. Kumbki lepinguosaline tagab, et käesoleva peatüki kohaselt kogutud konfidentsiaalset teavet ei kasutata muul eesmärgil kui toodete päritolu ja tolliküsimusi käsitlevate otsuste haldamine ja täitmise tagamine, kui konfidentsiaalse teabe esitanud isik või lepinguosaline ei ole andnud luba muul eesmärgil kasutamiseks.
4. Olenemata lõikest 3 võib lepinguosaline lubada kasutada käesoleva peatüki kohaselt kogutud teavet haldus-, kohtu- või kohtulaadsetes menetlustes, mis algatatakse käesoleva peatüki rakendamisega seotud tollialaste õigusnormide rikkumise tõttu. Lepinguosaline teavitab enne sellist kasutamist asjaomase teabe esitanud isikut või lepinguosalist.

ARTIKKEL 10.27

Tagasimaksed ja tariifse sooduskohtlemise taotlused pärast importimist

1. Kumbki lepinguosaline näeb ette, et importija võib pärast importimist taotleda tariifset sooduskohtlemist ja toote eest makstud ülemääraste tollimaksude tagasimaksmist, kui:

- a) importija ei taotlenud tariifset sooduskohtlemist importimise ajal;
- b) taotlus esitatakse hiljemalt kaks aastat pärast importimise kuupäeva ning
- c) asjaomane toode vastas tariifse sooduskohtlemise tingimustele ajal, mil see imporditi lepinguosalise territooriumile.

2. Lõike 1 kohaselt esitatud taotluse alusel tariifse sooduskohtlemise võimaldamise tingimusena võib importiv lepinguosaline nõuda, et importija:

- a) taotleks tariifset sooduskohtlemist kooskõlas importiva lepinguosalise õigusnormidega;
- b) esitaks vajaduse korral päritolukinnituse ning
- c) täidaks kõik muud käesolevas peatükis sätestatud nõuded, mis oluks kohaldatavad siis, kui tariifset sooduskohtlemist oleks taotletud importimise ajal.

ARTIKKEL 10.28

Haldusmeetmed ja -karistused

1. Vajaduse korral kehtestab lepinguosaline kooskõlas oma vastavate õigusnormidega haldusmeetmed ja -karistused isiku suhtes, kes toote tariifse sooduskohtlemise saamiseks koostab või laseb koostada dokumendi, mis sisaldab ebaõiget teavet, või kes ei täida nõudeid, mis on sätestatud:
 - a) artiklis 10.20;
 - b) artikli 10.23 lõikes 4, jättes esitamata tõendid või keeldudes külastuse lubamisest; või
 - c) artikli 10.17 lõikes 2, jättes tollideklaratsioonis esitatud tariifse sooduskohtlemise taotluse parandamata ja tasumisele kuuluva tollimaksu maksmata, kui algne sooduskohtlemise taotlus põhines ebaõigel teabel.
2. Juhtudel, kui importija teatab vabatahtlikult sooduskohtlemise taotluse parandamisest enne kontrollinõude saamist, võtab lepinguosaline oma õigusnormide kohaldamisel arvesse WTO kaubanduse lihtsustamise lepingu artikli 6 lõiget 3.6.

C JAGU

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 10.29

Ceuta ja Melilla

1. Käesoleva peatüki kohaldamisel ei hõlma ELi poole puhul mõiste „lepinguosaline“ Ceutat ja Melillat.
2. Ceutasse ja Melillasse importimisel kohaldatakse Tšiilist pärit toodete suhtes käesoleva lepingu käesoleva osa alusel sama tollirežiimi, mida kohaldatakse Euroopa Liidu tolliterritooriumilt pärit toodete suhtes Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise akti protokoll nr 2 alusel. Tšiili kohaldab Ceutast ja Melillast pärinevate käesoleva lepingu käesoleva osaga hõlmatud toodete importimisel sama tollirežiimi, mida kohaldatakse ELi poole territooriumilt imporditavate ja sealt pärinevate toodete suhtes.
3. Käesolevas peatükis sätestatud päritolureegleid ja -menetlusi kohaldatakse *mutatis mutandis* toodete suhtes, mida eksporditakse Tšiilist Ceutasse ja Melillasse, ning toodete suhtes, mida eksporditakse Ceutast ja Melillast Tšiilisse.

4. Ceutat ja Melillat käsitatakse ühtse territooriumina.
5. Artiklit 10.3 kohaldatakse toodete impordi ja ekspordi suhtes ELi poole, Tšiili ning Ceuta ja Melilla vahel.
6. Sõltuvalt toote päritolust märgib eksportija 10-C lisa esitatud päritolukinnituse teksti lahtris 3 „Tšiili“ või „Ceuta ja Melilla“.
7. Käesoleva artikli kohaldamise eest Ceutas ja Melillas vastutab Hispaania Kuningriigi toll.

ARTIKKEL 10.30

Muudatused

Ühisnõukogu võib võtta vastu otsuseid käesoleva peatüki ja 10-A – 10-E lisa muutmiseks vastavalt artikli 8.1 lõike 6 punktile a.

ARTIKKEL 10.31

Tolli, kaubanduse lihtsustamise ja päritolureeglite allkomitee

1. Tolli, kaubanduse lihtsustamise ja päritolureeglite allkomitee, mis moodustatakse artikli 8.8 lõike 1 kohaselt (edaspidi „allkomitee“), koosneb tolliküsimuste eest vastutavatest lepinguosaliste esindajatest.
2. Allkomitee vastutab käesoleva peatüki tõhusa rakendamise ja kohaldamise eest.
3. Käesoleva peatüki kohaldamisel on allkomiteel järgmised ülesanded:
 - a) vaadata läbi ja vajaduse korral esitada ühiskomiteele soovitusi seoses järgmisega:
 - i) käesoleva peatüki rakendamine ja kohaldamine ning
 - ii) lepinguosaliste ettepanekud käesoleva peatüki ja 10-A –10-E lisa muutmiseks;
 - b) esitada ühiskomiteele ettepanekuid selgitavate märkuste vastuvõtmiseks, et hõlbustada käesoleva peatüki rakendamist; ning
 - c) arutada muid käesoleva peatükiga seotud küsimusi vastavalt lepinguosaliste kokkuleppele.

ARTIKKEL 10.32

Teel olevad või ladustatavad tooted

Lepinguosalised võivad käesoleva lepingu käesolevat osa kohaldada toodete suhtes, mis vastavad käesolevale peatükile ja on käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval kas teel või ajutiselt ladustatud tollilaos või ELi poole või Tšiili vabatsoonis, tingimusel et importiva lepinguosalise tolliasutusele esitatakse päritolukinnitus.

ARTIKKEL 10.33

Selgitavad märkused

Selgitavad märkused käesoleva peatüki tõlgendamise, kohaldamise ja haldamise kohta on esitatud 10-E lisas.

11. PEATÜKK

TOLL JA KAUBANDUSE LIHTSUSTAMINE

ARTIKKEL 11.1

Eesmärgid

1. Lepinguosalised tunnistavad tolli ja kaubanduse lihtsustamise olulisust arenevas üleilmses kaubanduskeskkonnas.
2. Lepinguosalised tunnistavad, et impordi-, ekspordi- ja transiidinõuete ja -protseduuride aluseks on rahvusvahelised kaubandus- ja tollialased õigusaktid ja standardid.
3. Lepinguosalised tunnistavad, et tollialased õigusnormid ei tohi olla diskrimineerivad ning et tolliprotseduurid peavad põhinema tänapäevaste meetodite ja tõhusa kontrolli kasutamisel, et võidelda pettuste vastu, kaitsta tarbijate tervist ja ohutust ning edendada seaduslikku kaubandust. Kumbki lepinguosaline peaks oma tollialased õigusnormid ja tolliprotseduurid korrapäraselt läbi vaatama. Samuti tunnistavad lepinguosalisel, et nende tolliprotseduurid ei tohi olla rohkem halduslikult koormavad ega kaubandust piiravad, kui on vaja õiguspärase eesmärkide saavutamiseks, ning et neid protseduure tuleb kohaldada prognoositaval, järjekindlal ja läbipaistval viisil.

4. Lepinguosalised lepivad kokku omavahelise koostöö tugevdamises eesmärgiga tagada, et asjaomased tollialased õigusnormid ja tolliprotseduurid ning asjaomaste asutuste haldussuutlikkus täidavad kaubanduse lihtsustamise edendamise eesmäärke, tagades samal ajal tõhusa tollikontrolli.

ARTIKKEL 11.2

Mõisted

Käesoleva peatüki kohaldamisel tähendab „tolliasutus“:

- a) Tšiili puhul riiklikku tolliteenistust *Servicio Nacional de Aduanas* või selle õigusjärglast ning
- b) ELi poole puhul tolliküsimuste eest vastutavaid Euroopa Komisjoni talitusi ning liikmesriikide tolliasutusi ja muid asutusi, kes vastutavad tollialaste õigusnormide kohaldamise ja täitmise tagamise eest.

ARTIKKEL 11.3

Tollikoostöö

1. Lepingusalised teevad tolliküsimustes koostööd oma vastavate tolliasutuste kaudu, et tagada artiklis 11.1 sätestatud eesmärkide saavutamine.
2. Lepingusalised arendavad koostööd, sealhulgas:
 - a) vahetades teavet tollialaste õigusnormide ja nende rakendamise ning tolliprotseduuride kohta, eelkõige järgmistes valdkondades:
 - i) tolliprotseduuride lihtsustamine ja ajakohastamine;
 - ii) intellektuaalomandi õiguskaitse tagamine tolliasutuste poolt;
 - iii) transiidi ja ümberlaadimise hõlbustamine;
 - iv) suhted äriühingutega; ning
 - v) tarneahela turvalisus ja riskijuhtimine;

- b) tehes koostööd tollialastes küsimustes, mis on seotud rahvusvaheliste kaubatarneaahelate toimimise tagamise ja hõlbustamisega kooskõlas maailmakaubanduse tagamise ja lihtsustamise standardite raamistikuga, mille Maailma Tolliorganisatsioon võttis vastu 2005. aasta juunis;
- c) kaaludes ühisalgatusi, mis on seotud impordi-, ekspordi- ja muude tolliprotseduuridega, sealhulgas parimate tavade vahetamise ja tehnilise abiga, ning äriühingutele töhustuste osutamise tagamisega; selline koostöö võib hõlmata tollilaboritega, tolliametnike koolitamisega ning tollikontrolli ja -protseduuride uue tehnoloogiaga seotud teabevahetust;
- d) tugevdades omavahelist tollialast koostööd rahvusvahelistes organisatsioonides, nagu WTO ja Maailma Tolliorganisatsioon;
- e) nähes asjakohastel ja vajalikel juhtudel ette volitatud ettevõtjate programmide ja samaväärsete kaubanduse lihtsustamise meetmete vastastikuse tunnustamise;
- f) vahetades teavet riskijuhtimismeetodite, riskistandardite ja turvakontrollide kohta, et võimalikult suures ulatuses kehtestada riskijuhtimismeetodite ning nendega seotud tingimuste ja programmide miinimumnõuded;

- g) püüdes ühtlustada oma impordi-, ekspordi- ja muude tolliprotseduuride andmenõudeid, rakendades ühiseid standardeid ja andmeelemente kooskõlas Maailma Tolliorganisatsiooni andmemudeliga;
- h) jagades oma ühtse teeninduskeskkonna süsteemide väljatöötamisel ja kasutuselevõtmisel saadud kogemusi ning vajaduse korral töötades välja nende süsteemide jaoks ühised andmeelementide kogumid;
- i) tagades dialoogi pidamise oma vastavate poliitikaekspertide vahel, et edendada eelotsuste kasulikkust, tõhusust ja kohaldatavust tolliasutuste ja kauplejate jaoks; ning
- j) vahetades vajaduse korral ja asjakohastel juhtudel tolliasutuste vahelise struktureeritud ja korduva teabevahetuse kaudu teatavat liiki tolliteavet konkreetsetel eesmärkidel, nimelt riskijuhtimise parandamiseks ja tollikontrolli tõhustamiseks, meetmete suunamiseks maksude kogumise või ohutuse ja turvalisuse seisukohast riskantsetele kaupadele ning seadusliku kaubanduse lihtsustamiseks; selline teabevahetus ei piira teabevahetust, mis võib toimuda lepinguosaliste vahel vastavalt käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitlevale protokollile.

3. Käesoleva peatüki alusel toimuva lepinguosaliste vahelise teabevahetuse suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* teabe konfidentsiaalsuse ja isikuandmete kaitse nõudeid, mis on sätestatud käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitleva protokollis artiklis 12, samuti lepinguosaliste õigusnormides sätestatud konfidentsiaalsuse ja eraelu puutumatuse nõudeid.

ARTIKKEL 11.4

Vastastikune haldusabi

Lepinguosalised osutavad tolliküsimustes üksteisele vastastikust haldusabi kooskõlas käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitleva protokolliga.

ARTIKKEL 11.5

Tollialased õigusnormid ja tolliprotseduurid

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema tollialased õigusnormid ja tolliprotseduurid:
 - a) põhinevad tolli ja kaubanduse valdkonnas kohaldatavatel rahvusvahelistel õigusaktidel ja standarditel, sealhulgas 14. juunil 1983 Brüsselis sõlmitud rahvusvahelisel kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi konventsioonil, samuti Maailma Tolliorganisatsiooni maailmakaubanduse tagamise ja lihtsustamise standardite raamistikul ja Maailma Tolliorganisatsiooni andmemudelil ning asjakohasel juhul 18. mail 1973 Kyotos sõlmitud ja Maailma Tolliorganisatsiooni nõukogu poolt 1999. aasta juunis vastu võetud tolliprotseduuride lihtsustamist ja ühtlustamist käsitleva muudetud Kyoto konventsiooni sisulistel elementidel;

- b) põhinevad seadusliku kaubanduse kaitsel ja lihtsustamisel tema õigusnormidega ette nähtud kohaldatavate nõuete täitmise tagamise kaudu ning
- c) on proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad ning nendega välditakse ettevõtjate tarbetut koormamist, nähakse ette täiendav lihtsustamine ettevõtjate puhul, kes täidavad nõudeid kõrgel tasemel, sealhulgas sooduskohtlemine seoses kauba vabastamisele eelneva tollikontrolliga, ning tagatakse kaitsemeetmed pettuste ja ebaseadusliku või kahjustatava tegevuse vastu.

2. Töömeetodite täiustamiseks ning tollitoimingute mittediskrimineerivuse, läbipaistvuse, tõhususe, terviklikkuse ja usaldusväärsuse tagamiseks teeb kumbki lepinguosaline järgmist:

- a) vaatab nõuded ja formaalsused läbi ning võimaluse korral lihtsustab neid, et tagada kauba kiire vabastamine ja vormistamine;
- b) teeb tööd tolli- ja muude asutuste nõutavate andmete ja dokumentide edasise lihtsustamise ja standardimise nimel, et vähendada ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate aja- ja rahakulu, ning
- c) tagab kõrgeimate usaldusväärsusstandardite säilitamise, rakendades meetmeid, mis kajastavad kõnealuses valdkonnas kohaldatavate asjakohaste rahvusvaheliste konventsioonide ja õigusaktide põhimõtteid.

ARTIKKEL 11.6

Kauba vabastamine

Kumbki lepinguosaline tagab, et tema tolliasutused, piiriteenistused või muud pädevad asutused:

- a) näevad ette kauba viivitamatu vabastamise ajavahemiku jooksul, mis ei ole pikem, kui on vaja tollialaste ja muude kaubandusega seotud õigusnormide järgimise ja formaalsuste täitmise tagamiseks;
- b) näevad ette dokumentide ja muu nõutava teabe eelneva elektroonilise edastamise ja töötlemise enne kauba saabumist;
- c) näevad ette võimaluse kauba vabastamiseks enne tollimaksude, maksude, tasude ja lõivude lõplikku kindlaksmääramist, tingimusel et esitatakse tagatis, kui see on ette nähtud liikmesriigi õigusnormidega, et tagada nende maksmine; ning
- d) omistavad nõutavate kontrollide planeerimisel ja läbiviimisel asjakohase prioriteetsuse kiiresti riknevale kaubale.

ARTIKKEL 11.7

Lihtsustatud tolliprotseduurid

Kumbki lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, mis võimaldavad tema õigusnormides sätestatud kriteeriumidele vastavatel ettevõtjatel saada kasu tolliprotseduuride täiendavast lihtsustamisest. Sellised meetmed võivad hõlmata tollideklaratsioone, mis näevad ette väiksemal hulgal andmete või lisadokumentide esitamise, või perioodilisi tollideklaratsioone, mis hõlmavad korduvat importi teatava ajavahemiku jooksul ning vormistatakse tollimaksude ja muude maksude kindlaksmääramiseks ja tasumiseks pärast imporditud kauba vabastamist, või muid menetlusi, mis näevad ette teatavate saadetiste vabastamise kiirendatud korras.

ARTIKKEL 11.8

Volitatud ettevõtjad

1. Kumbki lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima kaubanduse lihtsustamise partnerlusprogrammi ettevõtjate jaoks, kes vastavad kindlaksmääratud kriteeriumidele (edaspidi „volitatud ettevõtjad“).

2. Volitatud ettevõtjaks kvalifitseerumise kriteeriumid peavad olema seotud kummagi lepinguosalise õigusnormide või protseduuride nõuete täitmisega või nende täitmata jätmise ohuga. Kindlaksmääratud kriteeriumid avaldatakse ja need võivad hõlmata järgmist:

- a) tollialaste õigusaktide ja maksueeskirjade tõsiste ja korduvate rikkumiste puudumine, sealhulgas taotleja majandustegevusega seotud raskete kuritegude puudumine;
- b) taotleja tõestus, et ta on võimeline oma tegevust ja kaubavoogu kõrgetasemeliselt haldama, kasutades asjakohast tollikontrolli võimaldavat äri- ja vajaduse korral ka transpordiandmete haldamise süsteemi;
- c) maksevõime, mis loetakse tõendatuks, kui taotlejal on hea finantsseisund, mis võimaldab tal oma kohustusi täita, võttes vajalikul määral arvesse asjaomase äritegevuse liigi eripära;
- d) tõendatud pädevus või kutsekvalifikatsioon, mis on otseselt seotud elluviidava tegevusega; ning
- e) asjakohased turbe- ja ohutusstandardid.

3. Lõikes 2 osutatud kriteeriume ei tohi kavandada ega kohaldada viisil, mis võimaldab või põhjustab samasugustes tingimustes olevate ettevõtjate vahel meelevaldset või põhjendamatu vahetegemist, ning need peavad võimaldama väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemist.

4. Lõikes 1 osutatud kaubanduse lihtsustamise partnerlusprogramm sisaldab järgmisi soodustusi:

- a) vähendatud nõuded seoses dokumentide ja andmete esitamisega, kui see on asjakohane;
- b) vähem füüsilisi ülevaatusi või kiirendatud kontrollid, kui see on asjakohane;
- c) kauba lihtsustatud ja kiire vabastamine, kui see on asjakohane;
- d) tagatiste, sealhulgas vajaduse korral üldtagatiste või vähendatud tagatiste kasutamine ning
- e) kauba kontrollimine volitatud ettevõtja valdustes või muus tolli poolt lubatud kohas.

5. Lõikes 1 osutatud kaubanduse lihtsustamise partnerlusprogramm võib sisaldada ka lisasoodustusi, nagu:

- a) tollimaksude, muude maksude, lõivude ja tasude maksetähtaja edasilükkamine;
- b) üksainus tollideklaratsioon kogu impordi või ekspordi jaoks teatava ajavahemiku jooksul; või
- c) spetsiaalne kontaktpunkt tolliküsimustes abi osutamiseks.

ARTIKKEL 11.9

Andmetele ja dokumentidele esitatavad nõuded

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et impordi-, ekspordi- ja transiidiformaalsused ning andmetele ja dokumentidele esitatavad nõuded vastavad järgmistele tingimustele:
 - a) nad võetakse vastu ja neid kohaldatakse kaupade kiire vabastamise eesmärgil, kui vabastamise tingimused on täidetud;
 - b) nad võetakse vastu ja neid kohaldatakse eesmärgiga vähendada kauplejate ja ettevõtjate jaoks nõuete täitmisega seotud aja- ja rahakulu;
 - c) nad on kõige vähem kaubandust piirav alternatiiv, kui asjaomase poliitikaeesmärgi või asjaomaste poliitikaeesmärkide saavutamiseks on mõistlikult võimalikud kaks või rohkem alternatiivi; ning
 - d) nad tunnistatakse kehtetuks (sh nende osad), kui nad ei ole enam vajalikud.
2. Kumbki lepinguosaline kohaldab kauba vabastamisel kogu oma tolliterritooriumil ühtseid tolliprotseduure ja kasutab ühtseid tollidokumente.

ARTIKKEL 11.10

Infotehnoloogia ja elektrooniliste maksete kasutamine

1. Kumbki lepinguosaline kasutab lepinguosaliste vahelise kaubanduse lihtsustamiseks infotehnoloogiat, mis kiirendab kaupade vabastamise protseduure.
2. Kumbki lepinguosaline:
 - a) teeb kaupade impordiks, ekspordiks või transiidiks nõutava tollideklaratsiooni elektrooniliselt kättesaadavaks;
 - b) lubab esitada tollideklaratsioone elektroonilisel kujul
 - c) loob vahendi tolliteabe elektrooniliseks vahetamiseks oma kaubandusringkondadega;
 - d) edendab elektroonilist andmevahetust ettevõtjate ning tolliasutuste ja muude asjaomaste asutuste vahel ning
 - e) kasutab riskide hindamiseks ja tegevuse suunamiseks elektroonilisi riskijuhtimissüsteeme, mis võimaldavad tema tolliasutustel keskenduda oma kontrollitegevuses kõrge riskitasemega kaupadele ning hõlbustavad madala riskitasemega kaupade vabastamist ja liikumist.

3. Kumbki lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima protseduurid, mis võimaldavad tasuta impordi ja ekspordi korral tolliasutuste kogutavad tollimaksud, maksud, tasud ja lõivud elektrooniliselt.

ARTIKKEL 11.11

Riskijuhtimine

1. Kumbki lepinguosaline võtab vastu või säilitab tollikontrolli riskijuhtimissüsteemi.
2. Kumbki lepinguosaline kavandab ja rakendab riskijuhtimist viisil, millega välditakse meelevaldset või põhjendamatu diskrimineerimist ning rahvusvahelise kaubanduse varjatud tõkkeid.
3. Kumbki lepinguosaline keskendub tollikontrolli ja muude asjakohaste piirikontrollide tegemisel kõrge riskitasemega kaubasaadetistele ning kiirendab madala riskitasemega kaubasaadetiste vabastamist. Kumbki lepinguosaline võib riskijuhtimise raames valida kontrollitavaid kaubasaadetisi ka pisteliselt.
4. Lepinguosalisel lähtuvad riskijuhtimisel riskide hindamisest asjakohaste valikulisuse kriteeriumide alusel.

ARTIKKEL 11.12

Tollivormistusjärgne kontroll

1. Kumbki lepinguosaline võtab kasutusele või säilitab tollivormistusjärgsed auditid, et kiirendada kaupade vabastamist ning ühtlasi tagada vastavus oma tollialastele õigusnormidele ja muudele kaubandusega seotud õigusnormidele.
2. Kumbki lepinguosaline teeb tollivormistusjärgseid auditeid riskipõhiselt.
3. Kumbki lepinguosaline teeb tollivormistusjärgseid auditeid läbipaistvalt. Kui audit on läbi viidud ja lõplikud tulemused on teada, teatab lepinguosaline viivitamata isikule, kelle dokumente auditeeriti, auditi tulemustest, nende põhjustest ning selle isiku õigustest ja kohustustest.
4. Lepinguosalisel mõistavad, et tollivormistusjärgse auditi käigus saadud teavet võib kasutada edasistes haldus- või kohtumenetlustes.
5. Võimaluse korral kasutab kumbki lepinguosaline tollivormistusjärgsete auditite tulemusi riskijuhtimisel.

ARTIKKEL 11.13

Läbipaistvus

1. Lepinguosalisel tunnistavad, et tolli- ja kaubandusküsimustega seotud seadusandlike ettepanekute ja üldiste menetluste teemal on oluline aegsasti konsulteerida kaubandusvaldkonna esindajatega. Selleks näeb kumbki lepinguosaline ette asjakohased konsultatsioonid ametiasutuste ja äriühingute vahel.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema tollialased ja tolliga seotud nõuded ning protseduurid vastavalt jätkuvalt äriühingute vajadustele, järgivad parimaid tavaid ning piiravad kaubandust ka edaspidi võimalikult vähe.
3. Kumbki lepinguosaline näeb ette asjakohased korrapärased konsultatsioonid piiriteenistuste ja kauplemise või muude tema territooriumil asuvate sidusrühmade vahel.
4. Kumbki lepinguosaline avaldab viivitamata mittediskrimineerival ja ligipääsetaval viisil, sealhulgas internetis, uued tolli ja kaubanduse lihtsustamisega seotud õigusnormid enne nende kohaldamist, samuti nende õigusnormide muudatused ja tõlgendused. Sellised õigusnormid ning nende muudatused ja tõlgendused puudutavad järgmist:
 - a) impordi-, ekspordi- ja transiidiprotseduurid, sealhulgas sadamate, lennujaamade ja muude sisenemispunktide protseduurid, ning nõutavad vormid ja dokumendid;

- b) impordi või ekspordi suhtes või sellega seoses kohaldatavate tolli- ja muude maksude määrad;
- c) valitsusasutuste poolt või nende huvides impordi, ekspordi ja transiidi suhtes või nendega seoses kehtestatud tasud ja lõivud;
- d) toodete tollialase klassifitseerimise või tolliväärtuse määramise eeskirjad;
- e) päritolureegleid käsitlevad üldkohaldatavad õigusnormid ja haldusotsused;
- f) impordi-, ekspordi- või transiidipiirangud või -keelud;
- g) impordi-, ekspordi- või transiidiformaalsuste rikkumise korral kohaldatavad karistussätted;
- h) mis tahes riigi või riikidega sõlmitud impordi-, ekspordi- või transiidilepingud või nende osad;
- i) tariifikvootide haldamisega seotud menetlused;
- j) sadamates ja piiripunktides asuvate tolliasutuste tööaeg ja -korraldus;
- k) kontaktpunktid teabepäringute esitamiseks ning
- l) muud asjakohased haldusliku iseloomuga teated, mis on seotud eespool nimetatud küsimustega.

5. Kumbki lepinguosaline tagab, et uute või muudetud õigusnormide ja protseduuride ning tasude või lõivude avaldamise¹ ja jõustumise vahele jääb mõistlik ajavahemik.

6. Kumbki lepinguosaline loob või säilitab ühe või mitu teabepunkti, et vastata valitsuste, ettevõtjate ja teiste huvitatud isikute mõistlikele päringutele tolli- ja muudes kaubandusega seotud küsimustes. Teabepunktid vastavad päringutele kummagi lepinguosalise määratud mõistliku aja jooksul, mis võib päringu laadist või keerukusest sõltuvalt olla erinev. Lepinguosaline ei nõua päringutele vastamise või nõutavate vormide ja dokumentide esitamise eest tasu.

ARTIKKEL 11.14

Eelotsused

1. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „eelotsus“ taotlejale enne taotlusega hõlmatud kauba importimist esitatud kirjalikku otsust, milles kirjeldatakse lepinguosalise poolt sellele kaubale importimisel võimaldatavat kohtlemist seoses järgmisega:

- a) kauba tariifne klassifitseerimine;
- b) kauba päritolustaatus ning
- c) muud küsimused, milles lepinguosalsed kokku lepivad.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et avaldamise all mõeldakse õigusnormide üldsusele kättesaadavaks tegemist.

2. Kumbki lepinguosaline väljastab eelotsuseid oma tolliasutuste kaudu. Eelotsus väljastatakse kirjaliku taotluse esitanud taotlejale mõistlikul viisil ja kindla tähtaja jooksul, sealhulgas elektroonilisel kujul, ning peab sisaldama kogu vajalikku teavet, võttes arvesse väljastava lepinguosalise õigusnorme.
3. Eelotsus kehtib vähemalt kolm aastat alates selle jõustumise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui algse eelotsuse aluseks olevad õigusnormid, faktid või asjaolud on muutunud.
4. Lepinguosaline võib keelduda eelotsuse tegemisest, kui eelotsuse aluseks olevad faktid ja asjaolud on haldus- või kohtulikus korras läbivaatamisel või kui taotlus ei ole seotud eelotsuse kavandatud kasutamisega. Kui lepinguosaline keeldub eelotsust väljastamast, teatab ta sellest taotlejale viivitamata kirjalikult, esitades asjakohased faktid ja oma otsuse aluse.
5. Kumbki lepinguosaline avaldab vähemalt järgmise teabe:
- a) eelotsuse taotlemisele esitatavad nõuded, sealhulgas nõutav teave ja taotluse vorm;
 - b) tähtaeg, mille jooksul eelotsus väljastatakse; ja
 - c) aeg, mille jooksul eelotsus kehtib.

6. Kui lepinguosaline tunnistab eelotsuse kehtetuks, tühistab eelotsuse või muudab eelotsust, teatab ta sellest taotlejale kirjalikult, esitades asjakohased faktid ja oma otsuse aluse. Lepinguosaline võib eelotsuse tagasiulatuvalt kehtetuks tunnistada või tühistada või seda muuta üksnes juhul, kui see põhines taotleja esitatud puudulikul, ebatäpsel, valel või eksitaval teabel.
7. Lepinguosalise väljastatud eelotsus on eelotsust taotlenud isiku osas sellele lepinguosalisele siduv. Eelotsus on siduv ka taotlejale.
8. Kumbki lepinguosaline vaatab taotleja kirjaliku taotluse korral eelotsuse või selle kehtetuks tunnistamise, tühistamise või muutmise otsuse läbi.
9. Kumbki lepinguosaline teeb oma eelotsuste sisulised elemendid üldsusele kättesaadavaks, sealhulgas internetis, võttes arvesse oma õigusnormides sätestatud konfidentsiaalsusnõudeid.

ARTIKKEL 11.15

Transiit ja ümberlaadimine

1. Kumbki lepinguosaline tagab oma territooriumi kaudu toimuva transiidi ja ümberlaadimise hõlbustamise ja tõhusa kontrolli.
2. Kumbki lepinguosaline edendab ja rakendab piirkondlikku transiidikorda, et lihtsustada kaubavahetust.

3. Kumbki lepinguosaline tagab oma asjaomaste asutuste ja ametite vahelise koostöö ja tegevuse koordineerimise, et hõlbustada transiitliiklust.

4. Tingimusel, et kõik regulatiivsed nõuded on täidetud, lubab kumbki lepinguosaline vedada oma territooriumil impordiks ettenähtud kaupa tollikontrolli all sisenemistolliasutusest teise oma territooriumil asuvasse tolliasutusse, kus kaup vabastatakse või tollivormistus tehakse.

ARTIKKEL 11.16

Tollimaaklerid

1. Kumbki lepinguosaline ei sätesta, et kaupade impordi, ekspordi ja transiidiga seotud kohustuste täitmiseks peavad ettevõtjad kohustuslikus korras kasutama tollimaaklerit.

2. Kumbki lepinguosaline avalikustab oma meetmed tollimaaklerite kasutamise kohta.

3. Tollimaakleritele tegevuslubade andmisel (kui tegevusluba on nõutav) kohaldab kumbki lepinguosaline läbipaistvaid, mittediskrimineerivaid ja proportsionaalseid eeskirju.

ARTIKKEL 11.17

Transpordieelne kontroll

Lepinguosalised ei nõua eksportkauba kohustuslikku eelinspekteerimist, nagu see on määratletud WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduvas eksportkauba eelinspekteerimise lepingus, ega muud kontrolli eraettevõtjate poolt sihtkohas enne tollivormistust.

ARTIKKEL 11.18

Kaebused

1. Kumbki lepinguosaline näeb ette tõhusad, kiired, mittediskrimineerivad ja kergesti kättesaadavad menetlused, et tagada õigus esitada kaebus tolli- ja muude pädevate asutuste haldusmeetmete, ettekirjutuste ja otsuste peale, mis mõjutavad kaupade importi, eksporti või transiiti.
2. Kaebemenetlus võib hõlmata halduslikku läbivaatamist järelevalveasutuse poolt ja haldustasandil tehtud otsuste kohtulikku läbivaatamist kooskõlas lepinguosalise õigusnormidega.

3. Kaebuse esitamise õigus on ka igal isikul, kes on taotlenud tolliasutuselt või muult pädevalt asutuselt otsust ega ole ettenähtud tähtaja jooksul oma taotluse alusel otsust saanud.

4. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema tolliasutused ja muud pädevad asutused esitavad isikutele, kellele on väljastatud haldusotsused, nende otsuste põhjendused, et hõlbustada kaebemenetluse algatamist, kui seda peetakse vajalikuks.

ARTIKKEL 11.19

Karistused

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et karistused, mis tema tollialaste õigusnormide kohaselt määratakse tollialaste õigusnormide või menetlusnõuete rikkumise eest, on proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema tollialaste õigusnormide või menetlusnõuete rikkumise eest määratakse karistus üksnes rikkumise eest õiguslikult vastutavale isikule.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et määratav karistus sõltub juhtumi faktidest ja asjaoludest ning vastab rikkumise ulatusele ja raskusastmele. Kumbki lepinguosaline hoiab ära stiimulid ja huvide konfliktid karistuste määramisel ja trahvide sissenõudmisel.

4. Kumbagi lepinguosalist julgustatakse võtma karistuse määramisel võimaliku kergendava asjaoluna arvesse tollialaste õigusnormide või menetlusnõuete rikkumise asjaolude eelnevat avalikustamist tolliasutusele.

5. Kui lepinguosaline määrab oma tollialaste õigusnormide või menetlusnõuete rikkumise eest karistuse, esitab ta isikule, kellele ta karistuse määrab, kirjaliku selgituse, milles märgitakse rikkumise laad ja kohaldatav õigusnorm või menetlus, mille kohaselt on kindlaks määratud rikkumise eest ette nähtud karistuse suurus või ulatus.

ARTIKKEL 11.20

Tolli, kaubanduse lihtsustamise ja päritolureeglite allkomitee

1. Tolli, kaubanduse lihtsustamise ja päritolureeglite allkomitee (edaspidi „allkomitee“) moodustatakse vastavalt artikli 8.8 lõikele 1.

2. Allkomitee tagab käesoleva peatüki nõuetekohase rakendamise ja pädevate asutuste poolt piiril intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise vastavalt 32. peatüki C jao 2. alajaole, käesolevale lepingule lisatud tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmist käsitlevale protokollile ja lepinguosaliste vahel kokku lepitud täiendavatele tollialastele õigusnormidele ning vaatab läbi kõik nende kohaldamisest tulenevad küsimused.

3. Allkomitee täidab järgmisi ülesandeid:

- a) teostab järelevalvet käesoleva peatüki ja 10. peatüki rakendamise ja haldamise üle;
- b) pakub foorumit, et konsulteerida ja arutada kõiki tolliküsimusi, sealhulgas eelkõige tolliprotseduure, tolliväärtuse määramist, tariifirežiime, tollinomenklatuuri, tollikoostööd ja vastastikust haldusabi tolliküsimustes;
- c) pakub foorumit, et konsulteerida ja arutada päritolureeglitega, halduskoostööga ja intellektuaalomandi õigusi käsitlevate piirimeetmetega seotud küsimusi; ning
- d) tõhustab koostööd seoses tolliprotseduuride väljatöötamise, kohaldamise ja rakendamisega, tolliküsimustes vastastikuse haldusabi andmisega, päritolureeglitega ja halduskoostööga.

4. Allkomitee võib lõikes 2 nimetatud küsimustes anda soovitusi. Ühisnõukogul või ühiskomiteel on õigus võtta vastu otsuseid riskijuhtimismeetodite, riskistandardite, turvakontrollide ja kaubanduse lihtsustamise partnerlusprogrammide vastastikuse tunnustamise kohta, sealhulgas selliste aspektide kohta nagu andmete edastamine ja vastastikku kokku lepitud soodustused.

ARTIKKEL 11.21

Ajutine import

1. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „ajutine import“ tolliprotseduuri, mille alusel võib tuua tolliterritooriumile teatavaid kaupu, sealhulgas transpordivahendeid, mis on tingimuslikult vabastatud imporditollimaksudest ja impordimaksudest, ilma et kohaldataks majanduslikku laadi impordikeelde või -piiranguid. Selliste kaupade impordil peab olema konkreetne eesmärk ja nad peavad olema ette nähtud reeksportiks kindlaksmääratud aja jooksul, ilma et nad vahepeal muutuks, välja arvatud nende kasutamisest tulenev tavapärane kulumine.

2. Kumbki lepinguosaline lubab ajutiselt importida järgmisi kaupu, vabastades nad täielikult tingimuslikult imporditollimaksudest ja impordimaksudest ning kohaldamata oma õigusnormides sätestatud majanduslikku laadi impordikeelde või -piiranguid¹:

- a) näitustel, messidel, kohtumistel või muudel sarnastel üritustel esitlemiseks või kasutamiseks mõeldud kaubad, s.t kaubad, mis on ette nähtud üritusel esitlemiseks või tutvustamiseks, kaubad, mis on ette nähtud kasutamiseks seoses välismaiste toodete esitlemisega üritusel, ning seadmed, sealhulgas suulise tõlke seadmed, heli- ja pildisalvestusseadmed ning haridusliku, teadusliku või kultuurilise iseloomuga filmid, mis on ette nähtud kasutamiseks rahvusvahelistel kohtumistel, konverentsidel või kongressidel; samuti kaubad, mis sellistel üritustel saadakse ajutiselt imporditud kaupadest; kumbki lepinguosaline võib enne ürituse toimumist nõuda valitsuse luba või tagatist või deposiiti;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud ja Euroopa Liidust Tšiilisse toodava kauba ajutisel importimisel ei kohaldata Tšiili rahandusministeeriumi 4. juuni 2005. aasta dekreedis nr 30 (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*) sisalduva tollimääruse (*Odenanza de Aduanas*) artiklis 107 sätestatud lõivu.

- b) professionaalsed töövahendid, s.t ajakirjanduse, heli- või teleringhäälingu seadmed, mis on vajalikud teise riigi territooriumi reportaaži tegemise eesmärgil küllastavatele ajakirjanduse või ringhäälingu- või televisiooniorganisatsioonide esindajatele selleks, et edastada või salvestada materjali kindlaksmääratud saadete jaoks; kinematograafiaseadmed, mis on vajalikud teise riigi territooriumi küllastavale isikule kindlaksmääratud filmi või filmide tegemiseks; mis tahes muud seadmed, mis on vajalikud teise riigi territooriumi kindlaksmääratud ülesande täitmise eesmärgil küllastava isiku kutsetegevuse elluviimiseks, kui neid ei kasutata kaupade tööstuslikuks valmistamiseks või pakendamiseks või (välja arvatud käsitööriistade puhul) loodusvarade kasutamiseks, hoonete ehitamiseks, remondiks või hoolduseks või pinnasetöödeks või samalaadseteks projektideks; eespool nimetatud seadmete abiseadmed ja tarvikud; ning ajutiselt imporditud professionaalsete töövahendite parandamiseks imporditavad varuosad;
- c) kaubad, mis imporditakse seoses kaubandustehinguga, kuid mille import iseenesest ei kujuta endast kaubandustehingut, näiteks täidetuna imporditud pakendid, mis on ette nähtud reeksportimiseks kas tühja või täidetuna, või tühjalt imporditud pakendid, mis on ette nähtud reeksportimiseks täidetuna; konteinerid, olenemata sellest, kas need on kaubaga täidetud või mitte, ning ajutiselt imporditud konteinerite tarvikud ja seadmed, mis imporditakse kas koos konteineriga eesmärgiga need eraldi või koos mõne teise konteineriga reeksportida või mis imporditakse eraldi eesmärgiga need koos konteineriga reeksportida, ning varuosad, mis on ette nähtud ajutise impordi loaga konteinerite parandamiseks; kaubaalused; näidised; reklaamfilmid;

- d) üksnes hariduslikul, teaduslikul või kultuurilisel eesmärgil imporditavad kaubad, nagu teadusaparatuur, õppevahendid, meremeeste ajaviitevahendid ja kõik muud kaubad, mis imporditakse seoses haridusliku, teadusliku või kultuurilise tegevusega; ajutise impordi loaga teadusaparatuuri ja õppevahendite varuosad; ning tööriistad, mis on spetsiaalselt ette nähtud sellise teadusaparatuuri hooldamiseks, kontrollimiseks, kalibreerimiseks või parandamiseks;
- e) isiklikud esemed, s.t kõik uued või kasutatud esemed, mida reisijal võib kõiki reisi asjaolusid arvestades reisi jooksul põhjendatult vaja minna, välja arvatud kaubanduslikel eesmärkidel imporditud kaup; ning sportimise eesmärgil imporditavad kaubad, nagu sporditarbed ja muud esemed, mida reisijad kasutavad ajutise impordi territooriumil spordivõistlustel, esitlustel või treeninguks;
- f) turismialane reklaammaterjal, s.t kaubad, mis imporditakse eesmärgiga ärgitada üldsust välisriiki külastama, eriti kultuuri, usu, turismi või spordiga seotud või ametialastel kohtumistel või esitlustel osalemiseks; kumbki lepinguosaline võib selliste kaupadega seoses nõuda tagatist või deposiiti;
- g) humanitaareesmärkidel imporditavad kaubad, s.t meditsiini-, kirurgia- ja laboritarbed ning hädaabisaadetised, nagu sõidukid ja muud transpordivahendid, tekid, telgid, kokkupandavad majad või muud esmavajalikud kaubad, mis saadetakse abina loodusõnnetuste või muude katastroofide tõttu kannatanutele; ning

h) loomad, kes imporditakse spetsiifilistel eesmärkidel, näiteks: politseikoerad või -hobused, jälituskoerad, pimedate juhtkoerad või päästekoerad, etendustel, näitustel, võistlustel, võiduajamistel või esitlustel osalemiseks, meelelahutuse eesmärgil, näiteks tsirkusloomad, ringi reisimiseks, sealhulgas reisijate lemmikloomad, töö tegemiseks või vedamiseks või meditsiinilistel eesmärkidel, näiteks maomürgi saamiseks.

3. Kumbki lepinguosaline aktsepteerib kooskõlas oma õigusnormidega¹ lõikes 2 osutatud kaupade ajutist importi, olenemata nende päritolust, samuti A.T.A.-märkmikke, mis on 26. juunil 1990 Istanbulis sõlmitud ajutise impordi konventsiooni kohaselt välja antud teise lepinguosalise territooriumil, mille on heaks kiitnud ja taganud rahvusvahelisse garantiiketti kuuluv ühing ning mille on kinnitanud pädevad asutused ja mis kehtivad importiva lepinguosalise tolliterritooriumil.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Tšiili puhul aktsepteeritakse A.T.A.-märkmikke vastavalt välisministeeriumi 2004. aasta dekreedile nr 103 (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), millega jõustatakse ajutise impordi konventsioon ning selle lisad A, B1, B2 ja B3 koos nõuetekohaselt esitatud reservatsioonidega, ning selle muudatustele.

ARTIKKEL 11.22

Parandatud kaubad

1. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „parandamine“ mis tahes töötlemist eesmärgiga parandada töödefekti või olulist kahjustust, millega kaasneb kauba algse funktsiooni taastamine, või eesmärgiga tagada kauba vastavus tehnilistele kasutusnõuetele, milleta kaupa ei saaks enam ettenähtud eesmärgil tavapärasel viisil kasutada. Parandamine hõlmab restaureerimist ja hooldust, kuid ei hõlma toimingut või protsessi,

- a) mis hävitab kauba põhiomadused või loob uue või kaubanduslikult erineva kauba;
- b) mis muudab lõpetamata kauba valmiskaubaks või
- c) mida kasutatakse kauba tehnilise toimivuse parandamiseks või täiustamiseks.

2. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu mis tahes päritoluga kauba suhtes, mis siseneb uuesti tema tolliterritooriumile pärast seda, kui see on ajutiselt eksporditud tema tolliterritooriumilt teise lepinguosalise tolliterritooriumile parandamiseks.

3. Lõiget 2 ei kohaldata tollilattu, vabakaubanduspiirkonda või sarnase staatusega piirkonda imporditud kauba suhtes, mis eksporditakse seejärel parandamiseks, kuid mida ei reimpordita tollilattu, vabakaubanduspiirkonda või sarnase staatusega piirkonda.
4. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu mis tahes päritoluga kauba suhtes, mis imporditakse ajutiselt teise lepinguosalise tolliterritooriumilt parandamiseks.

ARTIKKEL 11.23

Tasud ja formaalsused

1. Tasud ja muud lõivud, mille lepinguosaline kehtestab teise lepinguosalise kauba impordile või ekspordile või sellega seoses, piirduvad osutatud teenuste ligikaudse maksumusega ega kujuta endast omamaiste kaupade kaudset kaitset ega impordi või ekspordi maksustamist fiskaaleesmärkidel.
2. Lepinguosalsed ei kehtesta teise lepinguosalise kauba impordile ega ekspordile ega sellega seoses tasusid ega muid lõive väärtuse alusel.
3. Kumbki lepinguosaline võib kehtestada lõive või nõuda kulude hüvitamist üksnes konkreetsete teenuste osutamise korral, sealhulgas järgmistel juhtudel:
 - a) tollitöötajate kohalolu väljaspool tolliasutuse ametlikke lahtiolekuaegu või väljaspool tolliasutuse tööruume, kui selleks on esitatud taotlus;

- b) analüüsid või eksperdiaruanded kauba kohta ja postitasud kauba tagastamise eest taotlejale, eelkõige otsuste puhul, mis on seotud siduva teabega või tollialaste õigusnormide kohaldamist käsitleva teabe esitamisega;
- c) kauba läbivaatamine või kaubaproovide võtmine kontrollimise eesmärgil või kauba hävitamine, kui sellega kaasnevad muud kulud kui tollitöötajate kasutamisega seotud kulud; või
- d) erakorralised kontrollimeetmed, kui need on vajalikud kauba laadi või võimaliku ohu tõttu.

4. Kumbki lepinguosaline avaldab viivitamata kõik impordi või ekspordiga seoses kohaldatavad tasud ja lõivud viisil, mis võimaldab valitsustel, kauplemajatel ja teistel huvitatud isikutel nendega tutvuda.

5. Kumbki lepinguosaline ei nõua teise lepinguosalise mis tahes kauba impordi puhul konsulaartehinguid ega nendega seotud tasusid või lõive.

12. PEATÜKK

KAUBANDUSE KAITSEMEETMED

A JAGU

DUMPINGUVASTASED JA TASAKAALUSTAVAD TOLLIMAKSUD

ARTIKKEL 12.1

Üldsätted

1. Lepingusalised kinnitavad oma õigusi ja kohustusi, mis tulenevad dumpinguvastasest lepingust ning subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingust.
2. Käesoleva jao kohaldamisel ei kohaldata 10. peatüki kohaseid sooduspäritolureegleid.

ARTIKKEL 12.2

Läbipaistvus

1. Dumpingu- ja subsiidiumivastaseid uurimisi ja meetmeid tuleks kasutada täielikus kooskõlas asjaomaste WTO nõuetega, mis on sätestatud dumpinguvastases lepingus ning subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingus, ning need peaksid põhinema õiglasel ja läbipaistval süsteemil.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et kõik lõplike meetmete kohaldamise otsuse aluseks olevad olulised faktid ja kaalutlused avalikustatakse täies ulatuses niipea kui võimalik pärast ajutiste meetmete kehtestamist ja igal juhul enne lõpliku otsuse tegemist. Selline avalikustamine ei piira dumpinguvastase lepingu artikli 6 lõike 5 ning subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 12 lõike 4 kohaldamist. Kumbki lepinguosaline avalikustab kõnealused olulised faktid ja kaalutlused kirjalikult ning annab huvitatud isikutele piisavalt aega nende kohta märkuste esitamiseks.
3. Igale huvitatud isikule antakse võimalus esitada dumpingu- või subsiidiumivastase uurimise käigus oma seisukohad, tingimusel et see ei põhjusta uurimises põhjendamatuid viivitusi.

ARTIKKEL 12.3

Avaliku huvi arvessevõtmine

Kumbki lepinguosaline võtab arvesse oma omamaise tootmisharu, importijate ja neid esindavate ühenduste, kasutajate esindajate ja tarbijaid esindavate organisatsioonide olukorda niivõrd, kui võrdnad on uurimisasutustele esitanud asjakohase teabe ettenähtud aja jooksul. Lepinguosaline võib otsustada mitte kohaldada dumpinguvastaseid või tasakaalustavaid meetmeid sellise teabe põhjal.

ARTIKKEL 12.4

Väiksema tollimaksu reegel

Kui lepinguosaline kehtestab teise lepinguosalise kaupadele dumpinguvastase tollimaksu, ei tohi sellise tollimaksu summa ületada dumpingumarginaali. Võimaluse korral peaks dumpinguvastane tollimaks olema sellest marginaalist väiksem, kui sellisest väiksemast tollimaksust piisab omamaisele tootmisharule tekitatava kahju kõrvaldamiseks.

ARTIKKEL 12.5

Vaidluste lahendamise korra kohaldamata jätmine

Käesoleva jao suhtes ei kohaldata 38. peatükki.

B JAGU

ÜLDISED KAITSEMEETMED

ARTIKKEL 12.6

Üldsätted

1. Lepinguosalised kinnitavad oma õigusi ja kohustusi, mis tulenevad GATT 1994 XIX artiklist, kaitsemeetmete lepingust ja põllumajanduslepingu artiklist 5.

ARTIKKEL 12.7

Läbipaistvus ja lõplike meetmete kehtestamine

1. Olenemata artiklist 12.6 edastab lepinguosaline, kes algatab üldiste kaitsemeetmetega seotud uurimise või kavatseb kohaldada üldisi kaitsemeetmeid, teise lepinguosalise taotluse korral ja tingimusel, et viimasel on oluline huvi, viivitamata kirjaliku teate, mis sisaldab kogu asjakohast teavet, mille põhjal üldiste kaitsemeetmetega seotud uurimine algatatakse või üldisi kaitsemeetmeid kavatsetakse kohaldada, sealhulgas vajaduse korral esialgseid järeldusi. Sellise teate edastamine ei piira kaitsemeetmete lepingu artikli 3.2 kohaldamist.

2. Kumbki lepinguosaline püüab lõplikke üldisi kaitsemeetmeid kehtestada viisil, mis mõjutab kahepoolset kaubandust kõige vähem, tingimusel et meetmetest mõjutatud lepinguosalisel on lõikes 4 määratletud oluline huvi.

3. Kui lepinguosaline leiab, et õiguslikud nõuded lõplike üldiste kaitsemeetmete kehtestamiseks on täidetud, ja ta kavatseb selliseid meetmeid kohaldada, teatab ta lõike 2 järgimiseks sellest teisele lepinguosalisele ja annab võimaluse pidada kahepoolseid konsultatsioone, tingimusel et teisel lepinguosalisel on lõikes 4 määratletud oluline huvi. Kui rahuldavat lahendust ei leita 15 päeva jooksul pärast teatamist, võib importiv lepinguosaline võtta probleemi lahendamiseks asjakohased üldised kaitsemeetmed.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel loetakse, et lepinguosalisel on oluline huvi, kui ta kuulub viimase kolme aasta jooksul imporditud kauba viie suurima tarnija hulka, mõõdetuna kas absoluutse mahu või väärtuse alusel.

ARTIKKEL 12.8

Vaidluste lahendamise korra kohaldamata jätmine

Käesoleva jao suhtes ei kohaldata 38. peatükki.

C JAGU

KAHEPOOLSED KAITSEMEETMED

1. ALAJAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 12.9

Mõisted

Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „omamaine tootmisharu“ – imporditud kauba puhul lepinguosalise territooriumil tegutsevad samasuguste või otseselt konkureerivate kaupade tootjad tervikuna või tootjad, kelle samasuguste või otseselt konkureerivate kaupade toodang kokku moodustab olulise osa nende kaupade omamaisest kogutoodangust;
- b) „üleminekuperiood“ –
 - i) seitsme aasta pikkune ajavahemik alates käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast või

- ii) kui tegemist on kaubaga, mille puhul kahepoolset kaitsemeetet kohaldava lepinguosalise tariifitabelis 9. lisas on ette nähtud seitsmeaastane tollitariifide kaotamise periood, siis vastav tollitariifide kaotamise periood, millele lisandub kaks aastat.

ARTIKKEL 12.10

Kahepoolse kaitsemeetme kohaldamine

1. Kui käesoleva lepingu käesoleva osa kohaselt tollimaksu vähendamise või kaotamise tulemusena imporditakse ühe lepinguosalise territooriumilt pärit kaupa teise lepinguosalise territooriumile sellistes absoluutselt või omamaise toodanguga võrreldes suhteliselt suurenenud kogustes ja sellistel tingimustel, et see tekitab samasuguste või otseselt konkureerivate kaupade omamaistele tootjatele olulist kahju või põhjustab sellise kahju ohu, võib importiv lepinguosaline B jaost olenemata võtta asjakohaseid kahepoolseid kaitsemeetmeid käesolevas jaos sätestatud tingimustel ja korras.
2. Kui lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, võib importiv lepinguosaline kohaldada ühte järgmistest kahepoolsetest kaitsemeetmetest:
 - a) asjaomase kauba suhtes kohaldatava tollimaksumäära käesoleva lepingu käesoleva osa kohase edasise vähendamise peatamine või

- b) asjaomase kauba suhtes kohaldatava tollimaksumäära tõstmine tasemeni, mis ei ületa järgmistest väiksemat:
- i) meetme kohaldamise ajal kauba puhul kehtiv enamsoodustusrežiimi tollimaksumäär või
 - ii) käesoleva lepingu jõustumisele vahetult eelneval päeval kauba puhul kehtinud enamsoodustusrežiimi tollimaksumäär.

ARTIKKEL 12.11

Kahepoolsete kaitsemeetmete standardid

1. Kahepoolset kaitsemeetet võib kohaldada üksnes:
 - a) sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on vajalik, et ära hoida või heastada omamaisele tootmisharule tekkivat olulist kahju või selle ohtu;

- b) maksimaalselt kaks aastat; seda ajavahemikku võib pikendada veel kahe aasta võrra, kui importiva lepinguosalise pädev uurimisasutus teeb käesolevas jaos sätestatud korras kindlaks, et meede on jätkuvalt vajalik omamaisele tootmisharule tekkiva olulise kahju või selle ohu ärahoidmiseks või heastamiseks, tingimusel et kahepoolse kaitsemeetme kogu kohaldamisaeg, sealhulgas esialgse kohaldamise aeg ja selle võimalik pikendamine, ei ületa nelja aastat; või
- c) kuni artikli 12.9 punktis b määratletud üleminekuperioodi lõpuni.

2. Kui lepinguosaline lõpetab kahepoolse kaitsemeetme kohaldamise, on tollimaksumääraks see määr, mis oleks kauba suhtes kehtinud vastavalt lepinguosalise tariifitabelile, mis on sätestatud 9. lisas.

3. Selleks et hõlbustada asjaomase tootmisharu kohanemist olukorras, kus kahepoolset kaitsemeetet kohaldatakse eeldatavasti rohkem kui ühe aasta jooksul, liberaliseerib meetet kohaldav lepinguosaline selle järk-järgult korrapärase ajavahemike järel meetme kohaldamisaja jooksul.

ARTIKKEL 12.12

Ajutised kahepoolsed kaitsemeetmed

1. Kriitilistes olukordades, kus viivitamine põhjustaks kahju, mida oleks raske heastada, võib lepinguosaline ajutiselt ja artikli 12.21 lõike 1 nõudeid täitmata kohaldada kahepoolset kaitsemeetet, kui ta on eelnevalt kindlaks teinud selged tõendid selle kohta, et teise lepinguosalise territooriumilt pärit kauba import on käesoleva osa kohaselt tollimaksu vähendamise või kaotamise tulemusena suurenenud ning et selline import tekitab või ähvardab põhjustada olulist kahju omamaisele tootmisharule.
2. Mis tahes ajutise kahepoolse kaitsemeetme kestus ei tohi ületada 200 päeva ja meetet kohaldav lepinguosaline peab selle aja jooksul järgima 2. alajaos sätestatud asjakohaseid menetluseeskirju. Ajutist kahepoolset kaitsemeetet kohaldav lepinguosaline maksab suurendatud tollimaksu viivitamata tagasi, kui 2. alajaos kirjeldatud uurimise tulemusel ei leita, et artikli 12.10 lõike 1 tingimused on täidetud. Ajutise kahepoolse kaitsemeetme kestus arvestatakse artikli 12.11 lõike 1 punktis b osutatud ajavahemiku hulka.
3. Ajutist kahepoolset kaitsemeetet kohaldav lepinguosaline teavitab teist lepinguosalist sellise ajutise meetme võtmisest ja edastab teise lepinguosalise taotlusel küsimuse viivitamata ühiskomiteele läbivaatamiseks.

ARTIKKEL 12.13

Kompensatsioon ja kontsessioonide peatamine

1. Kahepoolset kaitsemeedet kohaldav lepinguosaline konsulteerib teise lepinguosalisega, kelle kaupade suhtes meedet kohaldatakse, et leppida kokku asjakohases kaubandust liberaliseerivas kompensatsioonis kontsessioonide kujul, millel on kaubandusele sisuliselt samaväärne mõju. Kahepoolset kaitsemeedet kohaldav lepinguosaline tagab sellise konsulteerimise võimaluse hiljemalt 30 päeva jooksul pärast kahepoolse kaitsemeetme kohaldamist.
2. Kui lõikes 1 osutatud konsultatsioonide tulemusel ei jõuta kaubandust liberaliseeriva kompensatsiooni suhtes kokkuleppele 30 päeva jooksul pärast konsultatsioonide algust, võib lepinguosaline, kelle kaupade suhtes kahepoolset kaitsemeedet kohaldatakse, peatada teise lepinguosalise kaubandusele sisuliselt samaväärset mõju omavate kontsessioonide kohaldamise.
3. Lepinguosaline, kelle kaupade suhtes kohaldatakse kahepoolset kaitsemeedet, teatab lõike 2 kohasest kontsessioonide kohaldamise peatamisest teisele lepinguosalisele kirjalikult vähemalt 30 päeva ette.

4. Lõikest 1 tuleneva kompenseerimise kohustuse ja lõikest 2 tuleneva kontsessioonide kohaldamine peatamise õiguse suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) neid ei kohaldata kahepoolse kaitsemeetme kehtivuse esimese 24 kuu jooksul, kui kahepoolne kaitsemeede võeti impordi absoluutse suurenemise tulemusena; ning
- b) need lõpevad kahepoolse kaitsemeetme lõpetamise kuupäeval.

ARTIKKEL 12.14

Kahe kaitsemeetme vaheline aeg ja kaitsemeetmete mitteparalleelne kohaldamine

1. Lepinguosaline ei kohalda käesolevas jaos osutatud kaitsemeedet sellise kauba impordi suhtes, mille suhtes on varem sellist meedet juba kohaldatud, enne, kui on möödunud ajavahemik, mis võrdub poolega ajast, mille jooksul kaitsemeedet vahetult eelneval ajavahemikul kohaldati. Kaitsemeedet, mida on sama kauba suhtes kohaldatud rohkem kui üks kord, ei tohi artikli 12.11 lõike 1 punkti b alusel veel kahe aasta võrra pikendada.
2. Lepinguosaline ei kohalda sama kauba suhtes ja sama ajavahemiku jooksul:
 - a) käesoleva osa kohast kahepoolset kaitsemeedet või ajutist kahepoolset kaitsemeedet; ning

- b) GATT 1994 XIX artikli ja kaitsemeetmete lepingu kohast üldist kaitsemeetet.

ARTIKKEL 12.15

Euroopa Liidu äärepoolseimad piirkonnad¹

1. Kui Tšiili päritolustaatusega kaupa imporditakse Euroopa Liidu ühe või mitme äärepoolseima piirkonna territooriumile sellistes suurenevates kogustes ja sellistel tingimustel, et see põhjustab või ähvardab põhjustada asjaomase äärepoolseima piirkonna majandusliku olukorra tõsisist halvenemist, võib ELi pool pärast alternatiivsete lahenduste uurimist erandkorras kohaldada kahepoolseid kaitsemeetmeid, mis piirduvad asjaomase piirkonna territooriumiga.

¹ Käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval on Euroopa Liidu äärepoolseimad piirkonnad Guadeloupe, Prantsuse Guajaana, Martinique, Réunion, Mayotte, Saint Martin, Assoorid, Madeira ja Kanaari saared. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka riigi või ülemereterritooriumi suhtes, mis muudab oma staatuse äärepoolseimaks piirkonnaks Euroopa Ülemkogu otsusega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 355 lõikes 6 sätestatud menetlusele, alates kõnealuse otsuse vastuvõtmise kuupäevast. Kui Euroopa Liidu äärepoolseim piirkond ei ole pärast kõnealust menetlust enam äärepoolseim piirkond, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine selle riigi või ülemereterritooriumi suhtes alates Euroopa Ülemkogu sellekohase otsuse kuupäevast. ELi pool teavitab Tšiilit kõigist muudatustest selles, milliseid territooriume käsitatakse Euroopa Liidu äärepoolseimate piirkondadena.

2. Lõike 1 kohaldamisel tähendab „tõsine halvenemine“ suuri raskusi samasuguseid või otseselt konkureerivaid kaupu tootvas majandussektoris. Tõsine halvenemine tehakse kindlaks objektiivsete tegurite, sealhulgas järgmiste asjaolude alusel:

- a) impordimahu suurenemine absoluutarvudes või võrreldes omamaise toodangu ja muudest allikatest pärit impordiga ning
- b) lõikes 1 osutatud impordi mõju asjaomase tootmisharu või majandussektori olukorrale, sealhulgas müügi- ja tootmismahule, finantsolukorrale ja tööhõivele.

3. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, kohaldatakse käesoleva jao muid kahepoolsete kaitsemeetmete suhtes kohaldatavaid sätteid ka käesoleva artikli alusel võetud kaitsemeetmete suhtes. Käesoleva jao muudes sätetes esinevaid viiteid „olulisele kahjule“ käsitatakse Euroopa Liidu äärepoolseimate piirkondade puhul „tõsise halvenemisena“.

2. ALAJAGU

KAHEPOOLSETE KAITSEMEETMETE SUHTES KOHALDATAVAD MENETLUSEESKIRJAD

ARTIKKEL 12.16

Kohaldatav õigus

Kahepoolsete kaitsemeetmete kohaldamisel järgib kummagi lepinguosalise pädev uurimisasutus käesoleva alajao sätteid. Käesoleva alajaoga hõlmamata juhtudel kohaldab pädev uurimisasutus eeskirju, mis on kehtestatud selle lepinguosalise õigusega, mille territooriumil kõnealune asutus asub.

ARTIKKEL 12.17

Kaitsemeetmete menetluse algatamine

1. Lepinguosalise pädev uurimisasutus võib algatada kahepoolsete kaitsemeetmetega seotud menetluse (edaspidi „kaitsemeetmete menetlus“) omamaise tootmisharu poolt või nimel esitatud kirjaliku taotluse¹ alusel või erandlikel asjaoludel omal algatusel.

¹ ELi poole puhul võib taotluse esitada üks või mitu liikmesriiki omamaise tootmisharu nimel.

2. Taotlus loetakse esitatuks omamaise tootmisharu poolt või nimel, kui seda toetavad omamaised tootjad, kelle toodang kokku moodustab üle 50 % samasuguste või otseselt konkureerivate kaupade omamaisest kogutoodangust, mida toodab taotlusele kas toetust või vastuseisu väljendav osa omamaisest tootmisharust. Pädev uurimisasutus ei algata uurimist, kui taotlusele toetust avaldavate omamaiste tootjate toodang moodustab vähem kui 25 % omamaise tootmisharu toodetavate samasuguste või otseselt konkureerivate kaupade omamaisest kogutoodangust.
3. Kui pädev uurimisasutus on uurimise algatanud, tehakse lõikes 1 osutatud kirjalik taotlus, välja arvatud selles sisalduv konfidentsiaalne teave, huvitatud isikutele kättesaadavaks.
4. Kaitsemeetmete menetluse algatamisel avaldab pädev uurimisasutus lepinguosalise ametlikus väljaandes teate kaitsemeetmete menetluse algatamise kohta. Teates esitatakse järgmine teave:
- a) kirjaliku taotluse esitanud üksus, kui see on asjakohane;
 - b) kaitsemeetmete menetluse esemeks olev imporditav kaup;
 - c) alamrubriigi ja tariifiartikli number, mille alla imporditav kaup on klassifitseeritud;

- d) kavandatud kohaldatava meetme liik;
- e) artikli 12.20 punkti a kohane avalik kuulamine või ajavahemik, mille jooksul huvitatud isikud võivad esitada artikli 12.20 punkti b kohase taotluse ärakuulamiseks;
- f) koht, kus on võimalik tutvuda kirjaliku taotlusega ja muude menetluse käigus esitatud mittekonfidentsiaalsete dokumentidega; ning
- g) selle asutuse nimi, aadress ja telefoninumber, kelle poole võib pöörduda lisateabe saamiseks.

5. Lõike 1 kohase kaitsemeetmete menetluse korral, mis algatatakse kirjaliku taotluse alusel, ei avalda asjaomane pädev uurimisasutus lõikes 3 nõutud teadet enne, kui on hoolikalt hinnanud, kas see kirjalik taotlus vastab tema siseriiklike õigusaktide nõuetele ning lõigete 1 ja 2 nõuetele ning sisaldab põhjendatud tõendeid selle kohta, et teise lepinguosalise päritolustaatusiga kauba import on käesoleva osa kohaselt tollimaksu vähendamise või kaotamise tulemusena suurenenud ning põhjustab või ähvardab põhjustada väidetavat olulist kahju.

ARTIKKEL 12.18

Uurimine

1. Lepinguosaline kohaldab kahepoolset kaitsemeetet alles pärast seda, kui tema pädev uurimisasutus on viinud läbi uurimise vastavalt kaitsemeetmete lepingu artikli 3 lõikele 1 ja artikli 4.2 punktile c; selleks inkorporeeritakse kaitsemeetmete lepingu artikli 3 lõige 1 ja artikli 4.2 punkt c käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.
2. Lõikes 1 osutatud uurimise käigus täidab lepinguosaline kaitsemeetmete lepingu artikli 4.2 punkti a nõudeid. Selleks inkorporeeritakse kaitsemeetmete lepingu artikli 4.2 punkt a käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

3. Kui lepinguosaline teatab vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ja kaitsemeetmete lepingu artikli 3 lõikele 1, et ta kohaldab kahepoolset kaitsemeedet või pikendab selle kehtivust, esitab ta teates järgmise teabe:

- a) tõendid olulise kahju või selle ohu kohta, mille on põhjustanud teise lepinguosalise päritolustaatusega kauba impordi suurenemine käesoleva osa kohaselt tollimaksu vähendamise või kaotamise tulemusena; uurimine näitab objektiivsete tõendite alusel põhjusliku seose olemasolu asjaomase kauba suurenenud impordi ja olulise kahju või selle ohu vahel. Lisaks suurenenud impordile uuritakse ka muid teadaolevaid tegureid tagamaks, et nende tegurite põhjustatud olulist kahju või selle ohtu ei omistata suurenenud impordile;
- b) selle päritolustaatusega kauba täpse kirjelduse, mille suhtes kahepoolset kaitsemeedet kohaldatakse, sealhulgas selle rubriigi või alamrubriigi HSis, millel põhinevad 9. lisas esitatud tariifikohustuste tabelid;
- c) kahepoolse kaitsemeetme täpse kirjelduse;
- d) kahepoolse kaitsemeetme kohaldamise alguskuupäeva, kohaldamise eeldatava kestuse ja asjakohasel juhul artikli 12.11 lõike 3 kohase järkjärgulise liberaliseerimise ajakava ning

e) kahepoolse kaitsemeetme pikendamise korral tõendid asjaomase omamaise tootmisharu kohanemise kohta.

4. Selle lepinguosalise taotlusel, kelle kauba suhtes kohaldatakse käesoleva jao kohast kaitsemeetmete menetlust, alustab seda menetlust läbi viiv lepinguosaline taotluse esitanud lepinguosalisega konsultatsioone, et vaadata läbi lõike 1 kohane teade või avalik teade või aruanne, mille pädev uurimisasutus on seoses kaitsemeetmete menetlusega välja andnud.

5. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema pädev uurimisasutus viib käesoleva artikli kohase uurimise lõpule 12 kuu jooksul pärast uurimise algatamise kuupäeva.

ARTIKKEL 12.19

Konfidentsiaalne teave

1. Pädev uurimisasutus käsitleb konfidentsiaalsena mis tahes teavet, mis on oma olemuselt konfidentsiaalne või mis on antud konfidentsiaalsena, kui selleks on esitatud mõjuv põhjus. Sellist teavet ei avalikustata ilma selle esitanud huvitatud isiku loata.

2. Konfidentsiaalset teavet andvatel huvitatud isikutel palutakse esitada selle mittekonfidentsiaalne kokkuvõte või, kui sellised isikud märgivad, et teavet ei saa kokkuvõtlikult esitada, siis põhjused, miks kokkuvõtet ei saa esitada. Kokkuvõte peab olema piisavalt üksikasjalik, et võimaldada konfidentsiaalsena esitatud teabe sisust piisaval määral aru saada. Kui pädev uurimisasutus leiab, et konfidentsiaalsuse taotlus ei ole põhjendatud ja kui asjaomane huvitatud isik ei soovi teavet avalikustada või lubada selle avaldamist üldistatud või kokkuvõtlikul kujul, võib pädev uurimisasutus jätta sellise teabe arvesse võtmata, välja arvatud juhul, kui talle tõendatakse asjakohastest allikatest kättesaadavate andmete põhjal, et asjaomane teave on õige.

ARTIKKEL 12.20

Istungid

Kaitsemeetmete menetluse käigus teeb pädev uurimisasutus järgmist:

- a) korraldab pärast mõistlikku etteteatamisaega avaliku kuulamise, et võimaldada kõigil huvitatud isikutel ja tarbijaid esindavatel ühendustel isiklikult või õigusnõustaja kaudu esitada tõendeid ja olla ära kuulatud seoses olulise kahju või selle ohuga ning asjakohase õiguskaitsevahendiga; või

- b) annab võimaluse olla ära kuulatud kõigile huvitatud isikutele, kes on esitanud artikli 12.17 lõikes 4 osutatud algatamisteates märgitud tähtaja jooksul kirjaliku taotluse, millest nähtub, et uurimise tulemus tõenäoliselt mõjutab neid ja et nende suuliseks ära kuulamiseks on erilised põhjused.

ARTIKKEL 12.21

Teavitamine, ühiskomitees läbivaatamine ja avaldamine

1. Kui lepinguosaline leiab, et esineb mõni artikli 12.10 lõikes 1 või artikli 12.15 lõikes 1 sätestatud asjaoludest, suunab ta küsimuse viivitamata ühiskomiteele läbivaatamiseks. Ühiskomitee võib anda tekkinud olukorra lahendamiseks vajalikke soovitusi. Kui ühiskomitee ei ole olukorra lahendamiseks soovitusi andnud või kui 30 päeva jooksul pärast küsimuse ühiskomiteele suunamise kuupäeva ei ole leitud muud rahuldavat lahendust, võib importiv lepinguosaline kooskõlas käesoleva jaoga võtta olukorra lahendamiseks asjakohaseid kahepoolseid kaitsemeetmeid.
2. Lõike 1 kohaldamisel esitab importiv lepinguosaline eksportivale lepinguosalisele kogu asjakohase teabe, sealhulgas tõendid impordi suurenemisest samasuguste ja otseselt konkureerivate kaupade omamaistele tootjatele põhjustatud olulise kahju või selle ohu kohta, asjaomase kauba täpse kirjelduse, kavandatud kahepoolse kaitsemeetme kirjelduse ning selle kohaldamise kavandatud alguskuupäeva ja kohaldamise eeldatava kestuse.

3. Lepinguosaline, kes kehtestab kahepoolse kaitsemeetme, avaldab oma ametlikus väljaandes tähelepanekud ja põhjendatud järeldused kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslike küsimuste kohta, kirjeldades imporditavat kaupa, olukorda, mille tõttu meede artikli 12.10 lõike 1 või artikli 12.15 lõike 1 alusel kehtestatakse, selle olukorra ja suurenenud impordi vahelist põhjuslikku seost ning meetme vormi, taset ja kestust.

ARTIKKEL 12.22

Ingliskeelsete dokumentide aktsepteerimine kaitsemeetmete menetlustes

Selleks et hõlbustada dokumentide esitamist kaitsemeetmete menetluse raames, aktsepteerib menetluse eest vastutav lepinguosalise pädev uurimisasutus dokumente, mille huvitatud isikud on esitanud inglise keeles, tingimusel et need isikud esitavad hiljem, pädeva asutuse määratud pikema tähtaja jooksul, dokumentide tõlke kaitsemeetmete menetluse keelde.

13. PEATÜKK

SANITAAR- JA FÜTOSANITAARMEETMED

ARTIKKEL 13.1

Eesmärgid

Käesoleva peatüki eesmärgid on järgmised.

1. Kaitsta inimeste, loomade ja taimede tervist lepinguosaliste territooriumidel ning ühtlasi lihtsustada lepinguosaliste vahelist kaubandust, mis hõlmab loomi, loomseid saaduseid, taimi, taimseid saadusi ja muid sanitaar- ja fütosanitaarmeetmetega hõlmatud tooteid, järgmiselt:
 - a) parandades lepinguosaliste vahelist läbipaistvust, teabevahetust ja koostööd sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete valdkonnas;
 - b) kehtestades kaubanduse lihtsustamise mehhanismid ja korra ning
 - c) rakendades sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu põhimõtteid.

2. Teha koostööd mitmepoolsetel foorumitel ning toiduohutuse, loomatervise ja taimekaitse valdkonnas.
3. Teha koostööd muudes sanitaar- või fütosanitaarküsimustes või muudel foorumitel.

ARTIKKEL 13.2

Mitmepoolsed kohustused

Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma õigusi ja kohustusi, mis tulenevad WTO asutamislepingust, eelkõige sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingust. Käesoleva peatüki kohases tegevuses lähtuvad lepinguosalised nendest õigustest ja kohustustest.

ARTIKKEL 13.3

Kohaldamisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse järgmise suhtes:

- a) kõik sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu A lisas määratletud sanitaar- ja fütosanitaarmeetmed, niivõrd kui need mõjutavad lepinguosaliste vahelist kaubandust;

- b) koostöö mitmepoolsetel foorumitel, mida tunnustatakse sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete lepingu raames;
- c) koostöö toiduohutuse, loomatervise ja taimekaitse valdkonnas ning
- d) koostöö mis tahes muudes sanitaar- ja fütosanitaarküsimustes või mis tahes muudel foorumitel, milles lepinguosalisel kokku lepivad.

ARTIKKEL 13.4

Mõisted

Käesolevas peatükis ja 13-A – 13-H lisa kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) kohaldatakse sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete lepingu A lisa määratletud mõisteid ning *Codex Alimentarius*, Maailma Loomatervise Organisatsiooni ja 17. novembril 1997 Roomas sõlmitud rahvusvahelise taimekaitsekonventsiooni mõisteid ning
- b) „kaitstav piirkond“ tähendab teatava reguleeritud taimekahjustaja puhul lepinguosalise territooriumi ametlikult määratletud geograafilist osa, kus seda taimekahjustajat teadaolevalt ei esine vaatamata soodsatele tingimustele ja selle taimekahjustaja esinemisele selle lepinguosalise territooriumi muudes osades.

ARTIKKEL 13.5

Pädevad asutused

1. Lepinguosaliste pädevad asutused on asutused, kes vastutavad käesolevas peatükis osutatud meetmete rakendamise eest, nagu on sätestatud 13-A lisas.
2. Vastavalt artiklile 13.12 teatavad lepinguosalisel teineteisele kõigist olulistest muutustest oma pädevate asutuste struktuuris, korralduses või pädevuste jaotuses.

ARTIKKEL 13.6

Loomataudidega ja loomade nakatumisega ning taimekahjustajatega seotud staatuse tunnustamine

1. Loomataudidega ja loomade nakatumisega, sealhulgas zoonoosidega seoses kohaldatakse järgmisi tingimusi:
 - a) 13-B lisa nimetatud loomataudide puhul tunnustab importiv lepinguosaline kaubanduse eesmärgil eksportiva lepinguosalise või tema piirkondade loomatervisestaatust, mille eksportiv lepinguosaline on kindlaks määranud vastavalt 13-C lisa punkti 1 alapunkti a alapunktile i;

- b) kui lepinguosaline leiab, et tema territooriumil või mõnel tema piirkonnal on eristaatus seoses konkreetse loomataudiga, mis ei ole 13-B lisa sätetatud loomataud, võib ta taotleda kõnealuse staatuse tunnustamist vastavalt 13-C lisa punktis 3 sätetatud kriteeriumidele; importiv lepinguosaline võib nõuda elusloomade ja loomsete saaduste impordiga seoses tagatise, mis vastavad selle lepinguosalise kokkulepitud staatusele;
- c) lepinguosalistes tunnistavad, et nendevahelise kaubanduse aluseks on lepinguosalistes territooriumide, piirkondade, sektorite või allsektorite staatus, mis on seotud 13-B lisa nimetatud loomataudide või loomade nakatumise levimuse või esinemisega või vastavate riskidega (vastavalt asjakohasusele) ning mille on määratlenud sanitaar- ja fütosanitaarmedetete lepingu raames tunnistatud rahvusvahelised standardiorganisatsioonid; importiv lepinguosaline võib vajaduse korral nõuda elusloomade ja loomsete saaduste impordiga seoses tagatise, mis vastavad selle lepinguosalise määratletud staatusele kooskõlas standardiorganisatsioonide soovitustega; ning
- d) ilma et see piiraks artiklite 13.9 ja 13.15 kohaldamist ning välja arvatud juhul, kui importiv lepinguosaline esitab sõnaselge vastuväite ning nõuab artiklite 13.11 ja 13.14 kohaselt tõendavaid andmeid või lisateavet, konsultatsioone või kontrolli, võtab kumbki lepinguosaline põhjendamatu viivitusega vastu vajalikud seadusandlikud ja haldusmeetmed, et võimaldada kaubandust käesoleva lõike punktide a, b ja c alusel.

2. Taimekahjustajatega seoses kohaldatakse järgmisi tingimusi:
 - a) 13-B lisas nimetatud taimekahjustajate puhul tunnustavad lepinguosalisel kaubanduse eesmärgil kindlaksmääratud taimekahjustajastatust ning
 - b) ilma et see piiraks artiklite 13.9 ja 13.15 kohaldamist ning välja arvatud juhul, kui importiv lepinguosaline esitab sõnaselge vastuväite ning nõuab artiklite 13.11 ja 13.14 kohaselt tõendavaid andmeid või lisateavet, konsultatsioone või kontrolli, võtab kumbki lepinguosaline põhjendamatu viivitusega vastu vajalikud seadusandlikud ja haldusmeetmed, et võimaldada kaubandust käesoleva lõike punkti a alusel.

ARTIKKEL 13.7

Loomataudidega ja loomade nakatumisega ning taimekahjustajatega seoses piirkondadeks jagamise otsuste tunnustamine

1. Lepinguosalisel tunnustavad piirkondadeks jagamise kontseptsiooni ja kohaldavad seda omavahelises kaubanduses.
2. Liites 13-B-1 loetletud maismaa- ja veeloomataudide ning liites 13-B-2 loetletud taimekahjustajatega seoses piirkondadeks jagamise otsused võetakse vastu vastavalt 13-C lisale.

3. Loomataudide puhul teatab eksportiv lepinguosaline, kes taotleb importivalt lepinguosaliselt piirkondadeks jagamise otsuse tunnustamist, oma meetmetest, millega nähakse ette piirkondadeks jagamine, ning esitab täieliku selgituse ja tõendavad andmed oma kindlaksmääramiste ja otsuste kohta, võttes arvesse ka artiklit 13.14.
4. Ilma et see piiraks artikli 13.15 kohaldamist ja välja arvatud juhul, kui importiv lepinguosaline esitab 15 tööpäeva jooksul alates piirkondadeks jagamise otsuse kättesaamisest selgesõnalise vastuväite ning nõuab artiklite 13.11 ja 13.14 kohaselt lisateavet, konsultatsioone või kontrolli, loevad lepinguosalisel kõnealuse otsuse aktsepteerituks.
5. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud konsultatsioonid toimuvad vastavalt artikli 13.14 lõikele 2. Importiv lepinguosaline hindab lisateavet 15 tööpäeva jooksul pärast selle saamist. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kontroll viiakse läbi vastavalt artiklile 13.11 ja 25 tööpäeva jooksul alates kontrollitaotluse saamisest.

6. Taimekahjustajate puhul tagab kumbki lepinguosaline, et taimede, taimsete saaduste ja muude toodetega kauplemisel võetakse arvesse teise lepinguosalise tunnustatud taimekahjustajastaatust. Eksportiv lepinguosaline, kes taotleb teiselt lepinguosaliselt piirkondadeks jagamise otsuse tunnustamist, teavitab teist lepinguosalist oma meetmetest ja otsustest, juhindudes ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) asjakohastest rahvusvahelistest fütosanitaarmeetmete standarditest, sealhulgas 4. standardist, mis käsitleb kahjustajavabade piirkondade määramisele esitatavaid nõudeid, ja 8. standardist, mis käsitleb piirkonna taimekahjustajastaatuse kindlaksmääramist, ning muudest fütosanitaarmeetmete rahvusvahelistest standarditest, mida lepinguosalisel asjakohaseks peavad. Ilma et see piiraks artikli 13.15 kohaldamist ja välja arvatud juhul, kui lepinguosaline esitab kolme kuu jooksul alates piirkondadeks jagamise otsuse kättesaamisest selgesõnalise vastuväite ning nõuab artiklite 13.11 ja 13.14 kohaselt lisateavet, konsultatsioone või kontrolli, loevad lepinguosalisel kõnealuse otsuse aktsepteerituks.

7. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud konsultatsioonid toimuvad vastavalt artikli 13.14 lõikele 2. Importiv lepinguosaline hindab võimalikku lisateavet kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Kumbki lepinguosaline viib käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kontrolli läbi vastavalt artiklile 13.11 ja 12 kuu jooksul alates kontrollitaotluse saamisest, võttes arvesse taimekahjustaja ja asjaomase põllumajanduskultuuri bioloogiat.

8. Pärast käesoleva artikli lõigetes 2–7 sätestatud menetluste lõpuleviimist ja ilma et see piiraks artikli 13.15 kohaldamist, võtab kumbki lepinguosaline põhjendamatu viivitusega vastu vajalikud seadusandlikud ja haldusmeetmed, et võimaldada kaubandust nende alusel.

ARTIKKEL 13.8

Samaväärsuse tunnustamine

1. Lepinguosalised võivad tunnustada samaväärsust üksikmeetme, meetmete rühma või süsteemi puhul, mida kohaldatakse sektori või allsektori suhtes.
2. Samaväärsuse tunnustamiseks järgivad lepinguosalised lõikes 3 osutatud konsultatsiooniprotsessi. See protsess hõlmab samaväärsuse objektiivset tõendamist eksportiva lepinguosalise poolt ja esitatud tõendite objektiivset hindamist importiva lepinguosalise poolt, et importival lepinguosalisel oleks võimalik samaväärsust tunnustada.
3. Kolme kuu jooksul pärast seda, kui importiv lepinguosaline sai eksportiva lepinguosalise taotluse üht või mitut sektorit või allsektorit mõjutava(te) meetme(te) samaväärsuse tunnustamiseks, algatavad lepinguosalised konsultatsiooniprotsessi, mis hõlmab 13-E lisas sätestatud etappe. Kui eksportiv lepinguosaline esitab mitu taotlust, lepivad lepinguosalised artiklis 13.16 osutatud allkomitees importiva lepinguosalise taotlusel kokku ajakavas, mille kohaselt nad käesolevas lõikes osutatud protsessi algatavad.
4. Kui ei lepita kokku teisiti, viib importiv lepinguosaline samaväärsuse hindamise 13-E lisa kohaselt lõpule hiljemalt 180 päeva jooksul pärast seda, kui eksportiv lepinguosaline esitas talle tõendid samaväärsuse kohta kõnealuses lisas sätestatud viisil. Erandina võib hooajakultuuride puhul viia samaväärsuse hindamise lõpule hiljem, kui see on vajalik selleks, et võimaldada fütosanitaarmedetmete kontrollimist põllumajanduskultuuri sobiva kasvuperioodi jooksul.

5. Iga lepinguosalise prioriteetsed sektorid või allsektorid, mille puhul võib algatada käesoleva artikli lõikes 3 osutatud konsultatsiooniprotsessi, määratakse vajaduse korral kindlaks liites 13-E-1 esitatud tähtsuse järjekorras. Artiklis 13.16 osutatud allkomitee võib anda soovitusi, et ühisnõukogu muudaks kõnealust loetelu, sealhulgas tähtsuse järjekorda.

6. Importiv lepinguosaline võib samaväärsuse tunnustamise tühistada või peatada, kui embkumb lepinguosalistest muudab asjaomast samaväärsust mõjutavaid meetmeid, tingimusel et järgitakse järgmist korda:

- a) kooskõlas artikliga 13.13 teatab eksportiv lepinguosaline importivale lepinguosalisele igast kavandatud muudatusest eksportiva lepinguosalise meetmes, mille samaväärsust tunnustatakse, ja kavandatud muudatuse tõenäolisest mõjust samaväärsusele; importiv lepinguosaline teatab 30 tööpäeva jooksul pärast kõnealuse teabe saamist eksportivale lepinguosalisele, kas ta jätkab samaväärsuse tunnustamist, arvestades kavandatud muudatust; ning
- b) kooskõlas artikliga 13.13 teatab importiv lepinguosaline eksportivale lepinguosalisele igast kavandatud muudatusest importiva lepinguosalise meetmes, mille alusel samaväärsust tunnustati, ja kavandatud muudatuse tõenäolisest mõjust samaväärsuse tunnustamisele; kui importiv lepinguosaline ei jätkaks samaväärsuse tunnustamist, võivad lepinguosalsed ühiselt määrata kindlaks tingimused käesoleva artikli lõikes 3 osutatud protsessi taasalustamiseks seoses kavandatud muudatusega.

7. Ilma et see piiraks artikli 13.15 kohaldamist, ei tühista ega peata importiv lepinguosaline samaväärsuse tunnustamist enne, kui emma-kumma lepinguosalise kavandatud muudatus jõustub.

8. Samaväärsust võib tunnustada ja tunnustamise võib tühistada või peatada üksnes importiv lepinguosaline, kes tegutseb kooskõlas oma haldus- ja õigusraamistikuga, sealhulgas taimede, taimsete saaduste ja muude kaupade puhul asjakohaste teatistega vastavalt FAO 13. rahvusvahelisele fütosanitaarmeetmete standardile, mis käsitleb nõuetele mittevastavusest teatamist ja erakorraliste meetmete võtmist, ning vajaduse korral muudele fütosanitaarmeetmeid käsitlevatele rahvusvahelistele standarditele. Importiv lepinguosaline esitab eksportivale lepinguosalisele käesoleva artikliga hõlmatud kindlaksmääramiste ja otsuste kohta täieliku kirjaliku selgituse ja tõendavad andmed. Samaväärsuse tunnustamisest keeldumise, selle tühistamise või peatamise korral teavitab importiv lepinguosaline eksportivat lepinguosalist lõikes 3 osutatud protsessi taaslustamise tingimustest.

ARTIKKEL 13.9

Läbipaistvus ja kaubandustingimused

1. Lepinguosalsed kohaldavad üldisi imporditingimusi. Ilma et see piiraks artikli 13.7 kohaselt tehtud otsuste kohaldamist, kohaldatakse eksportiva lepinguosalise territooriumi suhtes importiva lepinguosalise imporditingimusi. Kooskõlas artikliga 13.13 teavitab importiv lepinguosaline eksportivat lepinguosalist oma sanitaar- ja fütosanitaarnõuetest, mida kohaldatakse impordi suhtes. See teave sisaldab vajaduse korral importiva lepinguosalise nõutavate ametlike sertifikaatide või tõendite näidiseid.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimuste muudatustest või kavandatud muudatustest teatamisel järgib kumbki lepinguosaline sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu artiklit 7 ja B lisa ning WTO sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete komitee hilisemaid otsuseid. Ilma et see piiraks artikli 13.15 kohaldamist, võtab importiv lepinguosaline käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimuste muudatuste jõustumise kuupäeva kindlaksmääramisel arvesse veoaega lepinguosaliste territooriumide vahel.
3. Kui importiv lepinguosaline ei täida lõikes 2 osutatud teavitamiskohustusi, aktsepteerib ta 30 päeva jooksul pärast asjaomase muudatuse jõustumise kuupäeva jätkuvalt mis tahes sertifikaati või tõendit, millega tagatakse enne kõnealust muudatust kehtinud imporditingimuste kohaldatavus.
4. Kui Tšiili annab lõikes 1 osutatud tingimuste kohaselt oma turule juurdepääsu ühele või mitmele ELi poole sektorile või allsektorile, kiidab Tšiili liikmesriikide esitatavad edasised eksporditaotlused heaks Euroopa Komisjonile kättesaadava põhjaliku riigiprofiili teabe toimiku (riigiprofiili) alusel, välja arvatud juhul, kui ta taotleb vajaduse korral ja piiratud konkreetsetel asjaoludel lisateavet.

5. Pärast samaväärsuse tunnustamist vastavalt artiklile 13.8 võtab lepinguosaline 90 päeva jooksul samaväärsuse tunnustamise rakendamiseks vajalikud seadusandlikud ja haldusmeetmed, et võimaldada lepinguosaliste vahelist kaubandust sektorites ja allsektorites, kus importiv lepinguosaline tunnustab kõigi eksportiva lepinguosalise sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete samaväärsust. Asjaomaste sanitaar- ja fütosanitaarmeetmetega hõlmatud loomade, loomsete saaduste, taimede, taimsete saaduste ja muude toodete puhul võib importiva lepinguosalise nõutava ametliku sertifikaadi või muu ametliku dokumendi näidise asendada 13-H lisas sätestatud sertifikaadiga.
6. Sektorites või allsektorites, milles on tunnustatud ühe või mõne meetme, kuid mitte kõigi meetmete samaväärsust, jätkavad lepinguosalisel lõikes 5 osutatud toodete puhul omavahelist kaubandust lõikes 1 osutatud tingimuste täitmise alusel. Eksportiva lepinguosalise taotlusel kohaldatakse lõiget 8.
7. Käesoleva peatüki kohaldamisel ei nõua importiv lepinguosaline teise lepinguosalise toodete importimiseks impordilitsentse.
8. Seoses lepinguosaliste vahelist kaubandust mõjutavate üldiste imporditingimustega alustavad lepinguosalisel eksportiva lepinguosalise taotlusel vastavalt artiklile 13.14 konsultatsioone, et määrata kindlaks importiva lepinguosalise alternatiivsed või täiendavad imporditingimused. Asjakohasel juhul lähtuvad lepinguosalisel kõnealuste alternatiivsete või täiendavate imporditingimuste kindlaksmääramisel eksportiva lepinguosalise meetmetest, mille samaväärsust importiv lepinguosaline tunnustab. Kui lepinguosalisel lepivad kokku alternatiivsetes või täiendavates imporditingimustes, võtab importiv lepinguosaline 90 päeva jooksul alates nende kindlaksmääramisest vajalikud seadusandlikud või haldusmeetmed, et võimaldada importi nende alusel.

9. Loomade, loomsete saaduste, loomset päritolu toodete ja loomsete kõrvalsaaduste impordi puhul kiidab importiv lepinguosaline eksportiva lepinguosalise taotluse ja asjakohaste tagatiste alusel heaks eksportiva lepinguosalise territooriumil asuvad ettevõtted ilma nende eelneva kontrollita ja kooskõlas 13-D lisaga. Kui eksportiv lepinguosaline ei taotle lisateavet, võtab importiv lepinguosaline 30 tööpäeva jooksul pärast heakskiitmise taotluse ja asjakohaste tagatiste saamist vajalikud seadusandlikud või haldusmeetmed, et võimaldada importi nende alusel.
10. Lepinguosaline kiidab ettevõtete esialgse loetelu heaks vastavalt 13-D lisale.
11. Lepinguosalise taotlusel esitab teine lepinguosaline käesoleva artikliga hõlmatud kindlaksmääramiste ja otsuste kohta täieliku selgituse ja tõendavad andmed.

ARTIKKEL 13.10

Sertifitseerimismenetlused

1. Sertifitseerimismenetlustes järgivad lepinguosalsed 13-H lisas sätestatud põhimõtteid ja kriteeriume.
2. Lepinguosaline annab välja artikli 13.9 lõigetes 1 ja 4 osutatud sertifikaadid või ametlikud dokumendid vastavalt 13-H lisale.

3. Artiklis 13.16 osutatud allkomitee võib anda soovitusi, et ühiskomitee või ühisnõukogu võtaks vastu otsuse, millega kehtestatakse elektroonilise sertifitseerimise ning sertifikaatide tühistamise või asendamise korral järgitavad eeskirjad.

ARTIKKEL 13.11

Kontrollimine

1. Käesoleva peatüki tõhusaks rakendamiseks on kummalgi lepinguosalisel õigus:
 - a) kontrollida vastavalt 13-F lisas sätestatud suunistele teise lepinguosalise pädevate asutuste kogu kontrolliprogrammi või selle osa; kontrollimisega seotud kulud kannab kontrolli teostav lepinguosaline;
 - b) alates lepinguosaliste määratud kuupäevast taotleda teiselt lepinguosaliselt kogu kontrolliprogrammi või selle osa ning selle programmi raames tehtud kontrollide tulemusi käsitleva aruande esitamist ning
 - c) loomsete saadustega seotud laboratoorsete analüüside puhul taotleda teise lepinguosalise osalemist taotluse esitanud lepinguosalise referentlabori korraldatavate konkreetsete perioodiliste võrdlusanalüüside programmis; sellise osalemisega seotud kulud kannab osalev lepinguosaline.

2. Kumbki lepinguosaline võib jagada oma kontrollide tulemusi ja järeldusi kolmandate riikidega ning teha need üldsusele kättesaadavaks.
3. Artiklis 13.16 osutatud allkomitee võib anda soovitusi, et ühisnõukogu muudaks 13-F lisa, võttes nõuetekohaselt arvesse rahvusvaheliste organisatsioonide tehtud asjakohast tööd.
4. Käesolevas artiklis osutatud kontrollide tulemusi võib kasutada sisendina lepinguosalise või lepinguosaliste artiklites 13.6–13.9 ja 13.12 osutatud meetmete väljatöötamisel.

ARTIKKEL 13.12

Impordikontroll ja kontrollitasud

1. Impordikontrollid, mida importiv lepinguosaline teeb eksportiva lepinguosalise kaubasaadetiste suhtes, peavad olema kooskõlas 13-G lisa sätetatud põhimõtetega. Nende kontrollide tulemusi võib kasutada artiklis 13.11 osutatud kontrolliprotsessis.
2. Kummagi lepinguosalise poolt tehtavate füüsiliste impordikontrollide sagedus on sätetatud 13-G lisa. Artiklis 13.16 osutatud allkomitee võib soovitada ühisnõukogul 13-G lisa muuta.

3. Lepinguosaline võib oma pädevuse piires ja kooskõlas oma õigusnormidega kalduda kõrvale 13-G lisas sätestatud kontrollisagedusest, lähtudes artiklite 13.8 ja 13.9 rakendamisel tehtud edusammudest või käesolevas peatükis sätestatud kontrollide, konsultatsioonide või muude meetmete tulemustest.
4. Kontrollitasud ei tohi ületada kulusid, mida pädev asutus kannab impordikontrollide tegemisel, ning need peavad olema õiglased, pidades silmas samasuguste omamaiste toodete kontrollimisel kohaldatavaid tasusid.
5. Importiv lepinguosaline teavitab eksportivat lepinguosalist impordikontrolle ja kontrollitasusid mõjutavates meetmetes tehtavatest muudatustest, sealhulgas muudatuste põhjustest, ning olulistest muutustest kõnealuste kontrollidega seotud halduskorras.
6. Artikli 13.9 lõikes 5 osutatud toodete puhul võivad lepinguosalised vastastikku kokku leppida füüsiliste impordikontrollide sageduse vähendamises.
7. Allkomitee võib soovitada ühisnõukogule kummagi lepinguosalise tehtavate impordikontrollide heakskiitmise tingimusi, mida kohaldatakse teatavast kuupäevast alates, et kohandada nende kontrollide sagedust või asendada need. Need tingimused lisatakse 13-G lisasse ühisnõukogu otsusega. Alates kõnealusest kuupäevast võivad lepinguosalised kiita heaks üksteise impordikontrollid teatavate toodete puhul, et vähendada nende kontrollide sagedust või asendada need.

ARTIKKEL 13.13

Teabevahetus

1. Lepinguosalised vahetavad süstemaatiliselt käesoleva peatüki rakendamisega seotud teavet, et töötada välja standardeid, pakkuda kindlust, suurendada vastastikust usaldust ja tõendada kontrollitavate programmide tõhusust. Vajaduse korral võib teabevahetus hõlmata ametnike vahetust.
2. Lepinguosalised vahetavad teavet ka muude asjakohaste teemade kohta, sealhulgas järgmistes küsimustes:
 - a) käesoleva peatükiga hõlmatud toodetega seotud olulised sündmused, sealhulgas artiklite 13.8 ja 13.9 kohane teabevahetus;
 - b) artiklis 13.11 sätestatud kontrollimise tulemused;
 - c) artiklis 13.12 sätestatud impordikontrollide tulemused loomade ja loomsete saaduste tagasilükatud või nõuetele mittevastavate kaubasaadetiste korral;
 - d) käesoleva peatükiga seotud ja lepinguosalise vastutusel koostatud teaduslikud arvamused ning
 - e) käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluva kaubandusega seotud kiirhoiatused.

3. Lepinguosaline esitab teaduslikud dokumendid või andmed asjaomasele teadusfoorumile, et lasta käesoleva peatüki alusel tekkinud küsimuses esitatud seisukohti või väiteid õigeaegselt hinnata. Hindamise tulemused tehakse lepinguosalistele kättesaadavaks.
4. Käesolevas artiklis ette nähtud teabevahetus loetakse toimunuks, kui lepinguosaline on teinud käesolevas artiklis osutatud teabe kättesaadavaks WTO teavitamise teel vastavalt sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu artiklile 7 ja B lisale või oma ametlikul, üldsusele kättesaadaval ja tasuta veebisaidil.
5. Taimekahjustajatest, mis teadaolevalt kujutavad endast lepinguosalisele vahetut ohtu, teavitatakse seda lepinguosalist vahetult posti või e-posti teel. Lepinguosalistes järgivad suuniseid, mis on esitatud taimekahjustajatest teatamist käsitlevas FAO 17. rahvusvahelises fütosanitaarmeetmete standardis.
6. Lepinguosalistes vahetavad käesolevas artiklis osutatud teavet e-posti, faksi või posti teel.

ARTIKKEL 13.14

Teavitamine ja konsulteerimine

1. Lepinguosaline teavitab teist lepinguosalist kahe tööpäeva jooksul igast tõsisest või märkimisväärsest ohust inimeste, loomade või taimede tervisele, sealhulgas toidukontrolliga seotud hädaolukordadest või olukordadest, kus on selgelt tuvastatud loomsete või taimsete saaduste tarbimisega seotud tõsise tervisemõju oht, ja eelkõige järgmisest:
 - a) meetmed, mis mõjutavad artiklis 13.7 osutatud piirkondadeks jagamise otsuseid;
 - b) 13-B lisas loetletud loomataudide või taimekahjustajate esinemine või areng;
 - c) epidemioloogilise tähtsusega leiud või olulised riskid seoses loomataudide ja taimekahjustajatega, mis ei ole loetletud 13-B lisas või mis on uued loomataudid või taimekahjustajad; ning
 - d) täiendavad meetmed, mis lähevad kaugemale loomataudide või taimekahjustajate tõrjeks või likvideerimiseks või rahvatervise kaitseks võetavate meetmete põhinõuetest, ning võimalikud muudatused ennetuspoliitikas, sealhulgas vaktsineerimispoliitikas.

2. Kui lepinguosalisel on tõsised kartused seoses ohuga inimeste, loomade või taimede tervisele, võib ta taotleda teise lepinguosalisega olukorra üle konsultatsioonide pidamist. Kõnealused konsultatsioonid toimuvad võimalikult kiiresti ja igal juhul 13 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamisest. Konsultatsioonide käigus püüab kumbki lepinguosaline esitada kogu teabe, mis on vajalik selleks, et vältida häireid kaubanduses ja jõuda vastastikku vastuvõetava lahenduseni, mis on kooskõlas inimeste, loomade või taimede tervise kaitsega.

3. Lepinguosaline võib taotleda käesoleva artikli lõikes 2 osutatud konsultatsioonide pidamist video- või audiokonverentsi teel. Taotluse esitanud lepinguosaline koostab konsultatsioonide protokoll, mille lepinguosalisel peavad heaks kiitma. Heakskiitmise suhtes kohaldatakse artikli 13.13 lõiget 6.

ARTIKKEL 13.15

Kaitseklausel

1. Kui eksportiv lepinguosaline võtab riigisiseseid meetmeid, et saada kontrolli alla asjaolu, mis tõenäoliselt kujutab endast tõsist ohtu inimeste, loomade või taimede tervisele, võtab ta samaväärseid meetmeid selleks, et vältida kõnealuse ohu ülekandumist importiva lepinguosalise territooriumile, ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist.

2. Kui inimeste, loomade või taimede tervist ähvardab tõsine oht, võib importiv lepinguosaline võtta inimeste, loomade või taimede tervise kaitseks vajalikke ajutisi meetmeid. Selliste ajutiste meetmete kohaldamise ajal lepinguosaliste vahel teel olevate kaubasaadetiste puhul kaalub importiv lepinguosaline kõige sobivamat ja proportsionaalsemat lahendust, et vältida tarbetuid häireid kaubanduses.

3. Lepinguosaline, kes võtab käesolevas artiklis osutatud meetmeid, teatab sellest teisele lepinguosalisele ühe tööpäeva jooksul alates nende meetmete rakendamise otsusest. Lepinguosalise taotlusel ja kooskõlas artikli 13.14 lõikega 2 peavad lepinguosalisel olukorra üle konsultatsioone 13 tööpäeva jooksul alates kõnealuse teate saamisest. Lepinguosalisel võtavad nende konsultatsioonide käigus esitatud teavet nõuetekohaselt arvesse ja püüavad vältida tarbetuid häireid kaubanduses, kaaludes vajaduse korral artikli 13.14 lõike 2 kohaste konsultatsioonide tulemusi.

ARTIKKEL 13.16

Sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete allkomitee

1. Sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete allkomitee, mis moodustatakse artikli 8.8 lõike 1 kohaselt (edaspidi „allkomitee“), koosneb sanitaar- ja fütosanitaarküsimuste eest vastutavatest lepinguosaliste esindajatest.

2. Allkomitee:

- a) jälgib käesoleva peatüki rakendamist, käsitleb käesoleva peatükiga seotud teemasid ja vaatab läbi kõik küsimused, mis võivad rakendamisel tekkida; ning
- b) annab ühisnõukogule soovitusi lisade muutmiseks vastavalt artikli 8.5 lõike 1 punktile a, pidades eelkõige silmas käesolevas peatükis ette nähtud konsultatsioonide ja menetluste raames tehtud edusamme.

3. Allkomitee lepib kokku käesoleva peatüki eesmärkide saavutamiseks võetavates meetmetes. Allkomitee kehtestab nende meetmete eesmärgid ja vahe-eesmärgid. Allkomitee hindab nende meetmete tulemusi.

4. Allkomitee võib soovitada, et ühisnõukogu või ühiskomitee moodustaks vastavalt artikli 40.3 lõikele 3 vajaduse korral tehnilised töörühmad, mis koosnevad kummagi lepinguosalise ekspertidest ning mis teevad kindlaks ja käsitlevad käesoleva peatüki kohaldamisest tulenevaid tehnilisi ja teadusküsimusi.

5. Allkomitee võib soovitada, et ühisnõukogu või ühiskomitee võtaks vastu otsuse kõnealuse allkomitee kodukorra kohta, pidades silmas sanitaar- ja fütosanitaarküsimuste eripära.

ARTIKKEL 13.17

Koostöö mitmepoolsetel foorumitel

1. Lepinguosalised edendavad koostööd sanitaar- ja fütosanitaarküsimustega seotud mitmepoolsetel foorumitel, eelkõige sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingu raames tunnustatud rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides.
2. Artiklis 13.16 osutatud allkomitee on asjakohane foorum teabe vahetamiseks ja koostööks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud küsimustes.

ARTIKKEL 13.18

Koostöö toiduohutuse, loomatervise ja taimekaitse valdkonnas

1. Lepinguosalised püüavad hõlbustada teaduskoostööd lepinguosaliste asutuste vahel, kes vastutavad toiduohutuse, loomade tervise ja taimekaitse valdkonnas teadusliku hindamise eest.
2. Allkomitee võib soovitada, et ühisnõukogu või ühiskomitee moodustaks vastavalt artikli 40.3 lõikele 3 käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teaduskoostöö tehnilise töörühma (edaspidi „töörühm“), mis koosneb kummagi lepinguosalise poolt nimetatud ekspertidest, kes esindavad lõikes 1 osutatud teadusasutusi.

3. Töörühma moodustav ühisnõukogu või ühiskomitee määrab kindlaks töörühma volitused, tegevuse ulatuse ja tööprogrammi.

4. Töörühm võib vahetada teavet, sealhulgas järgmise kohta:

a) teaduslik ja tehniline teave ning

b) andmete kogumine.

5. Töörühma töö ei mõjuta kummagi lepinguosalise riiklike ega piirkondlike asutuste sõltumatust.

6. Kumbki lepinguosaline tagab, et lõike 2 kohaselt nimetatud esindajaid ei mõjuta lepinguosaliste õigusnormidega seotud huvide konfliktid.

ARTIKKEL 13.19

Territoriaalne kohaldamine ELi poole puhul

1. Erandina artiklist 41.2 kohaldatakse käesolevat peatükki ELi poole puhul liikmesriikide territooriumide suhtes kooskõlas määruse (EL) 2017/625¹ I lisaga ning taimede, taimsete saaduste ja muude kaupade puhul kooskõlas määruse (EL) 2016/2031² artikli 1 lõikega 3.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/265, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4).

2. Lepinguosalised mõistavad, et Euroopa Liidu territooriumi puhul võetakse arvesse selle eripära ja et Euroopa Liitu käsitataks ühtse üksusena.

14. PEATÜKK

KOOSTÖÖ KESTLIKE TOIDUSÜSTEEMIDE VALDKONNAS

ARTIKKEL 14.1

Eesmärk

Käesoleva peatüki eesmärk on seada sisse lepinguosaliste tihe koostöö, et tagada üleminek kestlikele toidusüsteemidele. Lepinguosalised tunnistavad vajadust tugevdada poliitikat ja määrata kindlaks programmid, mis aitavad kaasa kestlike, kaasavate, tervislike ja vastupidavate toidusüsteemide arendamisele, ning kaubanduse rolli selle eesmärgi saavutamisel.

ARTIKKEL 14.2

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosaliste vahelise koostöö suhtes, mille eesmärk on parandada kummagi lepinguosalise toidusüsteemi kestlikkust.

2. Käesolevas peatükis sätestatakse koostöö kestlike toidusüsteemide konkreetsetes aspektides, sealhulgas järgmistes:

- a) toidutarneahela kestlikkus ning toidukao ja toidu raiskamise vähendamine;
- b) võitlus toidupettuste vastu toidutarneahelas;
- c) loomade heaolu;
- d) võitlus antimikroobikumiresistentsuse vastu ning
- e) selliste väetiste ja keemiliste pestitsiidide kasutamise vähendamine, mille puhul riskihindamine on näidanud, et need põhjustavad vastuvõetamatut ohtu tervisele või keskkonnale.

3. Käesolevat peatükki kohaldatakse ka lepinguosaliste koostöö suhtes mitmepoolsetel foorumitel.

4. Käesoleva peatüki kohaldamine ei piira muude toidusüsteeme või kestlikkust käsitlevate peatükkide, eelkõige 13., 16. ja 33. peatüki kohaldamist.

ARTIKKEL 14.3

Mõisted

1. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „toidutarneahel“ – kõik etapid alates esmatootmisest kuni lõpptarbijale müügini, sealhulgas tootmine, töötlemine, valmistamine, transport, import, ladustamine, turustamine ja müük lõpptarbijale;
 - b) „esmatootmine“ – põllumajanduslike esmatoodete tootmine või kasvatamine, sealhulgas saagikoristus, lüpsmine ja põllumajandusloomade tootmine enne tapmist, samuti jahipidamine ja kalapüük ning looduslike saaduste kogumine; ning
 - c) „kestlik toidusüsteem“ – toidusüsteem, mis tagab ohutu, täisväärtusliku ja piisava toidu kõigile, seadmata ohtu tulevaste põlvkondade toiduga kindlustatuse ja toitumise tagamise majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid aluseid; selline kestlik toidusüsteem:
 - i) on kasumlik (majanduslik kestlikkus);
 - ii) toob ühiskonnale laiapõhjalist kasu (sotsiaalne kestlikkus) ning
 - iii) omab positiivset või neutraalset mõju looduskeskkonnale, sealhulgas kliimamuutustele (keskkonnakestlikkus).

ARTIKKEL 14.4

Toidutarneahela kestlikkus ning toidukao ja toidu raiskamise vähendamine

1. Lepinguosalised tunnistavad seost praeguste toidusüsteemide ja kliimamuutuste vahel. Lepinguosalised teevad koostööd, et vähendada toidusüsteemide kahjulikku keskkonna- ja kliimamõju ning tugevdada nende vastupidavust.
2. Lepinguosalised tunnistavad, et toidukaol ja toidu raiskamisel on negatiivne mõju toidusüsteemide sotsiaalsele, majanduslikule ja keskkonnamõõtmele.
3. Lepinguosalised teevad koostööd valdkondades, mis võivad hõlmata järgmist:
 - a) kestlik toidutootmine, sealhulgas põllumajandus, loomade heaolu parandamine, mahepõllumajanduse edendamine ning selliste antimikroobikumide, väetiste ja keemiliste pestitsiidide kasutamise vähendamine, mille puhul riskihindamine näitab, et need kujutavad endast vastuvõetamatut ohtu tervisele või keskkonnale;
 - b) toidutarneahela kestlikkus, sealhulgas toidu tootmise ja töötlemise meetodid ja tavad;
 - c) tervislik ja kestlik toitumine, vähendades tarbimise CO₂-jalajälge;
 - d) toidusüsteemidest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine, CO₂ sidujate arvu suurendamine ja elurikkuse vähenemise tagasipööramine;

- e) innovatsioon ja tehnoloogilised lahendused, mis aitavad kaasa kliimamuutuste mõjuga kohanemisele ja suurendavad vastupanuvõimet sellele mõjule;
- f) hädaolukorrakavade väljatöötamine, et tagada toiduga kindlustatus kriiside ajal; ning
- g) toidukao ja toidu raiskamise vähendamine kooskõlas kestliku arengu eesmärgiga 12.3, mis on määratletud kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030.
4. Käesoleva artikli kohane koostöö võib hõlmata teabe, eksperditeadmiste ja kogemuste vahetamist ning koostööd teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas.

ARTIKKEL 14.5

Võitlus pettuste vastu toidutarneahelas

1. Lepinguosalised tunnistavad, et pettused võivad mõjutada toidutarneahela ohutust, ohustada toidusüsteemide kestlikkust, õõnestada ausaid kaubandustavasid ning vähendada tarbijate usaldust ja toiduturgude vastupidavust.

2. Lepinguosalised teevad koostööd, et avastada ja hoida ära pettusi toidutarneahelas, tehes järgmist:

- a) vahetades teavet ja kogemusi, et parandada toidutarneahelas pettuste avastamist ja tõkestamist; ning
- b) osutades abi, mis on vajalik tõendite kogumiseks tavade kohta, millega rikutakse või ilmselt rikutakse lepinguosaliste õigusnorme või mis kujutavad endast ohtu inimeste, loomade või taimede tervisele või keskkonnale või mille abil eksitatakse kliente.

ARTIKKEL 14.6

Loomade heaolu

1. Lepinguosalised tunnistavad, et loomad on aistimisvõimelised olendid ja et loomade kasutamisega toidutootmissüsteemides kaasneb vastutus nende heaolu eest. Lepinguosalised peavad kinni põllumajandusloomadega ja loomsete saadustega kauplemise tingimustest, mille eesmärk on kaitsta loomade heaolu.

2. Lepinguosaliste eesmärk on jõuda ühise arusaamani Maailma Loomatervise Organisatsiooni rahvusvahelistest loomade heaolu standarditest.

3. Lepinguosalised teevad koostööd selliste standardite väljatöötamisel ja rakendamisel, mis käsitlevad loomade heaolu põllumajandusettevõttes, vedamise ajal ning tapmisel ja surmamisel, lähtudes oma õigusnormidest.
4. Lepinguosalised tugevdavad oma teaduskoostööd loomade heaolu valdkonnas, et arendada edasi teaduspõhiseid loomade heaolu standardeid.
5. Artiklis 14.8 osutatud allkomitee võib käsitleda muid loomade heaoluga seotud küsimusi.
6. Lepinguosalised vahetavad teavet, eksperditeadmisi ja kogemusi loomade heaolu valdkonnas.
7. Lepinguosalised teevad koostööd Maailma Loomatervise Organisatsiooni raames ja võivad teha koostööd muudel rahvusvahelistel foorumitel, et edendada loomade heaolu standardite ja parimate tavade edasiarendamist ning nende rakendamist.
8. Ühisnõukogu või ühiskomitee võib vastavalt artikli 40.3 lõikele 3 moodustada tehnilise töörühma, kes toetab artiklis 14.8 osutatud allkomiteed käesoleva artikli rakendamisel.

ARTIKKEL 14.7

Võitlus antimikroobikumiresistentsuse vastu

1. Lepinguosalisel tunnistavad, et antimikroobikumiresistentsus ohustab tõsiselt inimeste ja loomade tervist ning et antimikroobikumide kasutamine, eelkõige nende väär- ja liigkasutus loomakasvatustes, aitab kaasa antimikroobikumiresistentsuse üldisele arengule ja kujutab endast suurt ohtu rahvatervisele. Lepinguosalisel tunnistavad, et selle ohu laadi tõttu on vaja riikidevahelist lähenemisviisi.
2. Kumbki lepinguosaline lõpetab järk-järgult mikroobivastaste ravimite kasutamise kasvustimulaatoritena.
3. Kumbki lepinguosaline teeb kooskõlas terviseühtsuse põhimõttega järgmist:
 - a) võtab arvesse asjaomastes rahvusvahelistes organisatsioonides välja töötatud olemasolevaid ja tulevase suuniseid, standardeid, soovitusi ja meetmeid selliste algatuste ja riiklike kavade väljatöötamisel, mille eesmärk on edendada antimikroobikumide mõistlikku ja vastutustundlikku kasutamist loomakasvatustes ja veterinaarias;
 - b) edendab lepinguosaliste poolt ühiselt kindlaksmääratud juhtudel antimikroobikumide vastutustundlikku ja mõistlikku kasutamist, sealhulgas loomakasvatustes antimikroobikumide kasutamise vähendamist ja antimikroobikumide kasvustimulaatoritena kasutamise järkjärgulist lõpetamist; ning

- c) toetab antimikroobikumiresistentsuse vastast võitlust käsitlevate rahvusvaheliste tegevuskavade väljatöötamist ja rakendamist, kui lepinguosalisel peavad seda vajalikuks.
4. Ühisnõukogu või ühiskomitee võib vastavalt artikli 40.3 lõikele 3 moodustada tehnilise töörühma, kes toetab artiklis 14.8 osutatud allkomiteed käesoleva artikli rakendamisel.

ARTIKKEL 14.8

Kestlike toidusüsteemide allkomitee

1. Kestlike toidusüsteemide allkomitee, mis moodustatakse artikli 8.8 lõike 1 kohaselt (edaspidi „allkomitee“), koosneb kestlike toidusüsteemide eest vastutavatest lepinguosaliste esindajatest.
2. Allkomitee jälgib käesoleva peatüki rakendamist ja vaatab läbi kõik küsimused, mis võivad rakendamisel tekkida.
3. Allkomitee lepib kokku käesoleva peatüki eesmärkide saavutamiseks võetavates meetmetes. Allkomitee kehtestab nende meetmete eesmärgid ja vahe-eesmärgid ning jälgib lepinguosaliste edusamme kestlike toidusüsteemide loomisel. Allkomitee hindab korrapäraselt kõnealuste meetmete rakendamise tulemusi.

4. Allkomitee võib soovitada, et ühisnõukogu või ühiskomitee moodustaks vastavalt artikli 40.3 lõikele 3 tehnilised töörühmad, mis koosnevad kummagi lepinguosalise ekspertidest ning mis teevad kindlaks ja käsitlevad käesoleva peatüki kohaldamisest tulenevaid tehnilisi ja teadusküsimusi.

5. Allkomitee soovitab ühiskomiteel kehtestada eeskirjad, et vähendada allkomitee koosolekutel ja käesolevas peatükis osutatud tehniliste töörühmade koosolekutel osalejate võimalikke huvide konflikte. Ühiskomitee võtab vastu otsuse, millega kõnealused eeskirjad kehtestatakse.

ARTIKKEL 14.9

Koostöö mitmepoolsetel foorumitel

1. Lepinguosalised teevad vajaduse korral koostööd mitmepoolsetel foorumitel, et edendada ülemaailmset üleminekut kestlikele toidusüsteemidele, mis aitavad kaasa rahvusvaheliselt kokkulepitud keskkonna-, loodus- ja kliimakaitse eesmärkide saavutamisele.

2. Allkomitee on käesoleva artikli lõikega 1 hõlmatud küsimustes teabe vahetamise ja koostöö tegemise foorum.

ARTIKKEL 14.10

Täiendavad sätted

1. Artiklis 14.8 osutatud allkomitee tegevus ei mõjuta lepinguosaliste riiklike ega piirkondlike asutuste sõltumatust.
2. Ükski käesoleva peatüki säte ei mõjuta kummagi lepinguosalise õigust ega kohustust kaitsta konfidentsiaalset teavet kooskõlas oma õigusnormidega. Kui lepinguosaline esitab teisele lepinguosalisele käesoleva peatüki alusel teavet, mida tema õigusnormide kohaselt loetakse konfidentsiaalseks teabeks, käsitleb teine lepinguosaline seda teavet konfidentsiaalsena, välja arvatud juhul, kui teabe esitanud lepinguosaline nõustub vastupidisega.
3. Austades täielikult kummagi lepinguosalise reguleerimisõigust, ei tõlgendata ühtegi käesoleva peatüki sätet nii, nagu kohustaks see lepinguosalist:
 - a) muutma oma impordinõudeid;
 - b) kalduma kõrvale siseriiklikest reguleerivate meetmete ettevalmistamise ja vastuvõtmise menetlustest;
 - c) võtma meetmeid, mis kahjustaksid või takistaksid lepinguosalise avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks vajalike reguleerivate meetmete õigeaegset vastuvõtmist; või
 - d) võtma vastu mis tahes konkreetset reguleerivat meetet.

15. PEATÜKK

ENERGIA JA TOORAINED

ARTIKKEL 15.1

Eesmärk

Käesoleva peatüki eesmärk on edendada kooskõlas käesoleva lepinguga lepinguosaliste ühistes huvides dialoogi ja koostööd energia- ja toorainesektoris, soodustada kestlikku ja õiglast kaubandust ja investeerimist, tagades nendes sektorites võrdsed tingimused, ning suurendada asjaomaste väärtusahelate konkurentsivõimet, sealhulgas lisandväärtust.

ARTIKKEL 15.2

Põhimõtted

1. Kummalegi lepinguosalisele jääb suveräänne õigus otsustada, kas lubada uurida, toota ja transportida energiakaupu ja tooraineid tema territooriumil ja majandusvööndis asuvatel aladel.

2. Kooskõlas käesoleva peatükiga kinnitavad lepinguosalisel veel kord oma õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada energia ja toorainete valdkonnas õiguspäraseid poliitikaeesmärke.

ARTIKKEL 15.3

Mõisted

Käesolevas peatükis ning 15-A ja 15-B lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „luba“ – luba, tegevusluba, kontsessioon või samalaadne haldus- või lepinguline dokument, millega lepinguosalise pädev asutus annab üksusele õiguse tegeleda lepinguosalise territooriumil teatava majandustegevusega kooskõlas loas sätestatud nõuetega;
- b) „tasakaalustamine“ – kõik mis tahes ajalises järjestuses toimingud ja protsessid, millega süsteemihaldurid tagavad pidevalt süsteemi sageduse säilimise eelnevalt kindlaks määratud stabiilsusvahemikus ja vastavuse nõutava kvaliteedi jaoks vajalikele reservkogustele;
- c) „energiakaubad“ – kaubad, millest toodetakse energiat ja mis on vastava HSi koodiga loetletud 15-A lisas;

- d) „süsivesinikud“ – kaubad, mis on vastava HSi koodiga loetletud 15-A lisas;
- e) „toorained“ – tööstustoodete valmistamisel kasutatavad ained, sealhulgas maagid, maagikontsentraadid, räbu, tuhk ja kemikaalid; survetöötlemata, töödeldud ja rafineeritud materjalid; metallijäätmed; jägid ja ümbersulatatud jägid, mis kuuluvad 15-A lisas loetletud HSi gruppidesse;
- f) „taastuenergia“ – päikese-, tuule-, hüdro- ja geotermiline energia, samuti bioloogilistest või ookeaniallikatest või muudest taastuvatest ümbritseva keskkonna allikatest toodetud energia;
- g) „taastuvkütused“ – biokütused, vedelad biokütused, biomasskütused ja muud kui bioloogilist päritolu taastuvkütused, sealhulgas saastevabad sünteetilised kütused ja saastevaba vesinik;
- h) „standardid“ – 16. peatükis määratletud standardid;
- i) „süsteemihaldur“ –
- i) ELi poole puhul: isik, kes vastutab konkreetses piirkonnas elektri jaotus- või ülekandevõrgu käitamise, hoolduse ja arendamise ning pikaajalise toimimise tagamise eest; ning

- ii) Tšiilis: sõltumatu asutus, kes vastutab omavahel ühendatud elektrisüsteemide toimimise koordineerimise eest, tagab elektrisüsteemi majandusliku tõhususe, ohutuse ja töökindluse ning võimaldab avatud juurdepääsu ülekandesüsteemile; ning
- j) „tehnilised normid“ – 16. peatükis määratletud tehnilised normid.

ARTIKKEL 15.4

Impordi- ja ekspordimonopolid

Lepinguosaline ei määra ega säilita ühtki määratud impordi- ega ekspordimonopoli. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab mõiste „impordi- või ekspordimonopol“ lepinguosalise poolt üksusele antud ainuõigust või -volitust importida teiselt lepinguosaliselt energiakaupu või tooraineid või eksportida teisele lepinguosalisele energiakaupu või tooraineid¹.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei piira 17., 18. ja 29. peatüki ega vastavate loendite kohaldamist ega hõlma õigust, mis tuleneb intellektuaalomandi õiguse andmisest.

ARTIKKEL 15.5

Ekspordihinna määramine¹

1. Lepinguosaline ei kehtesta teisele lepinguosalisele eksporditavatele energiakaupadele ega toorainetele lubade, miinimumhinnanõuete ega muude meetmete kaudu kõrgemat hinda kui see, mis on sellistele kaupadele määratud tema siseturul.
2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võib Tšiili kehtestada või säilitada meetmeid, mille eesmärk on soodustada lisandväärtuse loomist, tarnides tooraineid tööstussektoritele soodushindadega, et need tööstussektorid saaksid Tšiilis välja kujuneda, tingimusel et sellised meetmed vastavad 15-B lisas sätestatud tingimustele.

ARTIKKEL 15.6

Riigisisised reguleeritud hinnad

1. Lepinguosalised tunnistavad konkurentsile rajatud energiaturgude tähtsust laia valiku energiakaupadega varustamisel ja tarbijate heaolu suurendamisel. Lepinguosalised tunnistavad ka, et reguleerimisvajadused ja lähenemisviisid võivad turgude lõikes erineda.
2. Koosõlas lõikega 1 tagab kumbki lepinguosaline vastavalt oma õigusnormidele, et energiakaupade tarnimine põhineb turupõhimõtetel.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei piira 29. lisa kohaldamist.

3. Lepinguosaline võib energiakaupade tarnimise hinda reguleerida üksnes avaliku teenindamise kohustuse kehtestamisega.

4. Kui lepinguosaline kehtestab avaliku teenindamise kohustuse, tagab ta, et see kohustus on selgelt määratletud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik avaliku teenindamise kohustuse eesmärkide saavutamiseks.

ARTIKKEL 15.7

Luba energiakaupade ja toorainete uurimiseks ja tootmiseks

1. Kui lepinguosaline nõuab energiakaupade ja toorainete uurimiseks või tootmiseks loa olemasolu, tagab ta, et selline luba antakse avaliku ja mittediskrimineeriva menetluse alusel,¹ ilma et see piiraks 20. peatüki kohaldamist.

2. Kõnealune lepinguosaline avaldab muu hulgas loa liigi, asjaomase ala või selle osa ning loa andmise kavandatud kuupäeva või tähtaja sellisel viisil, et võimalikel huvitatud taotlejatel oleks võimalik taotlusi esitada.

3. Järgmistel süsivesinikega seotud juhtudel võib lepinguosaline käesoleva artikli lõikest 2 ja artiklist 20.3 kõrvale kalduda:

a) ala suhtes on varem läbi viidud menetlus, mille tulemusel ei ole luba antud;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesoleva artikli ning 17. ja 18. peatüki ning 17-A, 17-B ja 17-C lisa vaheliste vastuolude korral on vastuolu ulatuses ülimuslikud need peatükid ja lisad.

b) alal on alaliselt lubatud energiakaupu ja tooraineid uurida või toota või

c) antud loast on enne selle kehtivusaja lõppu loobutud.

4. Kumbki lepinguosaline võib nõuda, et üksus, kellele on antud luba, maksaks rahalist või mitterahalist tasu. Rahaline või mitterahaline tasu määratakse kindlaks viisil, mis ei sekku sellise üksuse juhtimis- ja otsustusprotsessi.

5. Kumbki lepinguosaline tagab, et taotlejale esitatakse tema taotluse rahuldamata jätmise põhjused, et taotleja saaks vajaduse korral kasutada edasikaebamise või läbivaatamise menetlust. Edasikaebamise või läbivaatamise kord avalikustatakse eelnevalt.

ARTIKKEL 15.8

Keskkonnamõju hindamine

1. Lepinguosalised tagavad, et enne loa andmist projektile või tegevusele, mis on seotud energia või toorainetega ning millel võib olla märkimisväärne mõju elanikkonnale, inimeste tervisele, elurikkusele, maale, pinnasele, veele, õhule või kliimale, kultuuripärandile või maastikule, viiakse läbi keskkonnamõju hindamine¹. Hindamise käigus määratakse see märkimisväärne mõju kindlaks ja hinnatakse seda.

¹ Tšiili puhul tähendab „keskkonnamõju hindamine“ keskkonnamõju uuringut, mis on määratletud seaduse 19.300 1. jaotise artikli 2 punktis i või selle järglassättes ning mida reguleerib sama seaduse artikkel 11.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et keskkonnamõju hindamise protsessi raames tehakse üldsusele kättesaadavaks asjakohane teave, ning annab üldsusele aega ja võimalusi selles protsessis osalemiseks ja märkuste esitamiseks.
3. Kumbki lepinguosaline avaldab keskkonnamõju hindamise tulemused ja võtab neid enne projektile või tegevusele loa andmist arvesse.

ARTIKKEL 15.9

Kolmandate isikute juurdepääs energiatranspordi taristule

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema territooriumil asuvad süsteemihaldurid annavad elektrienergia ülekandmiseks kõikidele lepinguosaliste üksustele mittediskrimineeriva juurdepääsu energiataristule. Kui see on vähegi võimalik, antakse juurdepääs elektritaristule mõistliku aja jooksul pärast üksuse juurdepääsutaotluse esitamise kuupäeva.
2. Kumbki lepinguosaline tagab kooskõlas oma õigusnormidega, et lepinguosaliste üksustele võimaldatakse elektrienergia ülekandmiseks juurdepääs elektritranspordi taristule ning selle kasutamine mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, sealhulgas ilma elektriallikate vahelise diskrimineerimiseta ning kulupõhiste tariifide alusel. Kumbki lepinguosaline avaldab elektritranspordi taristule juurdepääsu ja selle kasutamise tingimused.

3. Olenemata lõikest 1 võib lepinguosaline oma õigusnormides kehtestada või jätta kehtima konkreetseid objektiivsetel kriteeriumidel põhinevaid erandeid kolmandate isikute juurdepääsuõigusest, tingimusel et need erandid on vajalikud õiguspärase poliitikaeesmärgi saavutamiseks. Sellised erandid avaldatakse enne nende kohaldamise algust.

4. Lepinguosalised tunnistavad lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud eeskirjade asjakohasust ka gaasitaristu puhul. Lepinguosaline, kes ei kohalda selliseid eeskirju gaasitaristu suhtes, püüab seda teha eelkõige taastuvkütuste transpordi puhul, võttes siiski arvesse turu küpsuse ja korralduse erinevusi.

ARTIKKEL 15.10

Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tarnijate juurdepääs taristule

1. Ilma et see piiraks artiklite 15.7, 15.9 ja 15.11 kohaldamist, tagab kumbki lepinguosaline, et teise lepinguosalise taastuenergia tarnijatele võimaldatakse juurdepääs elektrivõrgule tema territooriumil asuvate taastuvelektri tootmisrajatiste jaoks ja elektrivõrgu kasutamine mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

2. Lõike 1 kohaldamisel tagab kumbki lepinguosaline kooskõlas oma õigusnormidega, et tema ülekandevõrguettevõtjad ja süsteemihaldurid teevad seoses teise lepinguosalise taastuvelektritarnijatega järgmist:

- a) võimaldavad mittediskrimineerivatel tingimustel ühendada elektrivõrku uusi taastuvelektri tootmisrajatisi;
- b) tagavad elektrivõrgu kasutamiseks selle töökindluse;
- c) osutavad tasakaalustamisteenuseid ning
- d) rakendavad asjakohaseid võrgu ja turuga seotud operatiivseid meetmeid, et minimeerida taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia koguste piiramist.

3. Lõige 2 ei piira kummagi lepinguosalise õigust reguleerida tema territooriumil toimuvat tegevust, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, nagu elektrisüsteemi turvalise toimimise ja stabiilsuse tagamine, tuginedes objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele.

ARTIKKEL 15.11

Sõltumatu asutus

1. Kumbki lepinguosaline säilitab või asutab funktsionaalselt sõltumatu(d) asutuse(d), kelle ülesandeks on:
 - a) määrata kindlaks või kiita heaks elektrivõrgule juurdepääsu ja selle kasutamise tingimused ja tariifid ning
 - b) lahendada mõistliku aja jooksul vaidlused, mis on seotud elektrivõrgule juurdepääsu ja selle kasutamise asjakohaste tingimuste ja tariifidega.
2. Lõikes 1 osutatud ülesannete täitmisel ja volituste kasutamisel tegutseb asjaomane asutus elektrivõrgu kasutajate ja omanike ning süsteemihaldurite suhtes läbipaistvalt ja erapooletult.

ARTIKKEL 15.12

Koostöö standardite alal

1. Energiakaupade ja toorainetega kauplemise tarbetute tehniliste tõkete vältimiseks, kindlakstegemiseks ja kõrvaldamiseks kohaldatakse nende kaupade ja toorainete suhtes 16. peatükki.

2. Kooskõlas artiklitega 16.4 ja 16.6 edendavad lepinguosalisel vajaduse korral koostööd oma asjaomaste reguleerimis- ja standardimisasutuste vahel sellistes valdkondades nagu energiatõhusus, säästev energia ja toorained, et aidata kaasa kaubandusele, investeeringutele ja säästvatele arengule, muu hulgas järgmise kaudu:

- a) lepinguosaliste kehtivate standardite lähendamise või võimaluse korral ühtlustamine asjaomaste reguleerimis- ja standardimisasutuste vahel kokku lepitud korras, lähtudes ühistest huvidest ja vastastikkuse põhimõttest;
- b) võimaluse korral ühiste analüüside, meetodikate ja lähenemisviiside kasutamine, et hõlbustada asjakohaste katsete ja mõõtmisstandardite väljatöötamist koostöös oma asjaomaste standardimisasutustega;
- c) võimaluse korral ühiste energiatõhususe ja taastuvenergia standardite väljatöötamine ning
- d) olemasolevate rahvusvaheliste koostööalgatuste kaudu toorainete, taastuvenergia tootmise ja energiatõhususe seadmete standardite, sealhulgas vajaduse korral tootedisaini ja märgistamise standardite edendamine.

3. Käesoleva peatüki rakendamisel püüavad lepinguosalisel soodustada energia- ja toorainesektoris avatud standardite väljatöötamist ja kasutamist ning võrkude, süsteemide, seadmete, rakenduste või komponentide koostalitlusvõimet.

ARTIKKEL 15.13

Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

Lepinguosalised tunnistavad, et teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon on energia- ja toorainesektoris tõhususe, kestlikkuse ja konkurentsivõime edasise arendamise seisukohast võtmetähtsusega elemendid. Lepinguosalised teevad vajaduse korral koostööd muu hulgas järgmistes valdkondades:

- a) energia ja toorainete valdkonnas keskkonnahoidlike ja kulutõhusate tehnoloogiliste lahenduste, protsesside ja tavade uurimise, arendamise, uuendamise ja levitamise edendamine;
- b) energia ja toorainete valdkonnas lepinguosaliste vastastikuse kasu nimel lisandväärtuse loomise edendamine ja tootmisvõimsuse suurendamine ning
- c) teadus-, arendus- ja innovatsioonialgatustega seotud suutlikkuse suurendamine.

ARTIKKEL 15.14

Koostöö energia ja toorainete valdkonnas

1. Lepingusalised teevad energia ja toorainete valdkonnas vajaduse korral koostööd, muu hulgas selleks, et:
 - a) vähendada või kaotada meetmed, mis iseenesest või koos muude meetmetega võivad moonutada kaubandust ja investeringuid, sealhulgas tehnilist, regulatiivset ja majanduslikku laadi meetmed, mis mõjutavad energia- või toorainesektorit;
 - b) võimaluse korral arutada seisukohti, mida nad väljendavad rahvusvahelistel foorumitel, kus käsitletakse asjakohaseid kaubandus- ja investeerimisküsimusi, ning edendada rahvusvahelisi programme energiatõhususe, taastuvenergia ja toorainete valdkonnas ning
 - c) edendada vastutustundlikku ärikäitumist kooskõlas lepingusaliste poolt heaks kiidetud või toetatavate rahvusvaheliste standarditega, näiteks OECD suunistega hargmaistele ettevõtetele ja eelkõige nende suuniste IX peatükiga, mis käsitleb teadust ja tehnoloogiat.

Temaatiline koostöö energia valdkonnas

2. Lepinguosalised tunnistavad vajadust kiirendada taastuvate ja vähese CO₂-heitega energiaallikate kasutuselevõttu, suurendada energiatõhusust ja edendada innovatsiooni, et tagada ohutu, säästva ja taskukohase energia kättesaadavus. Lepinguosalised teevad koostööd kõigis asjakohastes vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, näiteks järgmistes:

- a) taastuenergia, eelkõige seoses tehnoloogiaga, elektrisüsteemi integreerimisega ja sellele juurdepääsuga, salvestamise ja paindlikkusega ning kogu saastevaba vesiniku tarneahelaga;
- b) energiatõhusus, sealhulgas reguleerimine, parimad tavad ning tõhusad ja säästvad kütte- ja jahutussüsteemid;
- c) elektromobiilsus ja laadimistaristu kasutuselevõtt ning
- d) avatud ja konkurentsitihedad energiaturud.

Temaatiline koostöö toorainete valdkonnas

3. Lepinguosalised tunnistavad oma ühist pühendumust toorainete vastutustundlikule hankimisele ja säästvale tootmisele, samuti vastastikust huvi hõlbustada toorainete väärtusahelate integreerimist. Lepinguosalised teevad koostööd kõigis asjakohastes vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, näiteks järgmistes:

- a) vastutustundlikud kaevandamistavad ja toorainete väärtusahelate kestlikkus, sealhulgas toorainete väärtusahelate panus ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisse;
- b) toorainete väärtusahelad, sealhulgas lisandväärtuse loomine; ning
- c) teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuses ühist huvi pakkuvate valdkondade kindlaksmääramine, hõlmates kogu toorainete väärtusahela, sealhulgas tiptasemel tehnoloogia, arukad kaevandused ja digitaaltehnoloogiat kasutavad kaevandused.

4. Koostöö arendamisel võtavad lepinguosalised arvesse olemasolevaid ressursse. Tegevust võib ellu viia isiklikult või lepinguosalistele kättesaadavate tehnoloogiliste vahendite abil.

5. Koostööd võib vastavalt lepinguosaliste kokkuleppele arendada ja ellu viia rahvusvaheliste organisatsioonide, ülemaailmsete foorumite ja teadusasutuste osalusel.

6. Käesoleva artikli rakendamisel edendavad lepinguosalisel nõuetekohast koordineerimist, mis on seotud käesoleva lepingu II osa artiklite 4.5 ja 5.2 rakendamisega.

ARTIKKEL 15.15

Energiasüsteemi ümberkujundamine ja taastuvkütused

1. Käesoleva peatüki rakendamisel tunnistavad lepinguosalisel taastuvkütuste, sealhulgas nende derivaatide, saastevaba vesiniku ja saastevabade sünteetiliste kütuste olulist panust kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisse kliimamuutustega võitlemisel.
2. Koosõlas artikli 15.12 lõikega 2 teevad lepinguosalisel vajaduse korral koostööd taastuvkütuste sertifitseerimise süsteemide lähendamisel või võimaluse korral ühtlustamisel, näiteks olelusringi jooksul tekkivate heitkoguste ja ohutusstandardite osas.
3. Taastuvkütuste valdkonnas teevad lepinguosalisel koostööd ka selleks, et:
 - a) teha kindlaks meetmed, sealhulgas tehnilist, regulatiivset ja majanduslikku laadi meetmed, mis võivad moonutada kahepoolset kaubandust, ning selliseid meetmeid vastavalt vajadusele kas vähendada või need kaotada;
 - b) soodustada algatusi, mis lihtsustavad kahepoolset kaubandust, eesmärgiga edendada saastevaba vesiniku tootmist; ning

c) edendada taastuvkütuste kasutamist, võttes arvesse nende panust kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisse.

4. Lepinguosalisel ergutavad vajaduse korral taastuvkütustega seotud rahvusvaheliste standardite väljatöötamist ja rakendamist ning regulatiivset koostööd ning teevad koostööd asjaomastel rahvusvahelistel foorumitel, et töötada välja asjakohased sertifitseerimissüsteemid, millega välditakse põhjendamatute kaubandustõkete tekkimist.

ARTIKKEL 15.16

Erand väikestele ja isoleeritud elektrivõrkudele

1. Lepinguosalisel tunnistavad seoses käesoleva peatüki rakendamisega, et nende õigusnormid võivad väikeste ja isoleeritud elektrivõrkude jaoks ette näha erikorra.

2. Tulenevalt lõikest 1 võivad lepinguosalisel väikeste ja isoleeritud elektrivõrkude suhtes jätta kehtima, kehtestada või rakendada meetmeid, mis kalduvad kõrvale artiklite 15.6, 15.7, 15.9, 15.10 ja 15.11 sätetest, tingimusel et sellised meetmed ei kujuta endast lepinguosaliste vahelise kaubanduse või investeerimise varjatud piiramist.

ARTIKKEL 15.17

Kaubavahetuse allkomitee

1. Käesoleva peatüki ning 15-A ja 15- B lisa rakendamise eest vastutab artikli 8.8 lõike 1 kohaselt moodustatud kaubavahetuse allkomitee (edaspidi „allkomitee“). Artikli 9.18 punktides a, c, d, ja e loetletud ülesandeid kohaldatakse käesoleva peatüki suhtes *mutatis mutandis*.
2. Koosõlas artiklitega 15.12, 15.13, 15.14 ja 15.15 võib allkomitee soovitada lepinguosalistel luua või hõlbustada muid omavahelise koostöö võimalusi energia ja toorainete valdkonnas.
3. Kui lepinguosalised vastastikku nii kokku lepivad, tuleb allkomitee kokku istungitel, mis on pühendatud käesoleva peatüki rakendamisele. Nende istungite ettevalmistamisel võib kumbki lepinguosaline vajaduse korral võtta arvesse asjaomaste sidusrühmade või ekspertide seisukohti.
4. Kumbki lepinguosaline määrab käesoleva peatüki rakendamise hõlbustamiseks kontaktpunkti, sealhulgas tagades lepinguosalise esindajate asjakohase kaasamise, teatab teisele lepinguosalisele oma kontaktpunkti kontaktandmed ja teavitab viivitamata teist lepinguosalist nende kontaktandmete muutumisest. Tšiili puhul on kontaktpunktiks välisministeeriumi rahvusvaheliste majandussuhete osakond või selle õigusjärglane.

16. PEATÜKK

TEHNILISED KAUBANDUSTÖKKED

ARTIKKEL 16.1

Eesmärk

Käesoleva peatüki eesmärk on tõhustada ja lihtsustada lepinguosaliste vahelist kaubavahetust, hoides ära, tehes kindlaks ja kõrvaldades tarbetud tehnilised kaubandustökked ning edendades tihedamat reguleerimisalast koostööd.

ARTIKKEL 16.2

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõigi selliste tehniliste kaubandustökete lepingu 1. lisa määratletud standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste väljatöötamise, vastuvõtmise ja kohaldamise suhtes, mis võivad mõjutada lepinguosaliste vahelist kaubavahetust.

2. Olenemata lõikest 1 ei kohaldata käesolevat peatükki järgmise suhtes:
- a) ostuspetsifikatsioonid, mille riigiasutused on koostanud seoses oma tootmis- või tarbimisvajadustega ning mis on hõlmatud 28. peatükiga või
 - b) sanitaar- ja fütosanitaarmeetmed, mis on hõlmatud 13. peatükiga.

ARTIKKEL 16.3

Tehniliste kaubandustõkete lepingu teatavate sätete inkorporeerimine

Tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklid 2–9 ning 1. ja 3. lisa inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

ARTIKKEL 16.4

Rahvusvahelised standardid

1. 16-A lisa loetletud organisatsioonide välja töötatud rahvusvahelisi standardeid käsitatakse asjakohaste rahvusvaheliste standarditena tehniliste kaubandustökete lepingu artiklite 2 ja 5 ning 3. lisa tähenduses, tingimusel et need organisatsioonid on standardite väljatöötamisel järginud põhimõtteid ja menetlusi, mis on sätestatud WTO tehniliste kaubandustökete komitee otsuses rahvusvaheliste standardite, suuniste ja soovitude väljatöötamise põhimõtete kohta seoses tehniliste kaubandustökete lepingu artikliga 2, artikliga 5 ja 3. lisaga¹.
2. Lepinguosalise taotlusel võib ühisnõukogu võtta vastu otsuse 16-A lisa muutmiseks vastavalt artikli 8.5 lõike 1 punktile a.

ARTIKKEL 16.5

Tehnilised normid

1. Lepinguosalised tunnistavad, et oluline on viia kummagi lepinguosalise asjakohaste eeskirjade ja menetluste kohaselt läbi kavandatavate tehniliste normide regulatiivse mõju hindamise.

¹ G/TBT/9, 13. november 2000, 4. lisa.

2. Kumbki lepinguosaline hindab kavandatava tehnilise normi võimalikke regulatiivseid ja mitteregulatiivseid alternatiive, mis võivad täita lepinguosalise õiguspäraseid eesmärgesid, vastavalt tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2 lõikele 2.

3. Kumbki lepinguosaline kasutab oma tehniliste normide alusena asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, välja arvatud juhul, kui tehnilist normi väljatöötaval lepinguosalisel on võimalik tõendada, et need rahvusvahelised standardid oleksid taotletavate õiguspärase eesmärkide saavutamiseks ebatõhusad või ebasobivad.

4. Kui lepinguosaline ei kasuta tehniliste normide alusena rahvusvahelisi standardeid, teeb ta teise lepinguosalise taotlusel kindlaks olulised kõrvalekalded asjakohasest rahvusvahelisest standardist ja selgitab, miks neid standardeid peetakse taotletava eesmärgi saavutamiseks ebasobivaks või ebatõhusaks, ning esitab teaduslikud või tehnilised tõendid, millel see hinnang põhineb.

5. Lisaks kummagi lepinguosalise tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2.3 kohasele kohustusele vaatab kumbki lepinguosaline oma asjakohaste eeskirjade ja menetluste kohaselt oma tehnilised normid läbi, et lähendada neid asjakohastele rahvusvahelistele standarditele. Lepinguosaline võtab muu hulgas arvesse võimalikke asjakohaste rahvusvaheliste standarditega seotud uusi arengusuundumusi ning seda, kas asjaolud, mille tõttu lepinguosalise tehnilised normid asjakohastest rahvusvahelistest standarditest erinevad, on muutunud või mitte.

ARTIKKEL 16.6

Reguleerimisalane koostöö

1. Lepinguosalised tunnistavad, et on olemas mitmesugused regulatiivse koostöö mehhanismid, mis võivad aidata tehnilisi kaubandustõkkeid kõrvaldada või nende tekkimist vältida.
2. Lepinguosaline võib teha teisele lepinguosalisele ettepaneku sektoripõhiseks regulatiivseks koostööks käesoleva peatükiga hõlmatud valdkondades. Kõnealused ettepanekud edastatakse artiklis 16.13 osutatud kontaktpunktile ning need hõlmavad järgmist:
 - a) teabevahetus regulatiivsete põhimõtete ja tavade kohta; või
 - b) algatused tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste edasiseks vastavusseviimiseks asjakohaste rahvusvaheliste standarditega.

Teine lepinguosaline vastab ettepanekule mõistliku aja jooksul.

3. Artiklis 16.13 osutatud kontaktpunktid teavitavad ühiskomiteed käesoleva artikli kohasest koostööst.
4. Tarbetute tehniliste kaubandustõkete kõrvaldamiseks püüavad lepinguosalised vahetada teavet ja teha koostööd mehhanismide osas, millega lihtsustatakse vastavushindamise tulemuste tunnustamist.

5. Mitmesuguste käesoleva peatükiga hõlmatud küsimuste lahendamiseks ergutavad lepinguosalistes koostööd kummagi lepinguosalise organisatsioonide vahel, kes vastutavad tehniliste normide, standardimise, vastavushindamise, akrediteerimise ja metroloogia eest, olenemata sellest, kas tegemist on avaliku või erasektori organisatsioonidega.
6. Käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, et see kohustab lepinguosalist
- a) kalduma kõrvale oma reguleerivate meetmete ettevalmistamise ja vastuvõtmise menetlustest;
 - b) võtma meetmeid, mis kahjustaksid või takistaksid reguleerivate meetmete õigeaegset vastuvõtmist lepinguosalise avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks; või
 - c) saavutama mingit konkreetset regulatiivset tulemust.
7. Käesoleva artikli ja lisade 16-A kuni 16-E koostööd käsitlevate sätete kohaldamisel tegutseb Euroopa Komisjon ELi poole nimel.

ARTIKKEL 16.7

Koostöö toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve, nõuetele vastavuse ja ohutuse valdkonnas

1. Lepinguosalistes tunnistavad toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve, nõuetele vastavuse ja ohutuse alase koostöö tähtsust kaubanduse lihtsustamisel ning tarbijate ja muude kasutajate kaitsmisel, samuti jagatud teabel põhineva vastastikuse usalduse loomise tähtsust.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel kehtib järgmine:
 - a) „tarbekaubad“ – kaubad, mis on ette nähtud tarbijatele või mida tarbijad tõenäoliselt kasutavad, välja arvatud toit, meditsiiniseadmed ja ravimid; ning
 - b) „turujärelevalve“ – ametiasutuste tegevus ja meetmed, sealhulgas selline tegevus ja sellised meetmed, mida viiakse ellu ja võetakse koostöös ettevõtjatega lepinguosalise menetluste kohaselt, et võimaldada lepinguosalisel jälgida või käsitleda toodete vastavust tema õigusnormides sätestatud nõuetele või nende ohutust.
3. Turujärelevalve sõltumatuse ja erapooletuse tagamiseks tagab kumbki lepinguosaline:
 - a) turujärelevalve funktsioonide eraldamise vastavushindamise funktsioonidest ning
 - b) selliste huvide puudumise, mis mõjutaksid turujärelevalveasutuste erapooletust ettevõtjate kontrollimisel või nende üle järelevalve tegemisel.
4. Lepinguosalised võivad toiduks mittekasutatavate toodete ohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas teha koostööd ja vahetada teavet, eelkõige seoses järgmisega:
 - a) turujärelevalve ning õigusnormide täitmise tagamisele suunatud tegevus ja meetmed;

- b) riskihindamismeetodid ja toodete katsetamine;
- c) toodete kooskõlastatud tagasivõtmine või muud sarnased meetmed;
- d) teaduslikud, tehnilised ja regulatiivsed küsimused, et parandada toiduks mittekasutatavate toodete ohutust ja nõuetelevastavust;
- e) tekkivad tervise ja ohutuse seisukohast olulised küsimused;
- f) standardimisega seotud tegevus ja
- g) ametnike vahetus.

5. ELi pool võib oma kiire teabevahetuse süsteemist anda Tšiilile valitud teavet direktiivis 2001/95/EÜ¹ või seda asendavas õigusaktis osutatud tarbekaupade kohta ning Tšiili võib anda ELi poolele valitud teavet tarbekaupade ohutuse ning tarbekaupade suhtes võetud ennetus-, piiravate ja parandusmeetmete kohta. Teabevahetus võib toimuda järgmises vormis:

- a) mittesüsteemiline teabevahetus nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel, välja arvatud isikuandmed; ning

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4).

- b) süstemaatiline teabevahetus ühisnõukogu otsusega kehtestatud korra alusel, mis sätestatakse 16-D lisas.
6. Ühisnõukogu võib oma otsusega kehtestada korra, mis sätestatakse 16-E lisas ja mis käsitleb korrapärast, sealhulgas elektroonilist, teabevahetust nõuetele mittevastavate toiduks mittekasutatavate toodete suhtes võetud meetmete kohta, mis ei ole hõlmatud käesoleva artikli lõikega 5.
7. Kumbki lepinguosaline kasutab lõigete 4, 5 ja 6 kohaselt saadud teavet üksnes tarbijate, tervise, ohutuse või keskkonna kaitsmiseks.
8. Kumbki lepinguosaline käsitleb lõigete 4, 5 ja 6 kohaselt saadud teavet konfidentsiaalsena.
9. Lõike 5 punktis b ja lõikes 6 osutatud korras täpsustatakse teabevahetuse tootepõhine ulatus, vahetatava teabe liik, teabe vahetamise kord ning konfidentsiaalsus- ja isikuandmete kaitse eeskirjade kohaldamine.
10. Artikli 8.5 lõike 1 punkti a kohaselt on ühisnõukogul õigus võtta vastu otsuseid 16-D ja 16-E lisas sätestatud korra kindlaksmääramiseks või muutmiseks.

ARTIKKEL 16.8

Standardid

1. Standardite võimalikult laialdaseks ühtlustamiseks julgustab kumbki lepinguosaline oma territooriumil asuvaid standardimisasutusi ja piirkondlikke standardimisasutusi, mille liikmeks on lepinguosaline ise või tema territooriumil asuvad standardimisasutused:
 - a) osalema oma võimaluste piires rahvusvaheliste standardite väljatöötamises asjaomastes rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides;
 - b) kasutama väljatöötatavate standardite alusena asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, välja arvatud juhul, kui need rahvusvahelised standardid oleksid ebatõhusad või ebasobivad, näiteks ebapiisava kaitsetaseme, oluliste kliimatiliste või geograafiliste tegurite või oluliste tehnoloogiliste probleemide tõttu;
 - c) tagama, et nende tegevus ei dubleeriks rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide tööd ega kattuks sellega;
 - d) vaatama korrapäraselt läbi riiklikud ja piirkondlikud standardid, mis ei põhine asjakohastel rahvusvahelistel standarditel, et lähendada neid asjakohastele rahvusvahelistele standarditele;

- e) tegema rahvusvahelise standardimistegevuse raames koostööd teise lepinguosalise asjaomaste standardimisasutustega, sealhulgas rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides või piirkondlikul tasandil; ning
- f) edendama kahepoolset koostööd omavahel ja teise lepinguosalise standardimisasutustega.
2. Lepinguosalisel peaksid vahetama teavet järgmise kohta:
- a) standardite kasutamine tehniliste normide alusena ning
- b) nende standardimisprotsessid ning see, millises ulatuses kasutatakse riiklike standardite alusena rahvusvahelisi, piirkondlikke või allpiirkondlikke standardeid.
3. Kui standardid muudetakse kohustuslikuks tehnilise normi eelnõusse lisamisega või vastavushindamismenetluses neile viitamisega, peavad olema täidetud käesoleva lepingu artiklis 16.10 ja tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklis 2 või 5 sätestatud läbipaistvuskohustused.

ARTIKKEL 16.9

Vastavushindamine

1. Artikli 16.5 sätteid tehniliste normide koostamise, vastuvõtmise ja rakendamise kohta kohaldatakse *mutatis mutandis* vastavushindamismenetluste suhtes.
2. Kui lepinguosaline nõuab vastavushindamist positiivse kinnitusena selle kohta, et toode vastab tehnilisele normile, teeb ta järgmist:
 - a) valib vastavushindamismenetlused, mis on asjaomaste riskidega proportsionaalsed;
 - b) käsitab kooskõlas oma õigusnormidega tarnija vastavusdeklaratsiooni kasutamist tehnilisele normile vastavuse tõendamise ühe võimaliku viisina ning
 - c) esitab teise lepinguosalise nõudmisel teabe konkreetsete toodete vastavushindamismenetluste valimisel kasutatud kriteeriumide kohta.
3. Kui lepinguosaline nõuab kolmanda isiku tehtavat vastavushindamist positiivse kinnitusena selle kohta, et toode vastab tehnilisele normile, ja ta ei ole reserveerinud seda ülesannet lõikes 4 osutatud riigiasutusele, peab ta:
 - a) kasutama vastavushindamisasutuste kvalifitseerimiseks eelistatavalt akrediteerimismenetlust;

- b) kasutama akrediteerimiseks ja vastavushindamiseks eelistatavalt rahvusvahelisi standardeid, samuti rahvusvahelisi lepinguid, millega kaasatakse lepinguosaliste akrediteerimisasutusi, näiteks Rahvusvahelise Laborite Akrediteerimise Koostöökonverentsi (edaspidi „ILAC“) ja rahvusvahelise akrediteerimisfoorumi (edaspidi „IAF“) mehhanismide kaudu;
- c) ühinema või vajaduse korral julgustama oma vastavushindamisasutusi ühinema toimivate rahvusvaheliste lepingute või kokkulepetega vastavushindamistulemuste ühtlustamiseks või heakskiitmise hõlbustamiseks;
- d) tagama, et kui konkreetse toote või tooterühma jaoks on määratud rohkem kui üks vastavushindamisasutus, on ettevõtjatel võimalik valida, kes neist vastavushindamismenetluse läbi viib;
- e) tagama, et vastavushindamisasutused on tootjatest, importijatest ja ettevõtjatest sõltumatud ning et akrediteerimisasutuste ja vastavushindamisasutuste vahel ei ole huvide konflikte;
- f) lubama vastavushindamisasutustel kasutada vastavushindamisega seotud katsete või kontrollide tegemiseks alltöövõtjaid, sealhulgas teise lepinguosalise territooriumil asuvaid alltöövõtjaid; ühtki käesoleva lõigu sätet ei tõlgendata nii, nagu keelaks see lepinguosalisel nõuda alltöövõtjatel samade nõuete täitmist, mida peaks lepingujärgsete katsete või kontrollide tegemiseks täitma vastavushindamisasutus, kellega ta on lepingu sõlminud; ning

g) avaldama ametlikel veebisaitidel nimekirja asutustest, kelle ta on määranud vastavushindamisi tegema, ja asjakohase teabe iga sellise asutuse määramise ulatuse kohta.

4. Ükski käesoleva artikli säte ei takista lepinguosalist nõudmast, et konkreetsete toodete vastavushindamised viiks läbi tema kindlaksmääratud riigiasutused. Sellistel juhtudel teeb lepinguosaline järgmist:

a) piirab vastavushindamise eest makstavate tasude suuruse osutatud teenuste ligikaudse maksumusega ja vastavushindamise taotleja taotluse korral selgitab, kuidas tema poolt vastavushindamise eest kehtestatud tasud piirduvad osutatud teenuste ligikaudse maksumusega; ning

b) teeb teabe vastavushindamise tasude kohta üldsusele kättesaadavaks või esitab selle teabe taotluse korral.

5. Ilma et see piiraks lõigete 2, 3 ja 4 kohaldamist, näeb Tšiili juhul, kui ELi pool aktsepteerib 16-B lisas loetletud valdkondades tarnija vastavusdeklaratsiooni, kooskõlas oma õigusnormidega ette tõhusa ja läbipaistva menetluse selliste ELi poole territooriumil asuvate vastavushindamisasutuste väljastatud sertifikaatide ja katsearuannete aktsepteerimiseks, mille on akrediteerinud ILACi ja IAFi vastastikuse tunnustamise rahvusvaheliste kokkulepetega liitunud akrediteerimisasutus, kinnitusena selle kohta, et toode vastab Tšiili tehniliste normide nõuetele.

6. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „tarnija vastavusdeklaratsioon“ tootja poolt tema ainuvastutusel välja antud ja muu isiku poolt kinnitamata tõendit, mis põhineb asjakohast liiki vastavushindamistoimingute tulemustel ega hõlma kohustuslikku hindamist kolmandate isikute poolt ning millega kinnitatakse, et toode vastab tehnilisele normile, mis näeb ette kõnealused vastavushindamistoimingud.

7. Lepinguosalise taotlusel vaatab artiklis 16.14 osutatud allkomitee 16-B lisa punktis 1 esitatud valdkondade loetelu läbi. Allkomitee võib soovitada ühisnõukogul muuta 16-B lisa vastavalt artikli 8.5 lõike 1 punktile a.

ARTIKKEL 16.10

Läbipaistvus

1. Ilma et see piiraks 36. peatüki kohaldamist, tagab kumbki lepinguosaline kaubavahetust märkimisväärselt mõjutada võivate oluliste tehniliste normide väljatöötamisel läbipaistvuskorra kohaldamise, mis võimaldab lepinguosalise isikul lepinguosalise eeskirjade ja menetluste kohaselt esitada avaliku konsultatsiooni käigus oma seisukohti, välja arvatud juhul, kui on tekkinud või võivad tekkida kiireloomulised ohutuse, tervise, keskkonnakaitse või riikliku julgeolekuga seotud probleemid.

2. Kumbki lepinguosaline lubab teise lepinguosalise isikul osaleda lõikes 1 osutatud konsultatsioonides tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui tema enda isikutele võimaldatavad tingimused, ning avalikustab nende konsultatsioonide tulemused.

3. Kumbki lepinguosaline jätab teisele lepinguosalisele pärast kavandatud tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste edastamist WTO teadete keskregistrile vähemalt 60 päeva kirjalike märkuste esitamiseks, välja arvatud juhul, kui on tekkinud või võivad tekkida kiireloomulised ohutuse, tervise, keskkonnakaitse või riigi julgeolekuga seotud probleemid. Lepinguosaline kaalub teise lepinguosalise põhjendatud taotlust märkuste esitamise tähtaja pikendamiseks.
4. Juhul kui teatatud tekst ei ole koostatud mõnes WTO ametlikest keeltest, esitab teavitav lepinguosaline kavandatud tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste sisu üksikasjaliku ja põhjaliku kirjelduse WTO teate vormil.
5. Kui lepinguosaline saab lõikes 3 osutatud kirjalikud märkused, teeb ta järgmist:
- a) teise lepinguosalise taotluse korral arutab neid kirjalikke märkusi oma pädeva reguleeriva asutuse osavõtul ajal, mil neid saab arvesse võtta; ning
 - b) vastab märkustele kirjalikult hiljemalt vastuvõetud tehnilise normi või vastavushindamismenetluse avaldamise kuupäeval.
6. Kumbki lepinguosaline püüab avaldada veebisaidil oma vastused lõikes 3 osutatud kirjalikele märkustele, mille ta on saanud teiselt lepinguosaliselt, hiljemalt vastuvõetud tehnilise normi või vastavushindamismenetluse avaldamise kuupäeval.

7. Lepinguosaline annab teise lepinguosalise taotluse korral teavet vastuvõetud või vastu võetava tehnilise normi või vastavushindamismenetluse eesmärkide, õigusliku aluse ja põhjenduste kohta.

8. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema poolt vastu võetud tehnilised normid ja vastavushindamismenetlused on ametlike veebisaitide või internetipõhiste ametlike väljaannete kaudu tasuta kättesaadavad.

9. Kumbki lepinguosaline esitab teabe tehniliste normide või vastavushindamismenetluse vastuvõtmise ja jõustumise kohta ning vastuvõetud lõpliku teksti WTO teadete keskregistrile edastatud algse teate *addendumi* kaudu.

10. Kumbki lepinguosaline jätab tehniliste normide avaldamise ja nende jõustumise vahele mõistliku ajavahemiku tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklis 2.12 sätestatud tingimustel. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „mõistlik ajavahemik“ tavaliselt vähemalt kuuekuulist ajavahemikku, välja arvatud juhul, kui see ei oleks taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks tõhus.

11. Lepinguosaline võtab arvesse teise lepinguosalise põhjendatud taotlust pikendada tehnilise normi avaldamise ja jõustumise vahelist ajavahemikku, kui see taotlus on saadud enne lõikes 3 osutatud märkuste esitamise perioodi lõppu, välja arvatud juhul, kui viivitus ei oleks taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks tõhus.

ARTIKKEL 16.11

Märgistamine ja etiketamine

1. Lepinguosalisel kinnitavad, et nende tehnilised normid, mis hõlmavad või käsitlevad üksnes märgistamist või etiketamist, on tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2.2 põhimõtetega kooskõlas.
2. Välja arvatud juhul, kui see on vajalik tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklis 2.2 osutatud õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks, peab lepinguosaline, kes nõuab toodete kohustuslikku märgistamist või etiketamist, tegema järgmist:
 - a) nõudma üksnes teavet, mis on oluline toote tarbijate või kasutajate jaoks, või teavet, mis näitab toote vastavust kohustuslikele tehnilistele nõuetele;
 - b) mitte nõudma toodete märgistuse või etikettide eelnevat heakskiitmist, registreerimist või sertifitseerimist ega tasu maksmist muul viisil tema kohustuslikele tehnilistele nõuetele vastavate toodete oma turule laskmise eeltingimusena;
 - c) juhul kui ta nõuab ettevõtjate kordumatute registreerimisnumbrite kasutamist, väljastama sellise numbri teise lepinguosalise ettevõtjatele põhjendamatu viivitusega ja mittediskrimineerivalt;

- d) tingimusel et see ei ole kaupa importiva lepinguosalise nõutava teabe puhul eksitavad, vastuolulised ega segadusse ajavad, lubama järgmist:
- i) teabe esitamine muudes keeltes lisaks kaupa importiva lepinguosalise riigis nõutavale keelele;
 - ii) rahvusvaheliselt aktsepteeritavaid nomenklatuure, piktogramme, sümboleid või graafilisi kujutisi ja
 - iii) täiendav teave lisaks kaupa importiva lepinguosalise riigis nõutavale teabele;
- e) nõustuma, et märgistamine, sealhulgas täiendav märgistamine või märgistuse parandamine, toimub impordiriigi tolliladudes või muudel kindlaksmääratud aladel alternatiivina päritoluriigis toimuvale märgistamisele, välja arvatud juhul, kui rahvatervise või ohutuse huvides on nõutav, et märgistamist teostavad heakskiidetud isikud; ning
- f) püüdma aktsepteerida mittepüsivaid või eemaldatavaid etikette või asjakohase teabe esitamist pigem saatedokumentides kui tootele füüsiliselt kinnitatud etiketil.

ARTIKKEL 16.12

Tehnilised arutelud ja konsultatsioonid

1. Lepinguosaline võib taotleda teiselt lepinguosaliselt teavet kõikide käesoleva peatükiga hõlmatud küsimuste kohta. Teine lepinguosaline esitab selle teabe mõistliku aja jooksul.
2. Kui lepinguosaline leiab, et teise lepinguosalise kavandataval tehnilisel normil või vastavushindamismenetlusel võib olla märkimisväärne kahjulik mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele, võib ta taotleda selles küsimuses tehnilisi arutelusid. Taotlus esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:
 - a) meede;
 - b) käesoleva peatüki sätteid, millega lepinguosalise kartused on seotud; ja
 - c) taotluse põhjused, sealhulgas kirjeldus taotluse esitanud lepinguosalise kartuste kohta, mis on meetmega seotud.
3. Lepinguosaline esitab käesoleva artikli kohase taotluse teise lepinguosalise kontaktpunktile, mis on määratud artikli 16.13 kohaselt.

4. Lepinguosalise taotlusele kohtuvad lepinguosalised lõikes 2 osutatud taotluses väljendatud kartuste arutamiseks isiklikult või video- või telekonverentsi teel 60 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Lepinguosalised teevad kõik endast oleneva, et võimalikult kiiresti saavutada küsimuses vastastikku rahuldav lahendus.

5. Kui taotluse esitanud lepinguosaline peab küsimust kiireloomuliseks, võib ta teiselt lepinguosaliselt taotleda, et arutelu peetaks lühema aja jooksul. Teine lepinguosaline võtab seda taotlust arvesse.

6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei piira kummagi lepinguosalise õigusi ja kohustusi, mis tulenevad 38. peatükist.

ARTIKKEL 16.13

Kontaktpunktid

1. Kumbki lepinguosaline määrab kontaktpunkti, mis hõlbustab käesoleva peatüki kohast koostööd ja kooskõlastamist, ning teatab teisele lepinguosalisele selle kontaktandmed. Lepinguosaline teatab teisele lepinguosalisele viivitamata nende kontaktandmete muutumisest.

2. Kontaktpunktid teevad koostööd, et hõlbustada käesoleva peatüki rakendamist ja lepinguosaliste vahelist koostööd kõigis tehniliste kaubandustõketega seotud küsimustes.
Kontaktpunktid:

a) korraldavad artiklis 16.12 osutatud tehnilisi arutelusid ja konsultatsioone;

- b) käsitlevad viivitamata teise lepinguosalise tõstatatud küsimusi, mis on seotud standardite, tehniliste normide või vastavushindamismenetluste väljatöötamise, vastuvõtmise, kohaldamise või jõustamisega;
 - c) korraldavad lepinguosalise taotlusel käesoleva peatükiga seotud küsimustes arutelusid ning
 - d) vahetavad teavet standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetlustega seotud arengusuundumuste kohta valitsusvälistel, piirkondlikel ja mitmepoolsetel foorumitel.
3. Kontaktpunktid suhtlevad üksteisega mis tahes kokkulepitud viisil, mis on nende ülesannete täitmiseks asjakohane.

ARTIKKEL 16.14

Tehniliste kaubandustõkete allkomitee

Artikli 8.8 lõike 1 kohaselt moodustatud tehniliste kaubandustõkete allkomitee (edaspidi „allkomitee“):

- a) teostab järelevalvet käesoleva peatüki rakendamise ja haldamise üle;

- b) tõhustab koostööd standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste väljatöötamisel ja parandamisel;
- c) määrab kindlaks vastastikust huvi pakkuvad prioriteetsed valdkonnad käesoleva peatüki raames tehtava edasise töö jaoks ja kaalub uute algatuste ettepanekuid;
- d) jälgib ja arutab tehniliste kaubandustõkete lepingu raames toimuvaid arengusuundumusi ning
- e) võtab muid meetmeid, mis lepinguosaliste arvates abistaksid neid käesoleva peatüki ja tehniliste kaubandustõkete lepingu rakendamisel.